

Teknisk sprit m.m.

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

*Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen,
(SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)*

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2009

ISBN 978-91-38-23248-4
ISSN 0284-6012

Innehåll

1	Promemorians huvudsakliga innehåll.....	7
2	Författningsförslag	9
2.1	Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)	9
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen	26
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkohol- varor, tobaksvaror och mineraloljeprodukter	28
3	Frågans tidigare behandling	31
4	Nuvarande reglering m.m.	33
4.1	Lagen om försäljning av teknisk sprit m.m.	33
4.2	Hantering av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat	35
4.3	Cirkulationsdirektivet m.m.	40
4.3.1	Inledning	40
4.3.2	Centrala begrepp i cirkulationsdirektivet.....	41
4.3.3	Huvudprinciper för beskattningsförfarandet	42

4.3.4	Huvuddragen i den svenska lagstiftningen.....	44
4.4	Skatteverkets hantering av alkoholskatt samt alkohol- tillsyn.....	48
4.4.1	Godkännandehantering.....	48
4.4.2	Grundkontroll, avseende alkoholskatt	50
4.4.3	Utökad skrivbordskontroll, avseende alkohol- skatt	51
4.4.4	Revision, avseende alkoholskatt.....	51
4.4.5	Alkoholtillsyn	52
5	Överväganden och förslag.....	53
5.1	Utgångspunkter för en ny lagstiftning	53
5.1.1	Teknisk sprit	55
5.1.2	Alkoholhaltiga preparat.....	56
5.1.3	Lagteknisk lösning.....	57
5.1.4	Tillverkning av sprit och alkoholdrycker	57
5.1.5	Inköp av alkoholdrycker för tekniska m.fl. ändamål.....	58
5.2	Definitioner.....	58
5.2.1	Tillverkning av sprit och alkoholdrycker	64
5.3	Handel med teknisk sprit	71
5.4	Handel med alkoholhaltiga preparat	84
5.5	Inköp av alkoholdrycker för tekniska m.fl. ändamål	89
5.6	Tillsyn m.m.....	91
5.7	Tillstånds- och tillsynsavgifter	96
5.8	Straffbestämmelser m.m.	98
6	Ekonomiska och andra konsekvenser	107

7	Ikraftträdande	113
7.1	Teknisk sprit m.m.	113
8	Författningskommentar	115
8.1	Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)	115
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen	131
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter	132

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till nya regler om handel med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. De nya reglerna arbetas in i alkohollagen (1994:1738) och lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. upphävs. För fullständigt denaturerad teknisk sprit ska gälla fri handel utan krav på införseltillstånd eller godkännande. Annan teknisk sprit får säljas av den som är godkänd som upplagshavare för sprit enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt. Försäljning får ske bl.a. till den som har rätt att tillverka alkoholdrycker, till den som har godkänts som skattebefriad förbrukare för sprit enligt lagen om alkoholskatt, till den som behöver teknisk sprit för vissa vetenskapliga och medicinska ändamål samt till den som har rätt till inköp enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I samband härmed föreslås att tillstånden avseende tillverkning av sprit och alkoholdrycker enligt alkohollagen avskaffas och ersätts med en rätt för den som är godkänd som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt att tillverka sådana varor. Rening av sprit kommer att likställas med tillverkning.

Handeln med alkoholhaltiga preparat ska i princip vara fri. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens folkhälsoinstitut får dock föreskriva begränsningar i rätten till försäljning, då det behövs för att skydda liv och hälsa.

Försäljning av teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter om denaturering, liksom försäljning eller annan hantering i strid med de föreskrifter till skydd för liv och

hälsa som meddelas av regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, straffbeläggs.

Lagtexten i denna promemoria utgår från alkohollagen i dess nuvarande lydelse. Alkohollagsutredningen har i sitt betänkande En ny alkohollag (SOU 2009:22) föreslagit omfattande förändringar och omarbetningar av alkohollagen. Utredningens förslag och förslagen i denna promemoria avses beredas i ett sammanhang.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)

Härigenom föreskrivs i fråga om alkohollagen (1994:1738)

dels att 2 kap. 4 §, 7 kap. 1–4 och 18 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 7 kap. 1 och 5 §§ ska utgå,

dels att 1 kap. 1, 2 och 8 §§, 2 kap. 1–3 och 5 §§, 4 kap. 4 §, 7 kap. 20 §, 8 kap. 1 a, 4 och 5 §§, 10 kap. 2, 3, 8 och 10 §§, 11 kap. 1 § och 12 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 9 och 10 §§, 2 kap. 6–20 §§, 8 kap. 2 a § och 10 kap. 7 a § samt närmast före 2 kap. 7 och 15 §§ två nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap

1 §¹

Denna lag gäller tillverkning, marknadsföring och införsel av alkoholdrycker och handel med sådana varor. Lagen gäller också tillverkning av sprit.

Denna lag gäller tillverkning, marknadsföring och införsel *eller import* av alkoholdrycker och handel med sådana varor. Lagen gäller också tillverkning av sprit *samt införsel, import och handel med sprit och*

¹ Senaste lydelse 1999:1001.

Bestämmelser om införsel och försäljning av teknisk sprit finns i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m. m.

alkoholhaltiga preparat.

Med införsel förstås att en vara förs in eller tas emot från ett annat EG-land.

Med import förstås att en vara förs in eller tas emot från tredje land.

2 §

Med *sprit* förstås en vätska som innehåller alkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent. *Med tillverkning av sprit* förstås varje farande, varigenom alkohol i sådan koncentration framställs eller utvinns. Vin, starköl och öl anses dock inte som sprit. Inte heller utgör framställning av sådan dryck tillverkning av sprit.

Med *sprit* förstås en vätska som innehåller alkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent. Vin, starköl och öl anses dock inte som sprit.

Med *mäsk* förstås en jäsande vätska som blir sprit om den får fortsätta att jäsa.

Med *alkohol* avses i denna lag etylalkohol.

Med teknisk sprit förstås sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat jämförligt ändamål och som är hänförlig till KN-nr 2207 eller 2208 enligt den lydelse av den Kombinerade nomenklaturen

(KN) enligt rådets förordning (EEG)nr 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 19 oktober 1992.²

Med alkoholhaltigt preparat förstås en vara som färdigställts för slutlig användning, innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol och som inte är alkoholdryck eller teknisk sprit och inte heller är sådant läkemedel som omfattas av läkemedelslagen (1992:859).

8 §

Tillverkare kallas den som driver yrkesmässig tillverkning enligt denna lag.

Med *försäljning* förstås varje form av tillhandahållande av dryck mot ersättning.

Försäljning till konsument benämns *detaljhandel* eller, om det sker förtäring på stället, *servering*. Annan försäljning benämns *partihandel*.

Med *försäljning* förstås varje form av tillhandahållande av varor som omfattas av denna lag mot ersättning.

Försäljning till konsument benämns *detaljhandel* eller, beträffande alkoholdrycker, om den sker för förtäring på stället, *servering*. Annan försäljning benämns *partihandel*.

9 §

Med denaturering förstås ett förfarande varigenom ett eller flera ämnen sätts till sprit, eller

² EGT L 256, 7.9.1987, s.1–675

en vara som innehåller sprit, för att göra spriten eller varan otjänlig för förtäring.

10 §

Med tillverkning av sprit förstås varje förfarande varigenom sprit framställs eller utvinns.

Med tillverkning av sprit likställs, om inte annat följer av tredje stycket, rening och återvinning av sprit. Med tillverkning av sprit likställs även borttagning eller försvagning av denaturering eller andra förfaranden med sprit eller alkoholhaltiga preparat i syfte att göra dem tjänliga för förtäring.

Som tillverkning av sprit anses inte rening eller återvinning av sprit för användning i egen verksamhet hos den som är godkänd som skattebefriad förbrukare för sådan sprit enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

2 kap.

1 §³

Sprit och spritdrycker får inte tillverkas utan tillstånd (tillverkningstillstånd).

Sprit och spritdrycker får tillverkas endast av den som enligt 9 § första stycket 1 lagen (1994:1564) om alkoholskatt

³ Senaste lydelse 2001:414. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket upphävs.

godkänts som upplagshavare för tillverkning eller bearbetning av sprit eller spritdrycker.

Apparat som uppenbarligen är ägnad för tillverkning av sprit (destillationsapparat) och del till sådan apparat (apparat-del) får endast tillverkas för, överlåtas till eller innehas av den som har *tillstånd enligt denna lag att tillverka sprit eller spritdrycker.*

Vad som sägs i andra stycket gäller inte om Statens folkhälsoinstitut har medgivit undantag från kravet på tillstånd. Ett sådant medgivande får ges tills vidare eller för viss tid och får återkallas om förhållandena föranleder det.

Vin, starköl eller öl får *inte tillverkas utan tillstånd om det inte gäller tillverkning i hemmet för eget behov.*

Apparat som uppenbarligen är ägnad för tillverkning av sprit (destillationsapparat) och del till sådan apparat (apparat-del) får endast tillverkas för, överlåtas till eller innehas av den som har *rätt att tillverka sprit eller spritdrycker.*

2 §

Vin, starköl eller öl får *endast tillverkas av den som enligt 9 § första stycket 1 lagen (1994:1564) om alkoholskatt godkänts som upplagshavare för tillverkning eller bearbetning av vin, starköl eller öl.*

Vad som föreskrivs i första stycket gäller inte tillverkning i hemmet för eget behov.

3 §⁴

Närmare bestämmelser om tillverkning av alkoholdrycker och sprit meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens folkhälsoinstitut.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om tillverkning av alkoholdrycker och sprit.

5 §⁵

Tillverkare av sprit får förfoga över av honom tillverkad sprit endast för export och, efter medgivande av Statens folkhälsoinstitut, för användning i egen rörelse samt för försäljning enligt lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.

Tillverkare av sprit får förfoga över den tillverkade spriten endast för användning i egen rörelse samt för försäljning enligt 11 §.

6 §

Överläts rörelse vari ingår verksamhet för vilken det krävs godkännande som anges i 1 § första stycket för sprit, får överlåtaren sälja sitt lager av sprit till sin efterträdare, om denne är berättigad att bedriva verksamheten.

Konkurs- eller dödsbo eller, i fråga om utmätt egendom, Kronofogdemyndigheten får utan hinder av bestämmelserna i denna lag sälja sprit till den som enligt 1 § första stycket är berät-

⁴ Senaste lydelse 2001:414.

⁵ Senaste lydelse 2001:414.

*tigad att tillverka sprit. Mot-
svarande gäller då en verksam-
het måste avvecklas till följd av
att godkännande som avses i 1 §
första stycket har återkallats,
eller då det finns andra tving-
ande skäl.*

Handel med teknisk sprit

7 §

*Teknisk sprit får inte säljas,
köpas, införas, importeras eller
exporteras om det inte föreligger
rätt till det enligt denna lag.*

*Vad som sägs i första stycket
gäller inte sprit som är fullstän-
digt denaturerad i enlighet med
kommissionens förordning
(EEG) nr 3199/93 av den 22
november 1993 om ömsesidigt
erkännande av förfaranden för
att fullständigt denaturera alko-
hol för att erhålla punktskatte-
befrielse⁶.*

8 §

*Försäljning av teknisk sprit
får bedrivas endast av den som
har godkänts som upplagshavare
för sådan sprit enligt 9 § första
stycket 1 eller 2 lagen
(1994:1564) om alkoholskatt.*

⁶ EGT L 288, 23.11.1993, s. 12 (Celex 31993R3199).

9 §

Teknisk sprit som ska användas eller säljas inom landet och som inte är fullständigt denaturerad enligt 7 § andra stycket, ska vara denaturerad på ett sätt som så långt möjligt försvårar förtäring av spriten utan att hindra den avsedda användningen.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om denaturering och i vilka fall denaturering får underlåtas.

10 §

Vid försäljning av teknisk sprit är säljaren skyldig att förvissa sig om att köparen har rätt att köpa in eller sälja varan vidare.

Säljaren ska förvissa sig om att otillåten användning av spriten förhindras.

11 §

Den som har rätt att sälja teknisk sprit får också köpa samt föra in eller importera och exportera sådan sprit.

Försäljning får ske till

- 1. annan som har rätt att tillverka alkoholdrycker,*
- 2. den som har godkänts som skattebefriad förbrukare för*

sådan vara enligt 31 e § lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

- 3. apotek,*
- 4. universitet eller högskola för vetenskapligt ändamål,*
- 5. sjukhus för medicinskt ändamål.*

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om vem som därutöver har rätt till inköp av teknisk sprit.

12 §

Utöver vad som anges i 11 § första stycket har den som godkänts som skattebefriad förbrukare för teknisk sprit enligt 31 e § lagen (1994:1564) om alkoholskatt rätt att i sin verksamhet föra in eller importera sådan sprit.

13 §

Bestämmelserna i 6 § gäller i tillämpliga delar även i fråga om rörelse vari ingår verksamhet för vilken det krävs godkännande som anges i 8 §.

14 §

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om apoteks försäljning och utlämnande av sprit.

15 §

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om krav på anlitande av kontrollbolag vid införsel och import av teknisk sprit samt de ytterligare föreskrifter som behövs till skydd för liv och hälsa

Handel med alkoholhaltiga preparat.

16 §

Alkoholhaltiga preparat får, med de begränsningar som följer av denna lag, säljas inom landet under de villkor som gäller för handel i allmänhet.

17 §

Alkoholhaltiga preparat får inte säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte.

18 §

Alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring, får inte genom smak, färg, förpackningsutformning eller annan liknande åtgärd, medföra risk för förväxling med alkoholdryck eller på annat sätt uppmuntra

till förtäring.

19 §

Alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring och som ska användas eller säljas inom landet ska vara denaturerade på ett sätt som så långt möjligt hindrar att de förtärs.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter om på vilket sätt denaturering ska ske.

20 §

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela ytterligare föreskrifter om försäljning av alkoholhaltiga preparat om det behövs för att skydda liv eller hälsa.

4 kap.

4 §

Tillstånd får ges till inköp av spritdrycker, vin eller starköl som används i teknisk, industriell, medicinsk, vetenskaplig eller liknande verksamhet. Inköpstillstånd medför rätt att köpa in varorna hos den som är berättigad att bedriva partihandel med sådana varor.

Den som har godkänts som skattebefriad förbrukare enligt 31 e § lagen (1994:1564) om alkoholskatt för spritdrycker, vin eller starköl får köpa sådana varor för användning i teknisk, industriell, medicinsk, vetenskaplig eller liknande verksamhet av den som har rätt att bedriva partihandel med sådana drycker.

7 kap. Tillstånd m.m.

7 kap. Serveringstillstånd m.m.

20 §

I stället för återkallelse enligt 18 eller 19 § kan tillståndshavaren meddelas varning, om varning av särskilda skäl kan anses vara en tillräcklig åtgärd.

I stället för återkallelse enligt 19 § kan tillståndshavaren meddelas varning, om varning av särskilda skäl kan anses vara en tillräcklig åtgärd.

8 kap.

1 a §⁷

För tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna för marknadsföring i 4 kap. 8–11 och 13 §§ finns särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i 4 kap. 8 11 §§ gentemot den som har serveringstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsställen, utövas också av kommunen. För kommunens tillsyn gäller inte 4 kap. 12 §.

Skatteverket utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i 4 kap. 5 §.

Skatteverket utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i 2 kap. 5, 6 och 11 §§ samt 4 kap. 5 och 6 §§.

2 a §

Statliga och kommunala myndigheter ska underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan ha betydelse för tillämpningen av bestämmelserna i 2 kap. om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

⁷ Senaste lydelse 2008:496.

4 §⁸

Om en tillsynsmyndighet begär det *skall* en tillståndshavare lämna tillträde till driftsställe med tillhörande lokaler och tillhandahålla handlingar som rör verksamheten samt utan ersättning hjälpa till vid tillsynen, lämna varuprover som behövs och redovisa uppgifter om verksamhetens omfattning och utveckling.

Vad som sägs i första stycket gäller även i förhållande mellan *den som är berättigad att bedriva partihandel enligt 4 kap. 1 § första stycket och myndighet som anges i 1 a § andra stycket*.

Om en tillsynsmyndighet begär det *ska* en tillståndshavare lämna tillträde till driftsställe med tillhörande lokaler och tillhandahålla handlingar som rör verksamheten samt utan ersättning hjälpa till vid tillsynen, lämna varuprover som behövs och redovisa uppgifter om verksamhetens omfattning och utveckling.

Vad som sägs i första stycket gäller även i förhållande mellan *myndighet som anges i 1 a § andra stycket och den som är berättigad att*

1. tillverka sprit och spritdrycker enligt 2 kap. 1 §,

2. tillverka vin, starköl och öl enligt 2 kap. 2 § såvitt avser annat än tillverkning i hemmet för eget behov,

3. sälja teknisk sprit enligt 2 kap. 10 §, eller

4. bedriva partihandel enligt 4 kap. 1 § första stycket.

⁸ Senaste lydelse 2000:483.

5 §⁹

Bokföring i rörelse *som är tillståndspliktig* skall vara så utformad att kontroll av verksamheten är möjlig. Den som driver rörelsen är skyldig att på anfordran av en tillsynsmyndighet förete bokföringshandlingarna. *Tillståndshavare* och den som enligt 4 kap. 1 § första stycket är berättigad att bedriva partihandel är skyldiga att lämna statistiska uppgifter i enlighet med de föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens folkhälsoinstitut meddelar.

Bokföring i rörelse *vari bedrivs tillverkning eller försäljning av teknisk sprit, spritdrycker, vin eller starköl* ska vara så utformad att kontroll av verksamheten är möjlig. Den som driver rörelsen är skyldig att på anfordran av en tillsynsmyndighet förete bokföringshandlingarna. *Den som har serveringstillstånd och den som avses i 4 § andra stycket* är skyldig att lämna statistiska uppgifter i enlighet med de föreskrifter som meddelas av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer.

10 kap.

2 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. säljer alkoholdrycker utan tillstånd eller, om tillstånd inte behövs, utan rätt enligt denna lag,

2. serverar spritdrycker, vin eller starköl som har anskaffats på annat sätt än som sägs i 6 kap. 5 §, döms för olovlig försäljning av *alkoholdrycker* till böter eller fängelse i högst två år.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. säljer *sprit eller* alkoholdrycker utan tillstånd eller, om tillstånd inte behövs, utan rätt enligt denna lag,

2. serverar spritdrycker, vin eller starköl som har anskaffats på annat sätt än som anges i 6 kap. 5 §, döms för olovlig försäljning av *alkohol* till böter eller fängelse i högst två år.

⁹ Senaste lydelse 2001:414.

Till samma påföljd döms den som säljer sprit i strid med bestämmelserna i 2 kap. 11 §.

3 §¹⁰

Om ett brott som anges i 1 eller 2 § har begåtts uppsåtligt och är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall det särskilt beaktas om gärningen har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits yrkesmässigt eller i större omfattning eller har varit inriktad mot ungdomar.

Om ett brott som anges i 1 eller 2 § har begåtts uppsåtligt och är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits yrkesmässigt eller i större omfattning, eller har varit inriktad mot ungdomar.

7 a §

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet säljer teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter om denaturering meddelade med stöd av 2 kap. 9 eller 19 § döms till böter.

Till samma påföljd döms den som säljer alkoholhaltiga preparat i strid med 2 kap. 17 § eller hanterar alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 20 §.

¹⁰ Senaste lydelse 2005:470.

8 §

Är gärning som avses i 1, 2 och 4–7 §§ att anse som ringa, *skall* inte dömas till straff.

Är gärning som avses i 1, 2 och 4–7 *a* §§ att anse som ringa, *ska* inte dömas till straff.

Första stycket gäller inte vid olovlig försäljning av sprit enligt 2 § första stycket 1.

10 §¹¹

Bestämmelser om ansvar för olovlig införsel och utförsel av alkoholdrycker finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Bestämmelser om ansvar för olovlig införsel och utförsel av *sprit och* alkoholdrycker finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

11 kap.

1 §¹²

Sprit, alkoholdrycker *och* mäsik som har varit föremål för brott enligt denna lag eller deras värde samt utbyte av sådant brott *skall* förklaras förverkade. Detsamma gäller vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott, eller värdet av det mottagna, om mottagandet utgör brott enligt denna lag. Förverkande av alkoholdrycker kan ske även hos den som är fri från ansvar för brottet enligt 10 kap. 9 § andra stycket.

Sprit, alkoholdrycker, mäsik *och alkoholhaltiga preparat* som har varit föremål för brott enligt denna lag eller deras värde samt utbyte av sådant brott *ska* förklaras förverkade. Detsamma gäller vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott, eller värdet av det mottagna, om mottagandet utgör brott enligt denna lag. Förverkande av alkoholdrycker kan ske även hos den som är fri från ansvar för brottet enligt 10 kap. 9 § andra stycket.

¹¹ Senaste lydelse 2000:1256.

¹² Senaste lydelse 2005:307.

12 kap.**3 §**

Registret får innehålla uppgifter om dem som har tillstånd enligt denna lag samt om dem som *har rätt att bedriva partihandel enligt 4 kap. 1 § första stycket.* Registret får innehålla uppgifter om dem som har tillstånd enligt denna lag samt om dem som *anges i 8 kap. 4 § andra stycket.*

I registret får behandlas uppgifter om

1. namn eller firma, person-, registrerings- eller organisationsnummer, adress och telefonnummer och
2. den verksamhet som tillståndet avser och om villkor som har meddelats för denna.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010, då lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. ska upphöra att gälla.

2. Ett tillverkningstillstånd som före ikraftträdandet har meddelats annan än den som avses i 2 kap. 1 eller 2 § i dessa paragrafers nya lydelse, ska efter detta datum fortfarande gälla. Härvid gäller 7 kap. 1 § tredje stycket och 4, 18 och 20 §§, i paragrafernas äldre lydelse samt 8 kap. 1 § och 9 kap. 2 §.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹³

Lagen är tillämplig endast beträffande följande varor:

1. krigsmateriel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och produkter som avses i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,

2. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64),

3. vapen och ammunition som avses i vapenlagen (1996:67),

4. injektionssprutor och kanyler,

5. dopningsmedel som avses i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,

6. springstiletter, springknivar, knogjärn, kaststjärnor, riv- eller nithandskar, batonger, karatepinnar, blydaggars, spikklubbor och liknande,

7. kulturföremål som avses i 5 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m. m.,

8. hundar och katter för annat ändamål än handel,

9. spritdrycker, vin och starköl enligt alkohollagen (1994:1738), *teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat enligt lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.* samt 10. *sprit*, spritdrycker, vin och starköl enligt alkohollagen (1994:1738) samt tobaksvaror vid kontroll av åldersgränsen i 13 § tobakslagen (1993:581).

¹³ Senaste lydelse 2004:233.

tobaksvaror vid kontroll av åldersgränsen i 13 § tobakslagen (1993:581),

10. nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler,

11. andra djur än sådana som anges ovan och produkter av djur, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införseln inte är uppfyllda,

12. barnpornografi enligt lagen (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi,

13. varor som avses i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,

14. varor som *skall* beskattas enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

14. varor som *ska* beskattas enligt lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 16 § och 3 kap. 1 § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

16 §¹⁴

Om omhändertagandet av en alkoholvara upphävs men den som gör anspråk på varan saknar rätt enligt 4 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738) *eller 4 § lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.* att föra in varan, *skall* beslut fattas om att varan inte *skall* lämnas ut till denne.

Om omhändertagandet av en tobaksvara upphävs men den som gör anspråk på varan är under 18 år, *skall* beslut fattas om att varan inte *skall* lämnas ut till denne.

Om beslut fattats enligt första eller andra stycket om att en vara inte *skall* lämnas ut till en viss person, *skall* den

Om omhändertagandet av en alkoholvara upphävs men den som gör anspråk på varan saknar rätt enligt *2 kap 11 § eller 4 kap. 2 § alkohollagen* (1994:1738) att föra in varan, *ska* beslut fattas om att varan inte *ska* lämnas ut till denne.

Om omhändertagandet av en tobaksvara upphävs men den som gör anspråk på varan är under 18 år, *ska* beslut fattas om att varan inte *ska* lämnas ut till denne.

Om beslut fattats enligt första eller andra stycket om att en vara inte *ska* lämnas ut till en viss person, *ska* den som

¹⁴ Senaste lydelse 2002:883.

som gjort anspråk på varan ges
möjlighet att återutföra varan
på villkor som Tullverket be-
stämmer.

gjort anspråk på varan ges
möjlighet att återutföra varan
på villkor som Tullverket be-
stämmer.

3 kap.

1 §¹⁵

Tullverket får undersöka postförsändelser, såsom paket och brev, för att kontrollera om de innehåller alkohol- eller tobaksvaror.

Sådana försändelser får öppnas om det finns anledning att anta att de innehåller sådana varor som nämns i första stycket samt om de finns hos Tullverket eller på utväxlingspostkontoret.

Om en försändelse innehåller ett förtroligt meddelande *skall* detta omedelbart tillslutas och vidarebefordras till mottagaren.

Har en försändelse öppnats *skall* mottagaren och, om det är möjligt, avsändaren underrättas så snart som möjligt.

Om mottagaren av en alkoholvara som påträffas i en postförsändelse saknar rätt att föra in varan enligt bestämmelserna i 4 kap. 2 § *alkohollagen* (1994:1738) eller 4 § *lagen* (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m., *skall* varan tas om hand. Detsamma gäller om försändelsen innehåller en tobaksvara och mottagaren är under 18 år. Avsändaren *skall*

Om en försändelse innehåller ett förtroligt meddelande *ska* detta omedelbart tillslutas och vidarebefordras till mottagaren.

Har en försändelse öppnats *ska* mottagaren och, om det är möjligt, avsändaren underrättas så snart som möjligt.

Om mottagaren av en alkoholvara som påträffas i en postförsändelse saknar rätt att föra in varan enligt bestämmelserna i 2 kap. 11 § eller 4 kap. 2 § *alkohollagen* (1994:1738), *ska* varan tas om hand. Detsamma gäller om försändelsen innehåller en tobaksvara och mottagaren är under 18 år. Avsändaren *ska* ges möjlighet att återutföra varan på villkor som

¹⁵ Senaste lydelse 2002:883.

ges möjlighet att återutföra Tullverket bestämmer.
varan på villkor som Tullverket
bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

3 Frågans tidigare behandling

Regeringen beslutade den 12 mars 1998 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa bestämmelser i alkohollagen (1994:1738) och i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. samt att utarbeta förslag till ny lagstiftning för handeln med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. Utredningen har arbetat under namnet Alkoholutredningen.

I maj 2000 överlämnade Alkoholutredningen betänkandena Bestämmelser om alkoholdrycker (SOU 2000:59) och Bestämmelser om teknisk sprit m.m. (SOU 2000:60) till regeringen. Regeringen behandlade i prop. 2000/01:97 Vissa ändringar i alkohollagen betänkandet 2000:59.

Betänkandet med förslag till bestämmelser om teknisk sprit m.m. har remissbehandlats. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i socialdepartementet (dnr S/2000/4225/FH).

Med hänsyn till de förändringar som inträffat på området sedan alkoholkommittén lade fram sitt betänkande år 2000 presenteras här en omarbetad version av kommitténs förslag avseende regleringen av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

4 Nuvarande reglering m.m.

4.1 Lagen om försäljning av teknisk sprit m.m.

Alkohol används, vid sidan om tillverkning av alkoholdrycker, för en rad mycket skiftande ändamål inom industri, hälsovård, undervisnings- och forskningsverksamhet etc. Regler om användning av alkohol i dessa sammanhang finns i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. (LFT). Bestämmelserna om alkoholhanteringen i övrigt finns numera i huvudsak i alkohollagen (1994:1738). I alkohollagen regleras sålunda dels tillverkning av sprit och alkoholdrycker, dels handel med och marknadsföring av alkoholdrycker. Frågor om beskattning av alkohol regleras i lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

Enligt 1 § tredje stycket LFT har en beteckning i lagen samma betydelse som i alkohollagen. Med sprit förstås enligt 1 kap. 2 § alkohollagen en vätska som innehåller alkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent. Med alkohol avses etylalkohol. Med tillverkning av sprit förstås varje förfarande, varigenom alkohol i en sådan koncentration framställs eller utvinns. Vin, starköl och öl anses inte som sprit. Inte heller utgör framställning av sådan dryck tillverkning av sprit.

Enligt LFT förstås med teknisk sprit sådan sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat likartat ändamål och som är hänförlig till tulltaxenummer 22.07 eller 22.08 B.1 eller B.2 tulltaxelagen (1987:1068)¹⁶. Tulltaxenummer 22.07 omfattade odenaturerad etylalkohol, dvs. med en alkoholhalt av minst 80 volymprocent

¹⁶ Upphävd 1.1.1995.

samt etylalkohol och annan sprit, denaturerad, oavsett alkoholhalt. Tulltaxenummer 22.08 B.1 eller B.2 avsåg odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker.

Som exempel på teknisk sprit kan nämnas absolut alkohol (sprit med en sammanlagd etanol- och metanolhalt överstigande 99,5 volymprocent), cellulosaråsprit (sprit framställd ur en bi-produkt från cellulosaindustrin och med en sammanlagd etanol- och metanolhalt på 95–96 volymprocent) samt finsprit (sprit med en alkoholhalt på 95–96 volymprocent). Även andra former av teknisk sprit förekommer beroende på tillverkningsteknik och råvaror.

Med alkoholhaltigt preparat förstås enligt LFT en vara som innehåller mer än 1,8 viktprocent etylalkohol och som inte är hänförlig till tulltaxenummer 22.03-22.07 eller 22.08 B.1 eller B.2 och inte heller är sådant läkemedel som omfattas av läkemedelslagen (1992:859). Således en vara som innehåller alkohol över en viss koncentration och som inte är alkoholdryck, teknisk sprit eller läkemedel.

Som exempel på alkoholhaltiga preparat kan nämnas alkoholhaltig lag med frukter (fikon i cognac), vissa färger, förtunningar och rengöringsmedel, vissa kosmetiska och hygieniska preparat, såsom hårvatten och parfymer, kylvätska för värmepumpar. Hit hör också sammansatta alkoholhaltiga beredningar (s.k. koncentrerade extrakt) för framställning av drycker. Vidare kan nämnas växtextrakt, vitaminpreparat och homeopatiska preparat i den mån de är alkoholhaltiga och inte är att anse som läkemedel. Som alkoholhaltiga preparat behandlas också etanolhaltiga drivmedel (t.ex. E85), brännvätskor och bilvårdsmedel, såsom karburatorsprit och spolarvätska.

Tillverkning, import, försäljning och inköp inom landet av teknisk sprit kräver normalt tillstånd, medan tillståndskravet för alkoholhaltiga preparat är begränsat till importen. Alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring får dock inte säljas inom landet utan att ha denaturerats på sätt som Läkemedelsverket föreskriver eller godkänner. Beträffande såväl teknisk

sprit som alkoholhaltiga preparat, vilka inte är avsedda för förtäring, gäller att de i princip måste vara denaturerade, dvs. produkten ska ha tillsatts något ämne för att göra den otjänlig för förtäring.

Tillståndsgivningen och annan prövning enligt LFT sköts sedan den 1 juli 1990 av Läkemedelsverket som också har tillsynsansvaret. Dessförinnan ombesörjde Socialstyrelsen tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen. En innehavare av tillstånd enligt LFT kan få sitt tillstånd återkallat av verket, t.ex. om han handlat i strid med vad som är tillåtet enligt tillståndet. Ett godkännande av ett alkoholhaltigt preparat kan däremot inte återkallas.

4.2 Hantering av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Av Läkemedelsverkets årsredovisning för 2008 framgår att den totala mängden etanol (teknisk sprit) som hanterades i Sverige under 2008 uppgick till ca 390 000 ton (2007 – 310 000 ton). Detta motsvarar, omräknat till ren alkohol, ca tio gånger så mycket som Systembolagets årliga försäljning av alkoholdrycker. Av dessa användes 35 000 ton sprit inom forskning och utveckling, färg-, kemi-, läkemedels- och livsmedelsindustri, 65 000 ton vid tillverkning av bl.a. acetaldehyd och 290 000 ton blandades med bensen för att användas som drivmedel.

Tillståndsgivning

Läkemedelsverket utfärdar tillstånd att köpa, sälja och införa teknisk sprit. Årligen handläggs ca 1 300 ansökningar, varav merparten avser tillstånd att köpa teknisk sprit. Antalet tillståndsinnehavare vid varje given tidpunkt är svår att bedöma, men antalet uppskattas till ca 2 000–3 000. De utgörs både av privata företag som använder spriten i sin produktion såväl som universitetsinstitutioner, skolor, sjukhus, vattenreningsverk, länsstyrel-

ser m.fl. Drygt 10 företag säljer teknisk sprit till ett flertal kunder (s.k. partihandlare, eller leverantörer). Ungefär lika många ytterligare har tillstånd att sälja teknisk sprit, men i mer begränsad omfattning vad gäller antal kunder och spritkvaliteter för försäljning. Ett trettiotal företag har i dagsläget tillstånd att införa teknisk sprit. Bland dem återfinns majoriteten av partihandlarna samt företag som hanterar drivmedelsetanol. Det finns inte lagligen några enskilda personer som hanterar teknisk sprit.

Partihandlarnas inköp inom eller utom landet avser oftast så stora kvantiteter att leveranserna sker med tankbåtar. Andra företags inköp, vilka oftast sker inom landet, avser leveranser i allt från tankbilar till enlitersflaskor.

Då ansökan gäller större mängder (mer än 1 000 kg) odenaturerad eller "lättare denaturerad" teknisk sprit, t.ex. teknisk sprit avsedd för kosmetiska och hygieniska produkter, kan planritning över lagerområdet, uppgift om maximal lagrad mängd sprit inom området, ritning/beskrivning över anordningar, rör m.m. som används vid transport av teknisk sprit inom lagerområdet samt beskrivning av åtgärder som vidtagits för att förhindra stöld eller otillåten användning av teknisk sprit behöva bifogas ansökan.

Vid handläggningen av ansökningarna bedöms om ansökt denaturering/spritsort kan godtas för det angivna ändamålet. Icke denaturerad sprit kan beviljas för ett ändamål om det finns särskilda skäl för det och fara för missbruk inte föreligger. Går det att använda denaturerad sprit beviljas enbart denaturerad sprit för ändamålet.

Det görs vidare en bedömning om det finns behov av oberoende kontrollbolag för kontroll av hanteringen av teknisk sprit. Bedömningen görs utifrån risken för avledning, bland annat kopplat till mängden och sorten teknisk sprit som hanteras. Krav på närvaro av kontrollbolag vid införsel ställs enbart på införsel av stora volymer i bulk (med båt eller järnvägsvagn).

Läkemedelsverket utfärdar även tillstånd att införa alkoholhaltiga preparat samt godkänner denaturering av alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring innan de får säljas eller införas till Sverige. Årligen handläggs ca 300 ansökningar som

rör tillstånd eller godkännande av alkoholhaltiga preparat. Antalet produkter per ansökan varierar stort och kan vara mellan en till flera tiotal. I de fall s.k. generella tillstånd och godkännande utfärdas anges inte exakt vilka produkter beslutet avser och därmed är inte heller antalet känt. Sådana beslut utfärdas i de fall sökanden har ett stort antal produkter och dessutom ofta inför nya produkter i sitt sortiment. Denna typ av tillstånd eller godkännande är vanligast för aromer och kosmetiska och hygieniska produkter. Antalet produkter som omfattas av giltiga tillstånd eller godkännanden uppskattas för närvarande vara i storleksordningen 2 000.

De alkoholhaltiga preparaten är indelade i huvudgrupperna tekniska produkter, kosmetika, drivmedel, aromer, livsmedel och övriga produkter. Bland preparaten finns således etanolhaltiga drivmedel för exempelvis bussar lika väl som chokladpraliner med likör. Merparten av de preparat som finns upptagna i Läke-medelsverkets register, ca 60 procent, är inte avsedda att förtäras. Av preparaten härrör ungefär lika många från utlandet som från Sverige.

En del produkter kan vara svåra att definiera, exempelvis kan kosttillskott eller kosmetiska produkter vid klassificeringen visa sig vara läkemedel, kosttillskott vara alkoholdryck eller tekniska produkter vara teknisk sprit. Bedömning av om en produkt är läkemedel görs av inspektionsenheten på Läke-medelsverket, av handläggare som arbetar särskilt med klassificeringsfrågor. Huruvida en produkt är alkoholhaltigt preparat och inte teknisk sprit eller alkoholdryck bestäms av varans tulltaxenummer. Tullverket beslutar via bindande klassificeringsbesked (BKB) om vilket tulltaxenummer en vara ska hänföras till. Vid tveksamhet om huruvida en produkt är alkoholdryck eller alkoholhaltigt preparat vänder sig Läke-medelsverket ibland till Statens folkhälsoinstitut (FHI). Endast den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig kan godkännas. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare kan återkallas. Upplagshavares och andra skattskyldigas rätt till avdrag i systemet förutsätter att varorna tas emot av en skattebefriad förbrukare.

Tillsyn

Förutom tillståndsgivning utövar Läkemedelsverket tillsyn över området. Tillsynen kan antingen vara planerad eller initieras efter att signal om behov av tillsyn inkommer till Läkemedelsverket. Utövningen av tillsyn sker antingen genom inspektioner eller genom inhämtande av information på annat sätt. Tillsyn utövas också genom de oberoende kontrollbolag som anlitas av säljare och införare av teknisk sprit för kontroll av sprithanteringen. De rapporter som inkommer från säljare och införare av teknisk sprit enligt krav i denatureringsföreskrifterna (LVFS 1995:2) på redovisning utgör också underlag för tillsyn.

FHI har, förutom sitt generella tillsynsansvar över att alkohollagens bestämmelser iakttas, specifika tillsynsuppgifter när det gäller tillverkning av sprit.

Beskattning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Inledningsvis ska sägas att begreppen teknisk sprit och alkoholhaltigt preparat inte existerar i beskattningssammanhang. Det viktiga begreppet är etylalkohol och beskattningen sker, i dessa avseenden, utifrån alkoholhalten i produkten.

Den som vill föra in eller importera teknisk sprit till landet måste iaktta de skatterättsliga reglerna beträffande införsel av sådan sprit. Bestämmelserna i lagen (1994:1564) om alkoholskatt, som grundar sig på EG-rättsliga regler, innebär bl.a. att yrkesmässig införsel av obeskattad sprit kan bedrivas av den som har godkänts som upplagshavare eller är registrerad eller oregistrerad varumottagare, jämför avsnitt 4.3.4. Handel inom landet med obeskattad sprit kan bedrivas endast av upplagshavare. För upplagshavarens förvaring av spriten måste, om den skall kunna hanteras under s.k. skattesuspension, finnas ett godkänt skatteupplag. Upplagshavare eller registrerad varumottagare som inte längre uppfyller kraven på lämplighet kan få godkännandet eller registreringen återkallad av Skatteverket (SKV).

Beträffande tillverkning av sprit och spritdrycker gäller att alkoholskatt ska betalas för all tillverkad etylalkohol. Skattskyldigheten inträder, för annan än upplagshavare, när varorna tillverkas. De i dag drygt 80 innehavarna av tillverkningstillstånd enligt alkohollagen för sprit eller alkoholdrycker är, med några få undantag, upplagshavare och kan alltså tillverka alkoholvarorna under skattesusension, dvs. utan att behöva lämna deklaration och betala skatt när varje vara tillverkas.

Även alkoholhaltiga preparat omfattas av de skatterättsliga reglerna. Undantagen för när alkoholskatt ska betalas framgår av 7 § lagen om alkoholskatt. Den som använder alkoholvaror för framställning av vinäger som hänförs till KN-nr 2209, läkemedel, smakämnen för tillverkning av livsmedel och drycker med en alkoholhalt som inte överstiger 1,2 volymprocent, livsmedel eller ingrediens i halvfabrikat för framställning av livsmedel, fyllda eller ej, förutsatt att alkoholinnehållet i varje enskilt fall inte överstiger 8,5 liter ren alkohol per 100 kilogram chokladprodukter och 5 liter ren alkohol per 100 kilogram av något annat livsmedel, eller vara som inte är avsedd att ätas eller drickas och ingående alkohol är denaturerad i enlighet med någon EG-medlemsstats krav kan, liksom den som använder alkoholvaror i en tillverkningsprocess, förutsatt att slutprodukten inte innehåller alkohol, eller använder alkoholvaror för ett vetenskapligt ändamål, godkännas som skattebefriad förbrukare om han med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig. Den som godkänts som skattebefriad förbrukare har rätt att från en upplagshavare köpa alkoholvaror utan skatt. Ett godkännande får meddelas för viss tid eller tills vidare och förenas med villkor. Ett godkännande kan också återkallas om förbrukaren inte längre uppfyller förutsättningarna för det eller bryter mot vissa skyldigheter.

4.3 Cirkulationsdirektivet m.m.

4.3.1 Inledning

Före den 1 januari 1993 var EG en tullunion med en gemensam tullmur utåt mot tredje land och inga tullar mellan medlemsländerna. Skatter reglerades nationellt och påfördes vid gränspasserings även vid passage mellan medlemsländerna. Vid årsskiftet 1992/93 genomfördes dock den inre marknaden och i samband därmed slopades gränskontrollerna mellan medlemsländerna vad avser kommersiell trafik och resandetrafik. Huvudregeln är numera att inga gränsformaliteter ska förekomma enbart på grund av att en gräns mellan medlemsländer passerar.

För att fri rörlighet för varor ska uppnås är det viktigt att medlemsstaternas förfarandebestämmelser om punktskatter är harmoniserade. För punktskatter på alkohol- och tobaksvaror samt mineraloljeprodukter har gemensamma förfaranderegler införts genom rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (EGT nr L076, 23.3.1992, s. 1, Celex 392L0012), det s.k. cirkulationsdirektivet. Direktiv 92/12/EEG ersätts från och med den 1 januari 2010 av direktiv 2008/118/EG (EUT nr L09, 14.1.2009, s. 12, Celex 32009L0118). Det nya direktivet ska tillämpas fr.o.m. den 1 april 2010. I det nya direktivet bibehålls grunderna för beskattningssystemet i stort sett oförändrade. Nytt i direktivet är införandet av ett datoriserat transport- och kontrollsystem (Excise Movement Control System, EMCS) som är ett automatiserat förfarandet för att hantera följedokument. Enligt cirkulationsdirektivet är hanteringen av de s.k. ledsagardokumenterna manuell. Dokumenten är pappersblanketter, vilka rent fysiskt följer varorna under transport och hanteras av avsändaren och mottagaren enligt särskilt föreskrivna regler. Med den nya ordningen ersätts den manuella hanteringen av elektroniska dokument och automatiserad hantering i EMCS. Syftet med ändringen är att myndigheterna ska få information i realtid om de varor

som flyttas enligt uppskovsordningen. Skatte- och kontrollmyndigheternas möjligheter att övervaka flyttningarna under skatteuppskov förbättras därmed och det övergripande syftet med förändringen, att motverka bedrägerier och skatteundandragande på punktskatteområdet underlättas.

4.3.2 Centrala begrepp i cirkulationsdirektivet

I cirkulationsdirektivet definieras inledningsvis vissa begrepp som är centrala för förståelsen av förfarandereglererna. Dessa begrepp är

- godkänd lagerhavare: fysisk eller juridisk person som av en medlemsstats behöriga myndigheter fått tillstånd att tillverka, bearbeta, förvara, ta emot och avsända punktskattebelagda varor inom ramen för sin affärsverksamhet, varvid punktskatten är vilande enligt uppskovsreglerna för skatteupplag,
- skatteupplag: en plats där varor som är belagda med punktskatt tillverkas, bearbetas, förvaras, mottas eller avsänds enligt uppskovsreglerna av en godkänd lagerhavare inom ramen för hans affärsverksamhet, under de särskilda villkor som fastställts av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där skatteupplaget är beläget,
- uppskovsregler: en skatteordning som tillämpas på tillverkning, bearbetning, förvaring och flyttning av varor, varvid punktskatten är vilande (suspensionsordningen),
- näringsidkare med punktskatteregistrering: fysisk eller juridisk person utan ställning som godkänd lagerhavare, som av behöriga myndigheter i en medlemsstat fått tillstånd att, inom ramen för sin affärsverksamhet, ta emot punktskattebelagda varor från en annan medlemsstat enligt uppskovsreglerna; denna typ av näringsidkare ska ställa säkerhet för skatten och får varken förvara eller avsända sådana punktskattebelagda varor enligt uppskovsreglerna,

- näringsidkare utan punktskatteregistrering: fysisk eller juridisk person utan ställning som godkänd lagerhavare, som har rätt att inom ramen för sin affärsverksamhet tillfälligtvis ta emot punktskattebelagda varor från en annan medlemsstat enligt uppskovsreglerna; denna typ av näringsidkare får varken förvara eller avsända sådana varor enligt uppskovsreglerna och måste garantera betalningen av punktskatt till skattemyndigheterna i destinationsmedlemsstaterna innan varorna avsänds.

4.3.3 Huvudprinciper för beskattningsförfarandet

Förfarandereglererna i cirkulationsdirektivet innebär i princip att punktskattepliktiga varor kan cirkulera fritt, dvs. utan gränskontroller, att beskattningskonsekvenserna skjuts upp tills varorna når den slutgiltiga konsumenten och att beskattningen ska ske i konsumtionslandet.

Syftet med suspensionsordningen är att varorna, trots att de är skattepliktiga, ska kunna bearbetas, lagras och förflyttas mellan medlemsländerna i tidigare led än detaljistledet utan att beskattningskonsekvenser inträder. Skatten förfaller med andra ord inte till betalning under den tid varorna befinner sig inom suspensionsordningen. Betalningsskyldighet för punktskatt inträder först när varan blir tillgänglig för konsumtion, vilket den anses vara när den upphör att omfattas av suspensionsordningen. För punktskattepliktiga varor, som inte omfattas av suspensionsordningen, gäller att punktskatten förfaller till betalning i samband med att varan framställs eller importeras från land utanför gemenskapen. Omfattas varorna av något av gemenskapens tullförfaranden vid införandet till EU anses dock importen äga rum först när varorna lämnar tullförfarandet.

Framställning, bearbetning, lagring och flyttning av skattepliktiga varor

Framställning, bearbetning och lagring av skattepliktiga varor ska i princip alltid ske i skatteupplag om skatten inte är betald. Flyttning av punktskattepliktiga varor under skatteuppskov ska enligt huvudregeln ske från ett skatteupplag till ett annat. De risker som är förknippade med sådan flyttning ska täckas av en säkerhet för punktskattens betalning. Säkerheten ska ställas av den avsändande godkända lagerhavaren.

En godkänd lagerhavare i ett medlemsland kan alltså sända skattepliktiga varor till ett skatteupplag i ett annat medlemsland eller till ett annat skatteupplag i det egna landet utan att det får några beskattningskonsekvenser.

Mottagaren av skattepliktiga varor som sänds från ett skatteupplag under skatteuppskov är dock inte alltid en godkänd lagerhavare. Mottagaren kan också vara en näringsidkare med eller utan punktskatteregistrering i ett annat EU-land. Sådana näringsidkare ska alltid ställa säkerhet för skattens betalning och detta skall ske innan leveransen påbörjas. Skatten förfaller till betalning när varorna tas emot.

Krav på dokument

Vid förflyttning mellan medlemsstater av skattepliktiga varor, som omfattas av suspensionsordningen, ska varorna åtföljas av ett ledsagardokument som upprättas av avsändaren. Beträffande nya regler på detta område från den 1 april 2010, se under avsnitt 4.3.1. Syftet med dokumentet är att underlätta skattekontrollen och det för en effektiv kontroll nödvändiga samarbetet mellan medlemsländerna. Ledsagardokumentet ska upprättas i fyra exemplar, varav ett ska behållas av avsändaren och resten skall medfölja under transporten. Efter leverans ska ett exemplar behållas av mottagaren och ett, returexemplaret, återsändas till avsändaren.

Avvikelser från suspensionsordningen

Alla avvikelser från suspensionsordningens regler innebär att varorna upphör att omfattas av ordningen, dvs. att de anses släppta för konsumtion. Detta gäller inte bara när varorna levereras till detaljistledet utan också vid t.ex. stöld och svinn ur skatteupplag. En avvikelse från suspensionsordningen innebär att skatten omedelbart förfaller till betalning. Skatten ska betalas i det land där överträdelsen har skett av den som har ställt säkerhet för betalning av skatten. Om det inte går att fastställa var överträdelsen har skett, anses den ha skett i den medlemsstat där felaktigheten konstaterades. Om en punktskattepliktig vara inte når fram till mottagaren och det inte är möjligt att fastställa var varan finns, ska skatten betalas i det land varifrån varan levererades.

4.3.4 Huvuddragen i den svenska lagstiftningen*Allmänt*

Cirkulationsdirektivets bestämmelser införlivades med svensk lagstiftning genom lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt och lagen (1994:1776) om skatt på energi. I dessa lagar används termen upplagshavare i stället för lagerhavare. Termerna registrerad och oregistrerad varumottagare används i stället för näringsidkare med eller utan punktskatteregistrering. Beskattningsmyndighet för punktskatter är SKV.

Upplagshavare

Upplagshavare ska vara godkända av SKV. Godkänd som upplagshavare kan den bli som avser att yrkesmässigt tillverka eller bearbeta skattepliktiga varor, bedriva yrkesmässig försäljning av skattepliktiga varor till näringsidkare eller yrkesmässigt i större omfattning lagra skattepliktiga varor. Dessutom krävs att sökan-

den med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som upplagshavare. Även skatteupplagen måste godkännas av beskattningsmyndigheten. Upplagshavares tillverkning, bearbetning och lagring av skattepliktiga varor ska äga rum i ett godkänt skatteupplag.

Upplagshavare ska ställa säkerhet för betalning av skatten i samband med transport av obeskattade varor. Det ska dessutom finnas en säkerhet för de varor som förvaras i skatteupplaget. Säkerhetens storlek beräknas enligt schablonregler. Vid transporter ska säkerheten motsvara den skatt som i medeltal belöper på de obeskattade varor som upplagshavaren transporterar under ett dygn. För varor i skatteupplag skall säkerheten motsvara tio procent av skatten på de varor som i medeltal förvaras i upplaget. Möjligheter till jämkning av säkerheten finns dock.

Godkännande av upplagshavare eller av skatteupplag får återkallas om förutsättningar för godkännande inte längre finns. Godkännande av upplagshavare får också återkallas om ställd säkerhet inte längre är godtagbar.

En upplagshavare kan leverera skattepliktiga varor till en upplagshavare i Sverige, eller till en upplagshavare eller registrerad eller oregistrerad varumottagare i ett annat EU-land utan att skattskyldighet inträder. Om varor tas ut ur skatteupplaget av annan anledning utan att föras till något annat skatteupplag inträder dock skattskyldighet.

Vid transport av obeskattade varor mellan Sverige och ett annat EU-land ska upplagshavaren upprätta ett ledsagardokument i fyra exemplar. Tre exemplar av dokumentet ska åtfölja varorna under transport. Har en upplagshavare inte inom två månader efter utgången av den kalendermånad under vilken varorna avsänts fått tillbaka returexemplaret skall han utan dröjsmål underrätta beskattningsmyndigheten. Om varorna inte når den mottagare som angetts i ledsagardokumentet ska varorna beskattas i Sverige om varorna finns här eller kan antas ha konsumerats här. Detsamma gäller om det inte kan utredas var varorna finns eller har konsumerats. I sådana fall är den som har ställt säkerhet för transporten skattskyldig.

Skattebefriad förbrukare

En skattebefriad förbrukare får göra skattefria inköp av alkohol för vissa i lagen angivna ändamål, förutsatt att köparen är godkänd av SKV. Av godkännandet ska framgå vilket eller vilka av de skattebefriade ändamålen som godkännandet avser. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare meddelas av SKV och gäller för viss tid eller tills vidare. Endast den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig kan godkännas. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare kan återkallas. Upplagshavares och andra skattskyldigas rätt till avdrag i systemet förutsätter att varorna tas emot av en skattebefriad förbrukare.

Varumottagare

Den som yrkesmässigt tar emot skattepliktiga varor från en godkänd upplagshavare i ett annat EU-land eller som yrkesmässigt från tredje land importerar skattepliktiga varor och som inte själv är godkänd som upplagshavare, kan hos beskattningsmyndigheten ansöka om registrering som varumottagare. En registrerad varumottagare ska ställa säkerhet för betalning av skatten på de varor som han tar emot. Säkerheten ska uppgå till tio procent av den beräknade årliga skatten på varorna. Registreringen kan återkallas om säkerheten inte längre är godtagbar.

För oregistrerade varumottagare gäller delvis andra regler för ställandet av säkerhet. En oregistrerad varumottagare är dessutom skyldig att innan varorna transporteras från det andra EU-landet anmäla leveransen till beskattningsmyndigheten.

För varumottagare inträder skattskyldigheten vid mottagandet av varorna. Skillnaden mellan en registrerad och en oregistrerad varumottagare är att den som regelbundet tar emot skattepliktiga varor kan ansöka om att bli registrerad och därmed deklarerar skatten månadsvis, till skillnad från den oregistrerade som ska redovisa varje skattepliktig händelse inom fem dagar.

Vandelsprövning sker av den som ansöker om att bli registrerad som varumottagare. Registreringen kan också återkallas.

Yrkesmässig införsel av varor som släppts för konsumtion i annat EU land

Den som utan att vara upplagshavare eller varumottagare från ett annat EU-land till Sverige för in eller tar emot skattepliktiga varor ska betala skatt i Sverige. Den som är skattskyldig i sådana fall skall, innan varorna transporteras från det andra EU-landet, anmäla varorna till beskattningsmyndigheten och ställa säkerhet för skattens betalning. Skattskyldigheten inträder vid införseln till Sverige.

Förfarande och kontroll

Bestämmelser om förfarandet vid uttag av alkoholskatt finns i 34 § lagen om alkoholskatt. Kontrollen sker liksom annan skattekontroll genom deklarationsgranskning, kontrollbesök och revisioner.

Beskattningsmyndigheten får besluta om skatterevision för att kontrollera bl.a. att deklarations- och uppgiftsskyldighet fullgjorts riktigt och fullständigt samt skatteupplag enligt lagen om alkoholskatt. Skatterevision får göras bl.a. hos den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) och hos annan juridisk person än dödsbo och hos den som är skattskyldig enligt 9, 12, 14 eller 15 § lagen om alkoholskatt. För de fall den reviderade inte samverkar finns bestämmelser om vite och andra tvångsåtgärder i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet (tvångsåtgärdslagen).

Lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen) är tillämplig bl.a. på alkoholdrycker och tekniska alkohol-

produkter och ger tullen möjlighet till kontroll av att begränsningarna av införseln av sådana varor enligt alkohollagen och LFT efterlevs.

I lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter föreskrivs bl.a. att transporter av sådana varor ska åtföljas av ledsagardokument och bevis om ställd säkerhet för betalning av skatt i den utsträckning som följer av cirkulationsdirektivet. För att kunna kontrollera detta har tullen möjlighet att över hela landet undersöka transporter av punktskattepliktiga varor som är eller kan antas vara föremål för yrkesmässig hantering. Finns det anledning anta att en transport inte sker i enlighet med cirkulationsdirektivets bestämmelser får punktskattepliktiga varor m.m. tas om hand. Syftet med omhändertagandet är att kontrollera om punktskatt för varorna ska betalas i Sverige och vem som i så fall är skattskyldig. Skatt ska omedelbart påföras om skattskyldighet har inträtt och varorna transporteras i strid med cirkulationsdirektivets bestämmelser. Varan får inte lämnas ut förrän skatten är betald och betalas den inte inom viss tid skall varorna förverkas. Lagen ger också tullen befogenhet att undersöka om en postförsändelse innehåller alkohol och att öppna en sådan försändelse när det finns anledning att anta att den innehåller en sådan vara.

4.4 Skatteverkets hantering av alkoholskatt samt alkoholtillsyn

4.4.1 Godkännandehantering

Godkänd upplagshavare

En aktör godkänns som upplagshavare enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt. Det innebär att denne, som ett led i sin näringsutövning, i ett godkänt skatteupplag kan tillverka, bearbeta, lagra, ta emot och avsända alkoholvaror under skattesuspension.

Ett godkännande tidsbegränsas inte utan aktören är godkänd till dess att godkännandet återkallas. Ett godkännande ger möjlighet att hantera obeskattade harmoniserade punktskattepliktiga varor i obegränsad omfattning. En godkänd upplagshavare måste ha ett godkänt skatteupplag vilket prövas enligt föreskrift RSFS 1996:18. Bland annat ställs krav på vilken typ av lokal som kan anses lämplig och vilka regler som gäller om flera upplagshavare hanterar obeskattade varor i samma utrymme.

För att kontrollera om den som ansöker uppfyller något av de objektiva rekvisiten för godkännande som upplagshavare anmodas den sökande att på ansökningsblanketten markera vilken typ av verksamhet som bedrivs samt att beskriva verksamheten. Detta innebär dock inte att godkännandet begränsas till nämnda verksamhet. Om en sökande har uppgett att han ska bedriva tillverkning av varor innebär det inte att han inte kan hantera andra alkoholvaror än de egentillverkade under skattesuspension, när ett godkännande som upplagshavare föreligger. På samma sätt innebär det också att en upplagshavare som vid ansökningstillfället angett införsel även kan tillverka skattepliktiga varor under skattesuspension.

Vid sidan av de objektiva rekvisiten görs dessutom en lämplighetsprövning för att pröva om aktören kan anförtros ställning att verka inom ett sammanhängande EG-system, med rätt att skattefritt sända och ta emot varor till resp. från andra EG-länder. Det ligger i sakens natur att en sådan prövning får anpassas till de förhållanden som gäller i det enskilda fallet.

Även efter godkännandet genomförs olika typer av kontroller (via skrivbordskontroll eller revision) för att så långt möjligt utreda om förutsättningarna för godkännandet alltjämt är uppfyllda. Om förutsättningarna inte längre uppfylls ska godkännandet återkallas.

Skattebefriade förbrukare

Skattebefriade förbrukare får göra skattefria inköp av alkohol för vissa ändamål, förutsatt att köparen är godkänd av SKV. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare får meddelas för viss tid eller tills vidare, men löper vanligtvis tills vidare. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare innehåller inte några begränsningar avseende möjlig mängd för inköp utan ger möjlighet och rättighet att köpa in skattepliktiga varor i obegränsad mängd. Beslutet innehåller inte heller några krav om denaturering. Av godkännandet ska framgå till vilket eller vilka av de skattebefriade ändamålen som den skattebefriade förbrukaren har rätt att köpa in alkoholvaror utan skatt eller med andra ord vilket eller vilka av de skattebefriade ändamålen som godkännandet avser. Vid ansökningstillfället görs en lämplighetsprövning som anpassas till de förhållanden som gäller i det enskilda fallet. Även efter godkännandet genomförs olika typer av kontroller (via skrivbordet och genom revision) för att så långt möjligt utreda om förutsättningarna för godkännandet alltjämt är uppfyllda. Om förutsättningarna inte längre uppfylls ska godkännandet återkallas.

4.4.2 Grundkontroll, avseende alkoholskatt

Innan alkoholskattedeklarationen knappas in i beskattningssystemet BRIS görs en kontroll av om den är inkommen i original (dvs. inte inkommen via fax eller mail), om den är undertecknad och om den är ifylld med någon uppgift till ledning för beskattningen. Vid inknappningen kontrolleras att deklarationen inte innehåller några uppenbara fel, t.ex. att rätt skattesats har använts vid beräkningen av alkoholskatten och att redovisad alkoholskatt överensstämmer med redovisad kvantitet. Om avdrag har gjorts i deklarationen kontrolleras även att bilagespecifikationen har bifogats. Grundkontrollen är inriktad på att kontrollera att de formella förutsättningarna är uppfyllda för att den inkomna handlingen ska anses utgöra en deklaration och att

kontrollera att deklarationen inte innehåller några uppenbara fel. Vid grundkontrollen görs därmed ingen kontroll av de bakomliggande underlagen till deklarationen.

4.4.3 Utökad skrivbordskontroll, avseende alkoholskatt

Om det vid grundkontrollen upptäcks att alkoholskattedeklarationen innehåller felaktigheter eller oklarheter som inte är uppenbara görs en utökad kontroll för att kontrollera den specifika felaktigheten eller oklarheten. En sådan kontroll är inriktad på att kontrollera att rätt skatt har redovisats enligt gällande skattelagstiftning. Även när en skattskyldig begär omprövning av tidigare beslutad alkoholskatt kan det genomföras en utökad kontroll för att kontrollera om de uppgifter som den skattskyldige har lämnat i sin begäran om omprövning stämmer. Denna kontroll är inriktad på att säkerställa att rätt skatt enligt gällande skattelagstiftning beslutas. Dessutom genomförs olika typer av kontroller på initiativ av Skatteverket vars syfte är att se om korrekt alkoholskatt har redovisats. Urvalet baseras på en skattemässig riskbedömning.

4.4.4 Revision, avseende alkoholskatt

Revision är det mest omfattande kontrollverktyget som SKV förfogar över. Revision utförs normalt på plats hos det reviderade företaget av reviderande personal. Vid revision kontrolleras att de skatterättsliga regelverken följs. Vid revisionen granskas relevanta delar av bokföringen. Efter revision upprättas en revisionspromemoria. Därefter fattas ett ev. skattebeslut baserat på vad som framkommit vid revisionen. Skattebeslut fattas inte då revisionen inte föranleder några förändringar (0-pm). Urvalet av revisionsobjekt och revisionsfrekvensen baseras på en skattemässig riskbedömning. SKV genomför revisioner för att kontrollera att gällande skattelagstiftning följs.

4.4.5 Alkoholtillsyn

Skatteverket utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i 4 kap. 5 § alkohollagen.

Tillsyn enligt alkohollagen sker huvudsakligen i samband med att revisioner utförs avseende alkoholskatt, men även skrivbordsutredningar kan förekomma. Ärendet ska hållas skilt från revisionen eftersom befogenheter och sekretessregler skiljer sig åt för revision och tillsyn enligt alkohollagen. Resultatet av genomförd tillsyn ska dokumenteras i en inspektionsrapport.

5 Överväganden och förslag

5.1 Utgångspunkter för en ny lagstiftning

Det huvudsakliga syftet bakom alkohollagen (1994:1738) och lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. (LFT) är detsamma, nämligen att söka förebygga missbruk och andra alkoholpolitiska olägenheter. Båda lagarna har således sin grund i alkoholpolitiska överväganden. Alkohollagen reglerar formerna för försäljning av alkoholdrycker för konsumtion. LFT fyller funktionen att hindra att teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat missbrukas eller i övrigt konsumeras som surrogat för alkoholdrycker.

Flera skillnader finns dock mellan de båda regelkomplexen. Riskerna för olägenheter till följd av att tekniska alkoholprodukter används för konsumtion är i viss mån annorlunda än de risker som följer med de produkter som ska kontrolleras genom alkohollagen. Vidare skiljer sig handeln med tekniska alkoholprodukter på flera punkter från verksamhet som innefattar tillverkning av eller handel med alkoholdrycker. Skillnaderna kommer till uttryck bl.a. genom det i alkohollagen föreskrivna statliga detaljhandelsmonopolet för spritdrycker, vin och starköl (Systembolaget AB) och genom att tillståndshavare enligt LFT i allmänhet bedriver en väsentligt annorlunda verksamhet än tillståndshavare enligt alkohollagen.

En översyn av bestämmelserna som reglerar handel och tillverkning av teknisk sprit är motiverad av flera skäl. Bland annat

är lagstiftningen föråldrad genom att teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat definieras i LFT delvis med utgångspunkt i den sedan 1 januari 1995 upphävda tulltaxelagen. Det framstår också som motsägelsefullt att det i lagen anges att handeln med alkoholhaltiga preparat är fri samtidigt som försäljning av ett visst preparat i praktiken inte är möjlig utan föregående prövning och godkännande av Läke-medelsverket. Nyttan av att ha en godkännandeprövning av preparat vilka normalt inte medför någon risk för missbruk kan också ifrågasättas.

Dagens system innebär också dubbelregleringar i flera avseenden, vilket innebär en tung administrativ börda för berörda företag. I dag kontrolleras handeln med teknisk sprit i dess olika former av Läke-medelsverket, Skatteverket (SKV) och Tullverket. Härutöver ansvarar Statens folkhälsoinstitut (FHI) för tillståndsgivning och tillsyn avseende tillverkning av sprit samt inköp av alkoholdrycker för tekniska ändamål. De olika kontrollsystemen har i grunden olika syften och mål men kan i viss mån samverka och förstärka varandra.

Läke-medelsverket administrerar ett tillståndssystem i vilket det inte förekommer några enskilda förbrukare. Tullverket utövar en omfattande kontroll av alkoholimporten. SKV kontrollerar att punktskatten på den tekniska spriten betalas samt tillsammans med Tullverket att reglerna i cirkulationsdirektivet följs. Om en partihandlare säljer teknisk sprit till någon som inte är berättigad att köpa spriten är detta dessutom ett brott som ska beivras av åklagare och polismyndigheter. Den rådande ordningen kan ifrågasättas utifrån inte minst resursskäl. Att så långt som möjligt rationalisera och samordna de olika kontrollsystemen framstår som angeläget.

Det kan också ifrågasättas om nuvarande system med krav på särskilda tillstånd för tillverkning, försäljning, inköp, införsel, import och export av teknisk sprit är förenligt med stadgandet i artikel 28 EG-fördraget om fri rörlighet för varor.

5.1.1 Teknisk sprit

Att den tekniska spriten, liksom hittills, endast ska vara avsedd för tekniska m.fl. ändamål – och således inte för dryckesändamål – är en given utgångspunkt. Från principiell synpunkt finns inte heller skäl att avvika från vad som i dag gäller beträffande enskilda personers avsaknad av möjlighet att köpa teknisk sprit.

Mot bakgrund av det avsedda användningsområdet för den tekniska spriten och förhållandet att det på marknaden för sådan sprit normalt inte förekommer några enskilda personer, finns från strikt alkoholpolitisk synpunkt knappast skäl att ha ett särskilt kontrollsystem för den tekniska spriten som sådan. Samtidigt kan inte helt bortses från att det finns ett starkt samband med det alkoholpolitiskt motiverade regelverket för alkohol-drycker och att det av olika skäl kan finnas intresse av att försälja framför allt den obeskattade tekniska spriten för konsumtion. Det är därför nödvändigt att även fortsättningsvis upprätthålla en kontroll av att teknisk sprit inte används för förtäring. I sammanhanget kan inte heller bortses ifrån att teknisk sprit kan innehålla direkt hälsovådliga beståndsdelar som t.ex. metanol. Förtäring av sprit med så hög alkoholhalt som 95–99 volymprocent är också i sig direkt hälsovådlig. Att kunna kontrollera att den tekniska spriten används för just tekniska ändamål och att kunna uppställa och upprätthålla krav på att spriten innehåller starkast möjliga denaturering är således angeläget av inte minst folkhälsoskäl.

Genom framför allt inköpstillstånden enligt LFT ges i dag förutsättningar för att kunna påverka och kontrollera att spriten inom landet köps och används inom ramen för sitt syfte, dvs. för tekniskt, industriellt, medicinskt vetenskapligt eller annat jämförligt ändamål. En ny lagstiftning måste ge lika goda möjligheter till styrning och kontroll i detta avseende.

En ny reglering för handeln med den tekniska spriten bör ta sin utgångspunkt i det faktum att i princip samtliga tillverkare och försäljare av teknisk sprit redan är godkända som upplags-havare enligt lagen om alkoholskatt och att kontrollbehoven gör

sig gällande framför allt beträffande den obeskattade spriten. Genom att handeln i allmänhet avser obeskattad sprit finns också ett starkt fiskalt intresse av en effektiv kontroll på området. Särskild tillståndsgivning för handel med teknisk sprit ter sig i det läget inte påkallad. Såväl rätten till handel, dvs. bland annat försäljning, som rätten till tillverkning och inköp bör bygga på vissa i lagen angivna kriterier vilka lätt kan fastställas och kontrolleras av Tullverket, polismyndigheter m.fl.

5.1.2 Alkoholhaltiga preparat

Även om reglerna för handel med alkoholhaltiga preparat i flera avseenden skiljer sig från motsvarande regler för teknisk sprit kan även dessa regler ifrågasättas av flera skäl. Inte minst kan kravet på godkännande för försäljning ifrågasättas av bl.a. EG-rättsliga skäl. De begränsningar av införseln och försäljningsmöjligheterna av ett preparat som uppställs genom ett medlemslands nationella regler måste – liksom vad gäller bl.a. den tekniska spriten – för att vara förenliga med EG-rätten kunna motiveras av folkhälsoskäl och dessutom vara proportionella i förhållande till det åsyftade ändamålet.

Handeln med alkoholhaltiga preparat är i dag i princip fri. Detta bör gälla även i fortsättningen. Det saknas också anledning till att utöva kontroll över alla de olika slag av preparat som inte kan förväntas komma att missbrukas. Det kan dock finnas skäl att i vissa fall ställa upp krav för olika preparat för att dessa ska få säljas fritt. Det kan här röra sig om krav på denaturering eller försäljningsbegränsningar genom föreskrifter om åldersgränser och liknande. Det är också angeläget att i lagen vara tydlig i vad som är att anse som ett alkoholhaltigt preparat, så att inte regleringen för dessa preparat utnyttjas för otillåten försäljning av teknisk sprit eller alkoholdrycker. Vidare måste det finnas en möjlighet att ingripa mot försäljning av preparat som äventyrar människors liv eller hälsa.

5.1.3 Lagteknisk lösning

En särskild fråga gällande den nya regleringen för de tekniska alkoholprodukterna är var bestämmelserna ska placeras; i alkohollagen eller i en särskild lag. Goda argument kan anföras både för alternativet att även fortsättningsvis ha ett separat regelverk för produkterna och för alternativet att arbeta in det nya regelverket i alkohollagen. Övervägande skäl talar dock för att arbeta in bestämmelserna i alkohollagen. Härför talar kanske främst att en placering i alkohollagen tydliggör sambandet med övriga alkoholpolitiskt motiverade regler och syftet att skydda folkhälsan.

5.1.4 Tillverkning av sprit och alkoholdrycker

Vad gäller tillstånden enligt alkohollagen för tillverkning av sprit och alkoholdrycker finns likheter med både de nuvarande tillstånden till försäljning av teknisk sprit och de tidigare partihandelstillstånden avseende spritdrycker, vin och starköl. Även vad gäller tillverkning av sprit och alkoholdrycker förekommer fler än ett kontrollsystem, genom att tillverkningen i dag kontrolleras av såväl FHI som SKV. I dag är i princip samtliga innehavare av tillverkningstillstånd också godkända som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt. Även beträffande tillverkningsstillstånden är det således ändamålsenligt att bygga vidare på den skattekontroll som sker redan i dag. Rätten att yrkesmässigt tillverka sprit och alkoholdrycker bör på motsvarande sätt som beträffande handel med teknisk sprit knytas till vissa i lagen angivna kriterier, vilka lätt kan kontrolleras, se vidare avsnitt 5.3.

5.1.5 Inköp av alkoholdrycker för tekniska m.fl. ändamål

Vad gäller kravet i alkohollagen på tillstånd för inköp av spritdrycker, vin och starköl för tekniska m.fl. ändamål, kan konstateras följande. Bland inköparna finns endast näringsidkare. Det ter sig rimligt att också dessa näringsidkare ges möjlighet att inköpa varorna obeskattade för teknisk användning som skattebefriade förbrukare, se vidare avsnitt 5.6. Det finns mot denna bakgrund ingen anledning att behålla nuvarande regler om inköpstillstånd.

5.2 Definitioner

Förslag: Definitionerna av teknisk sprit och alkoholhaltigt preparat förs in i alkohollagen. Med teknisk sprit ska, liksom tidigare, förstås sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt eller därmed jämförligt ändamål. Hänvisningen till den upphävda tulltaxan ersätts med en hänvisning till KN-nr enligt den lydelse av den Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 19 oktober 1992. Hänvisningen till KN-nr överensstämmer med de begrepp som används i lagen om alkoholskatt.

En produkt som har färdigställts för slutlig användning, som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol och som inte är en alkoholdryck, teknisk sprit eller ett läkemedel enligt läkemedelslagen (1992:859) benämns alkoholhaltigt preparat.

Begreppet denaturering definieras i alkohollagen. Med denaturering förstås ett förfarande varigenom ett eller flera ämnen sätts till sprit, eller en vara som innehåller sprit, för att göra spriten eller varan otjänlig för förtäring.

Skälen för förslaget: De definitioner av teknisk sprit respektive alkoholhaltigt preparat som i dag återfinns i LFT, är kopplade till en sedan länge upphävd tulltaxa, se avsnitt 4.1. Redan detta faktum är skäl nog att förändra definitionerna och klä dem i en tidsenlig kontext. Definitionen av teknisk sprit bör knyta an till de begrepp som används i alkohollagen och i lagen om alkoholskatt, i synnerhet som det i denna promemoria föreslås att regleringen av hantering av teknisk sprit framledes ska knytas till de skatterättsliga bestämmelserna om upplagshavare m.m. (se avsnitt 4.1).

Teknisk sprit

Gällande definition av teknisk sprit i LFT anger att sprit som är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat likartat ändamål och som är hänförlig till tulltaxenummer 22.07 eller 22.08 B.1 eller B.2 tulltaxelagen (1987:1068). Tulltaxenummer 22.07 i tulltaxan omfattade vad som i tullsammanhang benämns som "odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av minst 80 volymprocent; etylalkohol och annan sprit, denaturerade, oavsett alkoholhalt". Tulltaxenummer 22.08 B.1 eller B.2 avsåg "odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker". Motsvarande benämningar i den nu gällande Kombinerade nomenklaturen, vilken hänvisas till i lagen om alkoholskatt, är 2207 och 2208. Sprit definieras i alkohollagen som en vätska som innehåller alkohol i en koncentration av mer än 2,25 volymprocent. Med alkohol avses etylalkohol.

Som exempel på teknisk sprit kan, förutom finsprit (sprit med en alkoholhalt på 95–96 volymprocent), nämnas absolut alkohol (sprit med en alkoholhalt överstigande 99,5 volymprocent).

Alkoholhaltigt preparat

Vad beträffar begreppet alkoholhaltigt preparat förstås med detta enligt 1 § andra stycket LFT ”vara som innehåller mer än 1,8 viktprocent etylalkohol och som inte är hänförlig till tulltaxenummer 22.03-22.07 eller 22.08 B.1 eller B.2 och inte heller är sådant läkemedel som omfattas av läkemedelslagen (1992:859)”. Tulltaxenummer 22.03-22.06 omfattade olika slag av alkoholhaltiga drycker.

Ett alkoholhaltigt preparat är inget enhetligt begrepp, utan betecknar en vara eller produkt som innehåller alkohol över en viss koncentration och som inte är teknisk sprit eller alkoholdryck eller ett läkemedel enligt de definitioner som finns för dessa varor. Det finns ca 2 000 olika alkoholhaltiga preparat enligt den förteckning Läkemedelsverket har. Alkoholhaltiga preparat kan ha vitt skilda användningssätt. De kan vara avsedda för förtäring och de kan vara avsedda att inte förtäras. Bland de preparat som är avsedda för förtäring finns bl.a. vissa sammansatta alkoholhaltiga beredningar (som aromer) för framställning av exempelvis läskedrycker. Vidare kan nämnas frukt av olika slag i alkoholhaltig lag – fikon i cognac – hallonsylt med whisky, punschpraliner och matlagningsvin. Det finns också vissa alkoholhaltiga kosttillskott.

Som exempel på alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring kan nämnas parfym, vissa färger, förtunningar, rengöringsmedel, kosmetika och köldbärare för kylanläggningar. Vidare kan nämnas brännvätskor och bilvårdsmedel, såsom karburatorsprit och spolarvätska, samt etanolhaltiga drivmedel, såsom E85.

Definitionerna i den nya lagstiftningen

Avgränsningen mellan framför allt teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat kommer att vara av central betydelse även i fortsättningen, särskilt med beaktande av att handeln med alkohol-

haltiga preparat fortsättningsvis i princip ska vara fri, alltså utan några krav på särskilda tillstånd eller godkännanden, under förutsättning att produkten är denaturerad enligt meddelade föreskrifter, se avsnitt 5.5. För handeln med teknisk sprit däremot föreslås gälla olika restriktioner för att rätt till försäljning och inköp skall föreligga, se avsnitt 5.4. För det fall att en koppling till tullbestämmelserna borde finnas kvar, bör en sådan koppling avse den nya tullagstiftningen och den kombinerade nomenklaturen. En sådan koppling skulle också stämma överens med hur definitionerna av olika alkoholhaltiga produkter är definierade i lagen om alkoholskatt.

Kopplingen i LFT till tullbestämmelser har i sig enligt Läke-medelsverket i allt väsentligt fungerat tillfredsställande. Den tydliga gränsdragningen har haft fördelar. Det finns således anledning att även framgent ha en sådan koppling.

Vid definitionen av teknisk sprit bör man liksom i dag utgå från ordet sprit i den betydelse begreppet har enligt 1 kap. 2 § första stycket alkohollagen. Någon särskild lägsta gräns för vad som kan betraktas som just "teknisk" sprit finns inte heller fortsättningsvis. En annan sak är att teknisk sprit ofta håller en så hög alkoholhalt som omkring 95–99 volymprocent etylalkohol just för att kunna användas för rengöring, i tillverkningsprocesser, vid experiment o.d. Sprit som är avsedd att drickas skall även fortsättningsvis falla utanför regleringen beträffande teknisk sprit. Däremot kan spritdrycker komma att betecknas som teknisk sprit om de ska användas för tekniskt, industriellt, medicinskt, vetenskapligt eller annat sådant ändamål.

Med teknisk sprit menas således även i fortsättningen sprit som uteslutande är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt eller därmed jämförligt ändamål. Definitionen av teknisk sprit kopplas till de begrepp som används i lagen om alkoholskatt – den kombinerade nomenklaturen enligt rådets förordning (EEG) av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 19 oktober 1992.

Alkoholhaltigt preparat föreslås även fortsättningsvis definieras som en vara som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol (vilket motsvarar den i LFT angivna gränsen 1,8 viktprocent) och som inte är teknisk sprit, alkoholdryck eller ett läkemedel som omfattas av läkemedelslagen (1992:859). Det finns ingen anledning att i definitionen räkna upp tulltaxenumren för alkoholdrycker och teknisk sprit, i synnerhet som dessa produkter är klart definierade i samma lag. Till förtydligande föreslås att det ska anges att varan ska vara färdigställd för slutlig användning. Det kan i sammanhanget anmärkas att även vissa beskattningsbestämmelser utgår från ordet vara; se t.ex. 20 § lagen om alkoholskatt.

I uttrycket att varan ska vara ”färdigställd för slutlig användning” ligger bl.a. att produkten ska vara avsedd att användas direkt, alltså utan vidare bearbetning eller förädling, för visst, åsyftat slutligt ändamål. Ett alkoholhaltigt preparat finns i allmänhet att tillgå i detaljhandeln och dess användning riktar sig till konsumenter till skillnad från teknisk sprit som inte har någon enskild användare.

Beträffande den nedre gränsen för när en vara ska kunna anses som ett alkoholhaltigt preparat, 2,25 volymprocent etylalkohol, kan följande sägas. Denna gräns sammanfaller med den undre gränsen i alkohollagen för sprit och alkoholdryck. Genom denna gräns fångas emellertid även upp preparat som knappast utgör någon fara från missbrukssynpunkt, som t.ex. diskmedel, rengöringsmedel och liknande produkter. Genom förslaget om en i princip helt fri handel med alkoholhaltiga preparat, utan krav på förhandsprövning eller motsvarande, medför detta dock knappast några olägenheter för näringsidkare eller andra användare.

Vad avser gränsdragningen mellan teknisk sprit och alkoholhaltigt preparat gäller allmänt att ju fler tillsatser eller annars främmande ämnen som en vara som består av sprit innehåller, desto mindre får varan karaktär av sprit och desto mer karaktär av en annan, tillskapad vara; en produkt. Detta gäller oavsett om de främmande ämnena består av denatureringsämnen, färgämnen eller andra ämnen.

Vissa gränsdragningsproblem

Om inte varans ingredienser entydigt visar att det rör sig om ett alkoholhaltigt preparat utan eventuellt om teknisk sprit får bl.a. förpackningsstorleken betydelse. En förpackning innehållande så mycket som flera liter av t.ex. aromer/essenser måste antas vara avsedd att användas vid yrkesmässig tillverkning av en annan vara. Den faller därmed inte under begreppet alkoholhaltigt preparat, utan är i stället att betrakta som teknisk sprit (och ska därmed följa de strängare reglerna för handel med sådan sprit). Skulle aromen/essensen (med samma beståndsdelar) däremot vara förpackad i en 50 ml-flaska, avsedd för försäljning i dagligvaruhandeln till konsumenter, bör bedömningen kunna bli en annan. Yttre betingelser som förpackningens storlek och utseende, etiketter och bruksanvisningar etc. får alltså också beaktas när fråga uppkommer om en viss vara är att anse som alkoholhaltigt preparat eller som teknisk sprit.

En i princip helt fri handel med alkoholhaltiga preparat medför att andra överväganden än tidigare kan komma att behöva göras vid avgränsningen mellan vad som är teknisk sprit och vad som är alkoholhaltigt preparat. Kontrollen av handeln med teknisk sprit får inte undergrävas av en alltför vidsträckt tolkning av begreppet alkoholhaltigt preparat.

Teknisk sprit, odenaturerad eller denaturerad, kan således inte anses som ett alkoholhaltigt preparat. Inte heller kan alkohol-drycker eller läkemedel anses som alkoholhaltiga preparat.

Statens folkhälsoinstitut kommer med sitt övergripande ansvar för tillämpningen av alkohollagen att noga följa utvecklingen på området och vid behov utfärda vägledande anvisningar för de tillämpande myndigheterna. Häri ligger som en viktig uppgift att tillhandahålla närmare beskrivningar av de olika varianter av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat som förekommer på marknaden. I detta arbete har institutet att samverka med bl.a. Skatteverket och Tullverket.

Denaturering

Begreppet denaturering har stor betydelse vid tillämpningen av LFT. Någon uttrycklig definition av begreppet innehåller inte lagen. I Läkemedelsverkets verkställighets- och denatureringsföreskrifter för teknisk sprit m.m. (LVFS 1995:2) anges att med begreppet avses ”ett förfarande varigenom ett eller flera ämnen tillsätts den tekniska spriten i syfte att göra den otjänlig för förtäring”. Definitionen överensstämmer med den definition som både Socialstyrelsen och dessförinnan Skatteverket hade i sina föreskrifter på området.

Den nya lagstiftningen bör inrymma en definition av begreppet denaturering. Definitionen bör utgå från den i Läkemedelsverkets verkställighets- och denatureringsföreskrifter förekommande definitionen. Det bör således uttryckligen föreskrivas att denatureringsämnena ska ha tillsatts genom en medveten, aktiv handling. Detta stämmer också överens med Tullverkets nuvarande tillämpning. En vara, teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat, kan därigenom vara att betrakta som odenaturerad även om den rent faktiskt innehåller vissa denatureringsämnen. Se vidare beträffande denaturering avsnitten 5.4 och 5.5.

5.2.1 Tillverkning av sprit och alkoholdrycker

Förslag: Tillstånden avseende tillverkning av sprit samt spritdrycker, vin, starköl och öl avskaffas och ersätts i alkohollagen med en rätt att under vissa förutsättningar bedriva tillverkning av sådana varor. Dessa förutsättningar knyts till godkännande som upplagshavare för ifrågavarande varor enligt lagen om alkoholskatt.

Med tillverkning av sprit likställs rening av sprit samt borttagning av denaturering i syfte att göra teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat tjänliga för förtäring.

Skälen för förslaget: Sprit och spritdrycker får enligt 2 kap. 1 § alkohollagen inte tillverkas utan tillstånd (tillverkningstillstånd). Vin, starköl och öl får enligt 2 kap. 2 § alkohollagen inte tillverkas utan tillstånd om det inte gäller tillverkning i hemmet för eget behov. Tillstånd meddelas av Statens folkhälsoinstitut (FHI).

Av föregående avsnitt framgår att det bland annat av rationaliseringsskäl finns anledning att samordna tillståndsprövningen och tillsynen avseende tillverkningen av sprit och av alkoholdrycker (spritdrycker, vin, starköl och öl) med den skattekontroll som redan i dag utövas av SKV. Att utan inskränkningar grunda rätten till tillverkning av sprit och alkoholdrycker på den punktskatterättsliga regleringen i lagen om alkoholskatt skulle dock medföra vissa problem. Kretsen av tillverkare skulle bli svåröverskådlig och tillsynen över tillverkningen skulle försvåras. I sammanhanget måste också beaktas att det finns behov av vissa närmare föreskrifter om tillverkningen, t.ex. regler om denaturering m.m. Det föreslås därför att det i alkohollagen föreskrivs när rätt att bedriva tillverkning av sprit och alkoholdrycker föreligger. Detta sker genom en koppling till vissa av de skattesubjekt som anges i lagen om alkoholskatt, i linje med den ändring som genomförts beträffande rätten till partihandel med alkoholdrycker från och med den 1 januari 2000 (prop. 1998/99:134, bet. 1999/2000:SoU4, rskr. 1999/2000:42).

Skillnaden jämfört med nuvarande ordning består främst i att de som bedriver tillverkning inte längre behöver ha särskilt tillstånd för denna verksamhet. De lagstadgade förutsättningarna för rätt till tillverkning av sprit och alkoholdrycker knyts i stället till skattskyldigheten för alkoholskatt.

Yrkesmässig tillverkning av och förvaring av sprit och alkoholdrycker under skattesuspension kan ske endast om tillverkaren är godkänd som upplagshavare av SKV och innehar ett av verket godkänt skatteupplag, jämför avsnitt 4.3. Upplagshavaren är en fysisk eller juridisk person som såväl yrkesmässigt som regelmässigt tillverkar eller annars hanterar skattepliktiga varor och som har att ställa säkerhet för skattens betalning. Förvaring

av de tillverkade varorna sker i ett skatteupplag, med de föreskrifter om säkerhet m.m. som gäller beträffande upplaget samt möjligheter till kontroll. Nuvarande innehavare av tillverknings-tillstånd enligt alkohollagen är, med några få undantag, redan godkända som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt. Mot denna bakgrund bör rätten att tillverka sprit och spritdrycker knytas till godkännande som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt. Motsvarande ska gälla för yrkesmässig tillverkning av vin, starköl och öl.

Godkännande som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt sker med utgångspunkt från någon av de i nämnda lag angivna kategorierna av alkoholvaror; öl, vin, andra jästa drycker än vin och öl, mellanklassprodukter och etylalkohol. Den som godkänns för hantering av teknisk sprit blir godkänd såvitt avser "etylalkohol hänförlig till KN nr 2207 (teknisk sprit)". Den vars godkännande avser spritdrycker blir godkänd för hantering av "etylalkohol (spritdrycker m.m.), dock ej etylalkohol hänförlig till KN-nr 2207 (teknisk sprit)". Den vars godkännande avser båda kategorierna får hantera "etylalkohol, såväl hänförlig till KN-nr 2207 (teknisk sprit) som övrig etylalkohol (spritdrycker m.m.)". Den som önskar övergå till tillverkning av annan vara än vad godkännandet avser får hos SKV begära att godkännandet utökas till att omfatta även denna vara.

För rätten att tillverka ska vidare föreskrivas att den vara som avses tillverkas – sprit, spritdrycker, vin, starköl eller öl – omfattas av godkännandet som upplagshavare.

Reining m.m.

Borttagning eller försvagning av denaturering i teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat kan i lagtekniskt hänseende knappast bedömas eller behandlas som något annat än tillverkning av sprit. I alkohollagen ska därför föreskrivas att med tillverkning av sprit likställs borttagning eller försvagning av denaturering, och även andra förfaranden med teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat

i syfte att göra dem tjänliga för förtäring. Ett sådant förfarande faller därmed, om det sker olovligt, in under straffstadgandet i 10 kap. 1 § 1 alkohollagen om ansvar för olovlig tillverkning av bl.a. sprit.

Företag som bedriver verksamhet som innefattar rening eller återvinning av sprit som dessförinnan använts av företaget i någon tillverkningsprocess, eller endast sysslar med återvinningsverksamhet, bör i princip också omfattas av reglerna om tillverkning, med krav på godkännande som upplagshavare. I alkohollagen ska därför också föreskrivas att rening och återvinning av sprit likställs med tillverkning av sådan vara.

Såvitt avser företag som renar spriten för att återanvända denna endast i den egna verksamheten bör dock finnas möjlighet att göra detta utan krav på godkännande som upplagshavare. Som kommer att redovisas i det följande, se avsnitt 5.4, kommer inköp av teknisk sprit kunna göras bl.a. av den som har godkänts som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt. Bland dessa inköpare finnas bl.a. tillverkare av alkoholvaror som inte är avsedda för konsumtion. Undantag från kravet på godkännande som upplagshavare för rätten till tillverkning, och därigenom rätten till rening, bör således göras för den som godkänts som skattebefriad förbrukare för sprit och som endast använder den renade spriten i den egna tillverkningsverksamheten. Om den skattebefriade förbrukaren i stället önskar sälja den renade spriten kommer däremot att gälla samma krav som beträffande övrig försäljning av teknisk sprit, dvs. krav på godkännande som upplagshavare.

Kontroll m.m.

Att tillverkningstillstånden tas bort betyder inte att tillverkning av sprit och alkoholdrycker kommer att bedrivas utan kontroll. SKV utövar redan i dag kontroll över att skattskyldigheten fullgörs. En upplagshavare som inte längre uppfyller kraven på lämplighet kan få sitt godkännande återkallat.

SKV bör härutöver kontrollera att alkoholvarorna inte säljs till någon som inte har rätt att köpa dessa. SKV har redan i samband med avskaffandet av partihandelstillstånden den 1 januari 2000 fått rätt att utföra kontroll över till vilka de som bedriver partihandel med spritdrycker, vin och starköl säljer sina varor, se 8 kap. 1 a § alkohollagen jämförd med 4 kap. 5 § samma lag. Hur denna kontroll normalt går till framgår av redogörelsen i avsnitt 4.4.5. I princip samtliga som enligt de nya reglerna kommer att ha rätt att tillverka alkoholdrycker är redan i dag, genom godkännandet som upplagshavare, berättigade att bedriva partihandel med de varor som omfattas av godkännandet. Därmed finns rätt att sälja varorna till bl.a. Systembolaget AB och till annan som är berättigad att bedriva partihandel med varorna (dvs. förutom till annan som godkänts som upplagshavare för motsvarande varor även till den som registrerats som varumottagare för det eller de aktuella slagen av varor). Vidare kan varorna säljas till den som meddelats serveringstillstånd för respektive varor och till den som har rätt att köpa in varorna för tekniska m.fl. ändamål. Den som har rätt att bedriva partihandel får även exportera varorna och sälja dem till den som har tillstånd enligt lagen (1999:446) om proviantering av fartyg och luftfartyg. Mot bakgrund härav behövs inte några särskilda regler om rätt för tillverkare av alkoholdrycker att sälja varorna, varför 2 kap. 4 § alkohollagen kan upphävas.

För den som tillverkar sprit föreskrivs i dag i 2 kap. 5 § alkohollagen att sådan tillverkare får förfoga över den av honom tillverkade spriten endast för export och, efter medgivande av FHI, för användning i egen rörelse samt för försäljning enligt LFT. Reglerna om försäljning av teknisk sprit kommer fortsättningsvis att vara placerade i alkohollagen. Som närmare kommer att redovisas i avsnitt 5.4, bör rätt att bedriva handel med teknisk sprit föreligga för den som är godkänd som upplagshavare för sådan sprit. Den som har rätt att sälja teknisk sprit i sin verksamhet får därför sälja bl.a. av honom tillverkad sprit till annan som har rätt att bedriva handel med sådan sprit, till den som har rätt att tillverka spritdrycker, vin eller starköl, till den

som har godkänts som skattebefriad förbrukare för sprit, till apotek samt – enligt särskilda föreskrifter härom – till vissa andra näringsidkare samt undervisningsanstalter. Den som har rätt att sälja teknisk sprit får även föra ut sådan sprit ur landet.

Vad gäller sprittillverkarens rätt att förfoga över den av honom tillverkade spriten för användning i egen rörelse finns inte anledning att i fortsättningen uppställa krav på särskilt medgivande. Lagen om alkoholskatt innehåller redan regler för tillverkarens, dvs. upplagshavarens, förfogande över sina varor inom den egna sfären. För den som förfogar över obeskattad sprit på ett inte avsett sätt, eller tar ut sprit ur skatteupplaget, inträder som huvudregel skatteplikt för varorna. I sammanhanget ska framhållas att om det uppmärksammas att någon sålt tillverkad sprit eller alkoholdryck till någon som inte har rätt att köpa varan, vilken försäljning i sig är straffbelagd, bör detta normalt leda till att godkännandet som upplagshavare ifrågasätts.

Vad gäller möjligheten att meddela närmare föreskrifter om tillverkning av sprit eller alkoholdrycker, föreskrivs i dag i 2 kap. 3 § alkohollagen att sådana bestämmelser meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, FHI. Emellertid kan även SKV meddela verkställighetsföreskrifter på beskattningsområdet, se förordningen (2007:780) med instruktion för SKV. Angivna bestämmelse i alkohollagen bör därför lämpligen utformas på så sätt att närmare bestämmelser beträffande tillverkning meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Avsikten är dock att föreskrifterna på området ska utformas av FHI i samråd med SKV.

Överlåtelse av rörelse m.m.

I 4 kap. 6 § alkohollagen finns bestämmelser om vad som gäller när överlåtelse sker av rörelse i vilken det bedrivs t.ex. partihandel med spritdrycker, vin och starköl. Enligt paragrafen får överlåtaren då sälja sitt lager av spritdrycker, vin eller starköl till sin efterträdare om denne är berättigad att bedriva verksamheten.

För konkursbo eller dödsbo gäller, enligt nämnda paragraf, att dessa utan hinder av bestämmelserna i alkohollagen får sälja spritdrycker, vin eller starköl till den som är berättigad att bedriva partihandel med sådana drycker eller till detaljhandelsbolaget. Motsvarande gäller då en verksamhet måste avvecklas till följd av att tillståndet eller godkännande eller registrering som avses i 4 kap. 1 § första stycket återkallats ”eller att det finns andra tvingande skäl”.

Det finns behov av motsvarande reglering beträffande sprit. Således bör gälla att om en rörelse vari ingår tillverkning av sprit skall överlåtas så får överlåtaren sälja sitt lager av sprit till sin efterträdare, om denne är berättigad att bedriva verksamheten. Vidare bör konkursbo eller dödsbo, men även Kronofogdemyndigheten, utan hinder av bestämmelserna i alkohollagen få sälja sprit till den som är berättigad att bedriva handel med sådan vara. Motsvarande bör gälla då en verksamhet måste avvecklas till följd av att godkännande som upplagshavare återkallas eller då det finns andra tvingande skäl.

Innehav av destillationsapparater

Enligt 2 kap. 1 § andra stycket alkohollagen gäller att apparat som uppenbarligen är ägnad för tillverkning av sprit (destillationsapparat) och del till sådan apparat endast får tillverkas för, överlåtas till eller innehas av den som har tillstånd enligt alkohollagen att tillverka sprit eller spritdrycker. Enligt tredje stycket i samma lagrum får FHI medge undantag från kravet på tillstånd. Ett sådant medgivande får ges tills vidare eller för viss tid och får återkallas om förhållandena föranleder det. Det föreslås inte någon ändring i denna del.

5.3 Handel med teknisk sprit

Förslag: För fullständigt denaturerad teknisk sprit ska gälla fri handel, utan krav på tillstånd för införsel, import eller försäljning. Annan teknisk sprit än fullständigt denaturerad teknisk sprit får säljas endast av den som är godkänd som upplagshavare för sådan sprit enligt lagen om alkoholskatt. Den som har rätt att sälja teknisk sprit får även köpa samt införa, importera och exportera sådana varor. Även den som är godkänd som skattebefriad förbrukare för teknisk sprit enligt lagen om alkoholskatt får införa och importera sådan sprit.

Försäljning inom landet får ske till annan som har rätt att sälja teknisk sprit, till den som har rätt att tillverka alkoholdrycker, till den som har godkänts som skattebefriad förbrukare för sådan sprit, till apotek, till universitet eller högskola för vetenskapligt ändamål, till sjukhus för medicinskt ändamål och till den som har rätt till inköp enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Teknisk sprit som inte är fullständigt denaturerad och som ska användas eller säljas inom landet ska vara denaturerad på ett sätt som så långt möjligt försvårar förtäring utan att hindra den avsedda användningen. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om denaturering.

Statliga och kommunala myndigheter ska underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan ha betydelse för tillämpningen av bestämmelserna i alkohollagen om teknisk sprit.

Skälen för förslaget

Fullständigt denaturerad teknisk sprit

Bakom lagstiftningen om begränsningar i handeln med teknisk sprit ligger sådana folkhälsoaspekter som avses i artikel 30 i EG-fördraget, och som under vissa förutsättningar kan motivera avsteg från den inom EU gällande principen om varors fria rörlighet. Även den nya lagstiftningen på området för teknisk sprit har till syfte att förhindra att den tekniska spriten förtärs. Den ska exklusivt reglera rätten att till landet föra in, inom landet sälja och köpa och från landet föra ut sådan sprit. Särskilda överväganden måste dock göras beträffande teknisk sprit som faller under begreppet fullständigt denaturerad teknisk sprit.

Beträffande detta slag av sprit har medlemsländerna i EU kommit överens om avvikande beskattnings- och förfaranderegler. (Enligt EU-reglerna ska dock ledsagardokument användas även vid transport av fullständigt denaturerad teknisk sprit.) Spriten ska, enligt vad man kommit överens om på gemenskapsnivå, vara skattebefriad i alla EU-länder om den innehåller något medlemslands för fullständig denaturering godkända denatureringsämnen. Möjligheterna att i Sverige utöva kontroll över detta slag av sprit är betydligt mindre än möjligheterna att utöva kontroll över annan, skattepliktig, teknisk sprit. I en bilaga till kommissionens förordning (EEG) nr 3199/93 av den 22 november 1993 om ömsesidigt erkännande av förfaranden för att fullständigt denaturera alkohol för att erhålla punktskattebefrielse finns en förteckning över godkända (fullständiga) denatureringar i medlemsstaterna.

Vad gäller möjligheterna att försvaga eller bortta denatureringsämnena i fullständigt denaturerad sprit är avsikten att detta i princip inte ska kunna ske. Genom att incitamentet att vidta sådana åtgärder är olika stort i medlemsländerna, med hänsyn till ländernas olika skattesatser, är det dock ofrånkomligt att denatureringsämnens styrka varierar, oavsett vad medlemsländerna har förbundit sig beträffande denatureringsämnena i det avseende

som nu är i fråga. Ett medlemsland som finner att något annat medlemslands godkända denatureringsämnen är otillräckliga för att hindra missbruk, och därför önskar få till stånd en ändring, har möjlighet att anmäla detta till Europeiska kommissionen för vidare hantering (se artikel 27 punkten 5 i rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker).

Det kan således inte från svensk sida ställas upp några generella begränsningar för införsel, import, försäljning och inköp inom landet av fullständigt denaturerad teknisk sprit. Att härvid göra åtskillnad så att fri handel skulle gälla endast beträffande fullständigt denaturerad sprit från annat EG-land kan inte ses som en lämplig ordning, bl.a. med hänsyn till att svensk nationell lagstiftning genom 7 § lagen om alkoholskatt medger skattebefrielse även för sådana varor från tredje land.

Trots att det enligt förslaget inte uppställs några särskilda begränsningar för handeln m.m. med fullständigt denaturerad sprit, bör det dock finnas möjlighet för regeringen eller FHI att vid behov utfärda föreskrifter som kan omfatta även sådan teknisk sprit. Föreskriftsrätten på området bör således inte inskränkas till att avse endast odenaturerad eller ofullständigt denaturerad teknisk sprit. Det ligger i sakens natur att föreskrifter om försäljning av fullständigt denaturerad teknisk sprit får meddelas endast om det är särskilt angeläget ur folkhälsosynpunkt.

Till skillnad från vad som är fallet i dag kommer den fullständigt denaturerade spriten således i regel att kunna köpas fritt av alla, exempelvis av skolor och näringsidkare men även av privatpersoner. I det följande bortses från den fullständigt denaturerade tekniska spriten.

Annan sprit än fullständigt denaturerad teknisk sprit

I dag gäller, enligt reglerna i LFT och genom Läkemedelsverkets praxis, att all hantering av teknisk sprit i princip skall avse denaturerade produkter. Läkemedelsverket har i sin verksamhet

eftersträvat att denatureringen dessutom ska vara så kraftig och ändamålsenlig som möjligt. Tillstånd till inköp av odenaturerad sprit ges endast för det fall annan sprit inte kan komma i fråga med hänsyn till den avsedda användningen.

Av den sprit som hanteras på den öppna marknaden består i dag endast ca 20 procent av odenaturerad sprit. Även fortsättningsvis bör eftersträvas att odenaturerad sprit används endast när detta är nödvändigt. I övrigt bör sprit med starkast möjliga denaturering i stället användas. För själva införseln eller importen bör dock, med tanke på en sådan begränsnings karaktär av importhinder, inte uppställas motsvarande krav. Mot bakgrund av vad som sagts bör föreskrivas att teknisk sprit som skall användas eller säljas inom landet skall vara denaturerad på ett sätt som så långt möjligt försvårar förtäring av spriten utan att hindra den avsedda användningen.

Det kommer att åvila FHI att meddela närmare föreskrifter om denaturering enligt vad som ovan sagts och även om i vilka fall denaturering får underlåtas. Att utarbeta och följa upp sådana föreskrifter kommer att vara en central uppgift för institutet. Inledningsvis torde myndigheten i huvudsak kunna utgå från Läkemedelsverkets redan nu gällande föreskrifter på området. Därigenom kommer FHI också att överta den rådgivande funktion som Läkemedelsverket har i dag i förhållande till företagare i frågor om denaturering.

Genom föreskrifterna kan komma att regleras t.ex. att sprit för användning vid tillverkning av kosmetika ska vara denaturerad på visst sätt. På samma sätt kan för sprit avsedd för tillverkning av desinfektionsmedel föreskrivas användning av för detta ändamål lämpliga denatureringsämnen. Vid föreskriftsarbetet måste också uppmärksammas de EG-rättsliga aspekter som kan komma in i bilden.

Försäljning

I avsnitt 5.1 har framhållits bl.a. att det framstår som angeläget att så långt möjligt rationalisera och samordna de olika kontrollsystemen för handeln med bl.a. teknisk sprit. Det har vidare framhållits att kontrollbehoven är särskilt framträdande vad gäller den obeskattade spriten.

Om nuvarande försäljningstillstånd för teknisk sprit tas bort skulle rätten att föra in och handla med sådan sprit i princip enbart kunna grunda sig på den punktskatterättsliga regleringen i lagen om alkoholskatt. Att utan inskränkningar helt ersätta tillstånden enligt LFT med regleringen i lagen om alkoholskatt skulle dock medföra vissa kontrollproblem. Kretsen av importörer och försäljare skulle bli svåröverskådlig och försvåra, om inte omintetgöra, en effektiv kontroll ur ett folkhälsoperspektiv. Dessutom behövs vissa närmare föreskrifter för den inhemska handeln, bl.a. i form av föreskrifter om denaturering, se ovan.

Enligt föreslaget till ny lagstiftning föreskrivs när rätt att sälja teknisk sprit, inbegripet rätt till införsel eller import, föreligger. Denna ordning kan jämföras med rätten att bedriva partihandel med och import av spritdrycker, vin och starköl under villkor som anges i 4 kap. 1 och 2 §§ alkohollagen samt detaljhandel med öl under villkor som anges i 5 kap. 6 § samma lag.

Till skillnad mot vad som gäller nu bör inte längre krävas något särskilt tillstånd för den som önskar bedriva handel med teknisk sprit. I stället ska, i likhet med vad som har föreslagits för rätten att tillverka sprit och alkoholdrycker, gälla en reglering med en tydlig koppling till EG-rättens förfaranderegler för punktskattepliktiga varor. En sådan ordning har också genomförts vad avser rätten till partihandel med spritdrycker, vin och starköl från och med den 1 januari 2000.

Till skillnad från vad som gäller beträffande partihandel med spritdrycker, vin och starköl bör emellertid inte både godkända upplagshavare och registrerade varumottagare ges rätt att sälja teknisk sprit, utan endast den förstnämnda kategorin. Den tekniska spriten håller ofta en mycket hög alkoholhalt (ibland ända

upp till 99 volymprocent). Förvaringen och hanteringen i övrigt avser ofta betydande kvantiteter. En handlare kan, om skatt inte ska utgå, inte förvara spriten på annat ställe än i ett av beskattningsmyndigheten godkänt skatteupplag. Även folkhälsoskäl talar för att den tekniska spriten företrädesvis förvaras i ett sådant upplag. Systemet med skattebefriade förbrukare bygger också på att de skattefria inköpen görs hos en upplagshavare.

Samtliga i dag av Läkemedelsverket för handel med teknisk sprit licensierade företag är också godkända som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt och befinner sig således redan inom det kontrollsystem som gäller för alkoholskatten.

För denna lagstadgade rätt att bedriva handel, inklusive införsel och import, bör – i likhet med regleringen för rätten till partihandel med alkoholdrycker – ställas upp krav på att den vara som verksamheten i fråga tar sikte på också omfattas av godkännandet som upplagshavare. Den vars godkännande avser endast spritdrycker får således inte rätt att sälja teknisk sprit. Regleringen innebär också att den upplagshavare som tillverkar sprit avsedd för tekniska ändamål också kan sälja sina varor med stöd av reglerna för försäljning av sådan sprit.

I överensstämmelse med vad som gäller i dag bör försäljning av teknisk sprit utan rätt härtill medföra straffansvar.

Lika lite som beträffande tillverkning kommer det att finnas någon på det nya regelverket grundad administrativ sanktion för den som i och för sig är berättigad att bedriva handel med teknisk sprit men som bryter mot reglerna för hantering av spriten. Även i dessa fall utkrävs straffrättsligt ansvar, t.ex. vid försäljning till någon som inte är berättigad att köpa spriten. Härtill kommer att försäljning i strid med det skatterättsliga regelverket medför att skatten omedelbart förfaller till betalning. Vidare kan beskattningsmyndigheten meddela beslut om återkallelse av godkännandet som upplagshavare, vilket beslut också medför förlust av rätten att sälja teknisk sprit.

I den nya lagstiftningen bör vidare föreskrivas att försäljning av teknisk sprit ska skötas på ett sådant sätt att otillåten användning av spriten förhindras. Något motsvarande aktsamhetskrav

finns inte i LFT som emellertid innehåller bestämmelser om förbud mot försäljning av teknisk sprit om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte.

Ett bemyndigande att utfärda föreskrifter om försäljning och inköp av teknisk sprit bör föras in i lagen. I första hand är det Statens folkhälsoinstitut som avses få föreskrifträtten. Såvitt avser föreskrifter om försäljning bör dessa omfatta framför allt vissa säkerhets- och kontrollåtgärder vid sidan av de regler för hanteringen av spriten som följer av lagen om alkoholskatt.

LFT innehåller också vissa regler om apoteks försäljning och utlämnade av teknisk sprit (se 5 § 3 mom. och 5 a–5 c §§ LFT). Det handlar här om försäljning och utlämnande till bl.a. läkare och tandläkare. Dessa regler om utlämnande m.m. hör sakligt sett bättre hemma i en reglering med receptföreskrifter m.m. Mot bakgrund härav bör det i den nya lagstiftningen endast föreskrivas att apoteks försäljning och utlämnande av teknisk sprit regleras genom förordning eller föreskrifter utfärdade av den myndighet som regeringen bestämmer.

Inköp

Enligt lagen om alkoholskatt har den som är godkänd som skattebefriad förbrukare rätt att köpa obeskattad alkohol. I vissa andra fall kan skattefrihet uppnås först i efterhand, och då genom att den erlagda alkoholskatten betalas tillbaka efter ansökan om detta hos Skatteverket.

Den som är godkänd som skattebefriad förbrukare har rätt att från en upplagshavare köpa alkoholvaror utan skatt. Som skattebefriad förbrukare får godkännas den som använder alkoholvaror för framställning av vinäger som hänförs till KN-nr 2209, läkemedel, smakämnen för tillverkning av livsmedel och drycker med en alkoholhalt som inte överstiger 1,2 volymprocent, livsmedel eller ingrediens i halvfabrikat för framställning av livsmedel – fyllda eller ej – förutsatt att alkoholinnehållet inte överstiger 8,5 liter ren alkohol per 100 kilogram chokladprodukter och 5 liter

ren alkohol per 100 kilogram av något annat livsmedel, eller vara som inte är avsedd att ätas eller drickas, under förutsättning att ingående alkohol är denaturerad i enlighet med någon EG-medlemsstats krav; i en tillverkningsprocess förutsatt att slutprodukten inte innehåller alkohol; eller för vetenskapligt ändamål.

Bland de näringsidkare som enligt nämnda regler kan åtnjuta skattefrihet vid inköp av teknisk sprit finns bl.a. tillverkare av alkoholhaltiga preparat som färger, kosmetika och livsmedel.

Här kan erinras om att skattskyldighet inträder om skattepliktiga varor har levererats utan skatt för skattebefriad användning och varorna används till annat än avsett ändamål.

Någon annan form av förhandskontroll för rätten till inköp än den vandelsprövning som ska föregå ett godkännande som skattebefriad förbrukare framstår i detta sammanhang inte som meningsfullt. I sammanhanget måste också beaktas att ett godkännande som skattebefriad förbrukare kan återkallas bl.a. om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om alkoholen används för annat ändamål än som angivits i beskattningsmyndighetens beslut, se 31 g § i lagen om alkoholskatt.

Precis som i dag bör apotek kunna göra sina inköp av teknisk sprit utan krav på särskilt tillstånd. Det finns således inte anledning att inordna apoteken bland de skattebefriade förbrukarna. Apotekens rätt till inköp av sprit bör således följa direkt av alkohollagen. Motsvarande bör gälla den som har rätt att tillverka spritdrycker, vin och starköl enligt alkohollagen, dvs. den som har godkänts som upplagshavare för sådana varor. Det är här fråga om inköp av spriten för användning i samband med framställning av t.ex. spritdrycker, starkvin eller extra starkt starköl.

Vidare bör spriten kunna säljas med direkt stöd i alkohollagen till universitet eller högskola för vetenskapligt ändamål och till sjukhus för medicinskt ändamål. Det kan i sammanhanget uppmärksammas att inköp av sprit för vetenskapliga ändamål av andra än universitet eller högskolor kan ske efter godkännande som skattebefriad förbrukare.

För försäljning till dem som är berättigade att köpa teknisk sprit i enlighet med det sagda kan regeringen eller, efter rege-

ringens bemyndigande, FHI utfärda närmare föreskrifter. Dessa föreskrifter kan, förutom regler om denaturering, innehålla närmare bestämmelser bl.a. om hur spriten ska förvaras och hantearas hos köparen, t.ex. vid institutioner och dylikt, i syfte att undvika att spriten används för annat än avsedda ändamål.

Inköp med stöd av föreskrifter

Vad härefter gäller inköp av beskattad teknisk sprit för vissa ändamål, bl.a. inköp för vilka återbetalning av alkoholskatten senare kan komma att ske i vissa fall, bör även sådana inköp kunna ske utan krav på förhandsprövning i varje enskilt fall. Rätten till inköp i dessa fall, som således endast avser beskattad sprit, kan i stället med fördel kopplas till generella föreskrifter från regeringen eller, efter subdelegation, FHI om när rätt till inköp ska föreligga. Dessa föreskrifter, som även bör inrymma en möjlighet till dispens för enskilda fall, kommer att innehålla erforderliga bestämmelser om denaturering, allt utifrån den tänkta användningen av spriten.

Sådana föreskrifter om rätt till inköp och om denaturering, vilka relativt enkelt kan kontrolleras av säljarna av spriten, torde i tillräcklig grad tillgodose intresset av att spriten inte används för förtäring. I sammanhanget måste också beaktas att inte bara försäljning av teknisk sprit utan rätt därtill utan även en felaktig försäljning av sådan sprit föreslås vara förenad med straffansvar, se förslaget till ändring i 10 kap. 2 § alkohollagen. En ytterligare kontroll av användningen av spriten inträder också genom SKV:s prövning i de fall då användaren ansöker om återbetalning av den erlagda skatten.

Vad särskilt gäller användning som anges i 20 § första stycket 1 lagen om alkoholskatt, se ovan, går såvitt gäller undervisningsverksamhet, enligt SKV:s mening, gränsen för vad som kan anses vara vetenskapligt ändamål vid högskola/universitet. Grundskolors och gymnasieskolors undervisningsverksamhet bör således inte med denna utgångspunkt anses som vetenskaplig,

vilket innebär att de enligt skattelagstiftningen inte kan göra skattefria inköp.

Bland de nuvarande ca 10 000 innehavarna av inköpstillsånd enligt LFT finns ca 4 000 skolor, universitet m.m. som har behov av teknisk sprit i forsknings- eller undervisningssammanhang. På högskole- och universitetsnivå kan, som ovan redovisats, inköp ske med stöd direkt i alkohollagen. De skolor på t.ex. gymnasienivå som för sin undervisningsverksamhet kan ha ett behov av teknisk sprit, har däremot att köpa beskattad sådan sprit. Det rör sig i dag om inköp av exempelvis 1 liter odenaturerad sprit och drygt 20 liter fullständigt denaturerad sprit per läsår. Fullständigt denaturerad sprit kommer med förslaget att kunna köpas i obegränsad mängd av exempelvis skolor. Inköp av sprit av annat slag som skolorna på grundskole- och gymnasienivå kan behöva i sin verksamhet kommer att kunna ske med stöd av föreskrifter som utfärdas av FHI.

Motsvarande kommer att gälla för vissa näringsidkare som i sin verksamhet behöver mindre kvantiteter sprit. Det är här framför allt fråga om mindre näringsidkare som har ett reellt behov av teknisk sprit i stället för annat lösningsmedel – dock i en mindre mängd – t.ex. för rengöring av instrument eller annan utrustning, eller för ytbehandling av möbler. Det är angeläget att systemet för dessa småföretagares begränsade inköp av beskattad teknisk sprit inte är komplicerat. Det föreslås därför att det öppnas en möjlighet för de aktuella näringsidkarna att göra begränsade inköp med stöd av föreskrifter hos någon som är berättigad att sälja teknisk sprit. Det är här fråga om endast sådan yrkesverksamhet där ett verkligt behov av teknisk sprit föreligger.

FHI har således att meddela föreskrifter om vilka typer av verksamhet som omfattas och vilken eventuell denaturering som spriten ska innehålla. Det åvilar här efter, liksom i dag, den som säljer spriten att förvissa sig om att den som vill köpa spriten också har rätt att göra detta. I tveksamma fall kan upplagshavaren ta kontakt med FHI och efterhöra om rätt till försäljning föreligger för det angivna ändamålet. Normalt torde det dock inte uppstå problem för upplagshavaren att utifrån före-

skrifterna på området och köparens uppgifter ta ställning till om rätt till försäljning föreligger. Kontroll kan också ske genom registreringsbeviset för näringsidkare. Av beviset framgår bl.a. den s.k. SNI-koden, vilken ofta ger en bild av näringsidkarens verksamhet i stort.

Rätten till införsel och import

Vad gäller vilka som, utöver de upplagshavare som har rätt att bedriva handel med teknisk sprit, ska kunna föra in teknisk sprit från annat land, bör endast den som har godkänts som skattebefriad förbrukare medges sådan rätt. Skattebefrielse för den införda spriten förutsätter dock att den skattebefriade förbrukaren också är registrerad som varumottagare enligt lagen om alkoholskatt.

För övriga, bl.a. den som enligt föreskrifter har rätt att köpa teknisk sprit, föreslås ingen rätt att föra in varorna från annat land. Detta innebär att ifrågavarande näringsidkare, skolor m.fl. får köpa teknisk sprit endast inom landet. Med hänsyn bl.a. till att kontrollen av att köparen är berättigad att köpa teknisk sprit i dessa fall måste göras vid själva försäljningen kan denna inköpsrätt inte kombineras med en rätt till införsel eller import.

Särskilt om avfallssprit

När teknisk sprit använts i en tillverkningsprocess, t.ex. i samband med tillverkning av läkemedel, finns det ofta kvar alkohol som en restprodukt. Denna sprit, ibland benämnd avfallssprit, är stundtals så pass lätt förorenad att den direkt, alltså utan föregående rening, kan återanvändas, då som råvara i en annan tillverkningsprocess, t.ex. för framställning av spolarvätska. Ibland tas avfallsspriten om hand för återvinning, dvs. genom destillation återvinns ur den förorenade spriten ren sprit. De företag inom landet som återvinner alkohol gör det inom ramen för sin

verksamhet i övrigt. Några inhemska företag som sysslar endast med återvinningsverksamhet finns inte i dag. Det förekommer emellertid att avfallssprit säljs till företag i andra länder, för t.ex. återvinning.

Ibland förstörs (destrueras) spriten. Detta kan ske genom att spriten bränns upp. Ibland släpps i stället spriten ut direkt i företagets avlopp. Det förekommer även att sprit säljs till reningsverk, för att doseras i avloppet under kontrollerade former. För försäljning till reningsverken har Läkemedelsverket meddelat försäljnings- respektive inköpstillstånd.

Beträffande de krav som i dag, i LFT, alkohollagen och skattelagstiftningen, uppställs för de olika slagen av hantering kan framhållas följande. LFT innehåller regler för införsel samt försäljning och köp inom landet. Någon reglering som tar sikte på sådan hantering som består i att teknisk sprit utan rening återanvänds av det företag inom vilken avfallsspriten har uppstått, finns inte. Beskattningsreglerna innebär att skattskyldighet inte inträder för teknisk sprit som återanvänds i en upplagshavares tillverkningsverksamhet (20 § första stycket 3 lagen om alkoholskatt). För en sådan näringsidkare inträder inte skattskyldighet för återanvändningen så länge spriten används för samma ändamål som var förutsättningen för skattefriheten vid inköpet. Ligger återanvändningen utanför den avsedda användningen inträder däremot skattskyldighet (8 § första stycket 7 lagen om alkoholskatt).

Det anses i dag inte krävas tillverkningstillstånd enligt alkohollagen för rening av använd teknisk sprit. I avsnitt 5.3 har föreslagits att återvinning av sprit i fortsättningen ska likställas med tillverkning av sprit. På samtliga företag som bedriver sådan verksamhet kommer därmed genom alkohollagstiftningen att ställas krav på att de är godkända upplagshavare. Detta gäller dock inte den som godkänts som skattebefriad förbrukare och som endast återanvänder den renade spriten i den egna verksamheten, se nämnda avsnitt. För försäljning av den renade spriten förutsätts dock, genom förslaget i detta avsnitt beträffande rät-

ten att bedriva handel med teknisk sprit, godkännande som upplagshavare för sådan sprit.

Vad slutligen gäller export av avfallssprit så uppställer inte LFT några krav i detta avseende. När företag som bedriver parti-handel med teknisk sprit för ut sådan sprit från landet brukar Läkemedelsverket begära in rapporter över den mängd sprit som förts ut. Några motsvarande rapporter begärs inte in vid utförsel av restalkohol. Den nya lagstiftningen reglerar exklusivt även i vilka fall export av teknisk sprit får ske. Förslaget innebär att endast den som är godkänd som upplagshavare lagligen kommer att kunna sälja sin vara till någon i ett annat land. Detta kommer även att gälla utförsel av avfallssprit till utländska företag som bedriver t.ex. återvinningsverksamhet.

Underrättelseskyldighet m.m.

På området för teknisk sprit finns ett stort behov av att få del av iakttagelser från "fältet". Ett stort antal myndigheter kan tänkas göra observationer av betydelse för FHI:s föreskriftsarbete på området. En sådan underrättelseskyldighet bör emellertid inte begränsas enbart till att meddela FHI, även SKV kan i sin tillsynsverksamhet ha nytta av iakttagelser från fältet. Det bör därför föreskrivas en skyldighet för statliga och kommunala myndigheter att underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om de får kännedom om något som kan ha betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om teknisk sprit. Någon särskild utredning från dessa myndigheters sida krävs inte, utan vad som avses är endast en underrättelse om i verksamheten gjorda iakttagelser.

Transportlagen

Enligt 4 § andra stycket LFT gäller i fråga om hanteringen av oförtullade tekniska alkoholprodukter lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m.m. (transportlagen). Denna lag är tillämplig utan att det behöver erinras om detta i annan lag. Om lagstiftaren däremot ser behov av att inskränka tillämpningen av transportlagen måste detta regleras särskilt.

Någon inskränkning av transportlagen finns numera inte vad avser alkoholdrycker. Det torde inte finnas någon anledning att inskränka tillämpningen av lagen vad avser hanteringen av teknisk sprit.

5.4 Handel med alkoholhaltiga preparat

Förslag: Handeln med alkoholhaltiga preparat ska vara fri, utan krav på införseltillstånd eller godkännande. För att skydda folkhälsan föreskrivs dock vissa allmänna krav på preparaten för att de ska få säljas fritt. Vidare ges regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, möjlighet att föreskriva vissa begränsningar i rätten till försäljning då det behövs för att skydda liv och hälsa. Den myndighet som avses härvidlag är FHI.

Skälen för förslaget: Som framgått av avsnitt 5.1 bör som en allmän utgångspunkt vara att handeln med alkoholhaltiga preparat är fri och utan krav på sådant införseltillstånd eller försäljningsgodkännande som föreskrivs i LFT. Vissa allmänna krav som är motiverade med hänsyn till skyddet för folkhälsan bör dock ställas upp för att varorna ska få säljas fritt inom landet. Möjlighet måste dessutom finnas att ingripa i vissa situationer då fara föreligger för liv och hälsa.

Det sagda innebär att det i alkohollagen inte ska finnas någon särskild reglering i detalj beträffande hanteringen av alkoholhaltiga preparat, varken vad avser produkter som är avsedda för förtäring eller vad avser produkter som inte är avsedda att förtäras. En annan sak är att andra regelverk kan innehålla handelsbegränsningar, inbegripet föreskrifter om bl.a. import, för varor som är att betrakta som alkoholhaltiga preparat enligt alkohollagen. En stor del av de alkoholhaltiga preparaten faller nämligen in även under livsmedelslagstiftningen. Som exempel kan nämnas ”fikon i konjak”, choklad med likörfyllning och aromer.

På livsmedelsområdet har den EG-rättsliga harmoniseringen kommit särskilt långt och antalet rättsakter är stort. Vad gäller de nationella reglerna kan nämnas bestämmelsen i livsmedelslagen (1971:511) om att livsmedel som saluhålls inte får ha sådan sammansättning eller beskaffenhet i övrigt att livsmedlet kan antas vara skadligt att förtära. Livsmedelsverket har möjlighet att av bl.a. hälsoskäl förbjuda eller föreskriva villkor för hantering av visst slag av livsmedel. I övrigt kan nämnas bl.a. Läkemedelsverkets föreskrifter om kontroll av kosmetiska och hygieniska produkter (LVFS 2004:12). Enligt sistnämnda föreskrifter gäller bl.a. att den som yrkesmässigt tillverkar eller importerar en kosmetisk eller hygienisk produkt ska till Läkemedelsverket dels anmäla sin verksamhet, dels anmäla produkten för förteckning i ett produktregister.

Enligt LFT får ett alkoholhaltigt preparat inte säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. En motsvarande regel bör finnas även i den nya lagstiftningen. Det bör vidare föreskrivas vissa allmänna krav på alkoholhaltiga preparat för yrkesmässig försäljning.

Missbruk av alkoholhaltiga preparat har förekommit, såvitt är känt, främst av preparat såsom T-röd, rakvatten och munvatten. I dag gäller beträffande denatureringen av bl.a. sådana preparat att denna ska förhindra konsumtion med minsta möjliga skada hos den som ändå konsumerar varan. Detta bör gälla även fortsättningsvis.

Alkoholhaltiga preparat kan dock innehålla även andra ämnen än denatureringsämnen som ensamma eller tillsammans med andra ämnen gör att varan får en sådan sammansättning att den medför allvarlig fara för liv eller hälsa. Vidare kan tänkas att alkoholhalten hos en vara, där risk finns för förtäring, är så hög att halten i sig medför allvarlig fara för liv eller hälsa. Mot bakgrund härav bör därför ges möjlighet för regeringen eller, efter subdelegation, FHI att meddela föreskrifter om försäljning av alkoholhaltiga preparat om det behövs för att skydda liv och hälsa. Föreskrifterna bör även kunna innefatta förbud mot försäljning vid synnerliga skäl.

För att skydda folkhälsan bör även ställas upp ett allmänt krav på att alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring inte får genom smak, färg, förpackningsutformning eller liknande, medföra risk för förväxling med alkoholdryck eller på annat sätt uppmuntra till förtäring. Även i dessa fall bör finnas möjlighet att meddela föreskrifter för försäljningen.

Som exempel på föreskrifter som kan komma i fråga kan nämnas t.ex. att ett visst slag av alkoholhaltigt preparat får säljas endast till personer över 20 år, endast över disk, endast i vissa förpackningsstorlekar eller endast på apotek.

Denaturering

För de alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring måste som i dag finnas grundläggande bestämmelser om denaturering. I dag gäller, enligt LFT och genom Läke-medelsverkets praxis, att all hantering av alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring, i princip ska avse denaturerade produkter. Läke-medelsverket har i sin verksamhet eftersträvat att denatureringen dessutom ska vara så kraftig som möjligt. Även fortsättningsvis bör eftersträvas att de alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring är denaturerade med starkast möjliga denaturering. Liksom vad gäller teknisk sprit bör för själva införseln eller importen, med tanke på en sådan begränsnings karaktär

av importhinder, inte uppställas motsvarande krav. Mot bakgrund av det anförda bör föreskrivas att alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring och som ska användas eller säljas inom landet, ska vara denaturerade på ett sätt som så långt möjligt hindrar att de konsumeras.

Det kommer att åvila FHI att meddela närmare föreskrifter om denaturering enligt vad som nu sagts och även om i vilka fall denaturering får underlätas. Att utarbeta och följa upp sådana föreskrifter kommer att vara en central uppgift för myndigheten. Inledningsvis torde institutet kunna utgå från Läkemedelsverkets normer för sammansättning av alkoholhaltiga preparat ej avsedda respektive avsedda för förtäring. Det ligger i sakens natur att FHI därigenom också kommer att få överta den rådgivande funktion som Läkemedelsverket i dag har i förhållande till företagare beträffande vad som kan vara lämpliga eller alternativa denatureringar.

För alkoholhaltiga preparat som tillverkas i Sverige erhålls med den nya lagstiftningen viss kontroll av preparatens sammansättning genom inköpen av teknisk sprit. För de preparat som inte tillverkas i landet utan förs in hit kan komma att inträffa att de inte innehåller för preparatet i fråga i Sverige föreskriven denaturering. Möjligheten att meddela försäljningsbegränsningar bör i ett sådant fall ta sikte på föreskrifter beträffande på vilket sätt produkten får tillhandahållas köparna.

Stommar, aromer m.m.

Det finns i dag bland de alkoholhaltiga preparaten varor som innehåller mycket hög alkoholhalt och därmed medför särskild risk för missbruk eller annan inte avsedd användning. Detta gäller de s.k. stommarna, vilka utgör utgångspunkt för yrkesmässig tillverkning av bl.a. spritdrycker. Stommarna kommer dock, med den avgränsning av begreppet alkoholhaltigt preparat som nu föreslås, i allmänhet inte att omfattas av reglerna om fri han-

del. I stället blir reglerna om handel med teknisk sprit tillämpliga.

Vidare finns bland de alkoholhaltiga preparaten också vad som ibland benämns aromer. Aromerna kan ha en alkoholhalt om ca 2–93 volymprocent. De kan förekomma i både mycket stora och mycket små förpackningar.

Läkemedelsverket uppställer i dag begränsningar i fråga om vilka aromer som tillåts förekomma i dagligvaruhandeln för försäljning till konsumenter. Bland annat gäller att aromer får säljas endast i små förpackningar om i regel 30–50 ml, dessutom med en begränsning avseende alkoholhalten till högst ca 30–33 volymprocent. Det är här fråga om små förpackningar med beskattat innehåll. I den mån särskilda regler för försäljningen av sådana aromer bedöms nödvändiga kan föreskrifter meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens folkhälsoinstitut i enlighet med det ovan sagda. Detsamma kan bli aktuellt i fråga om försäljning av vissa denaturerade alkohol-drycker.

Inom restaurangbranschen förekommer i samband med matlagning användning av denaturerat vin, ofta benämnt matlagningsvin. Som denatureringsämne används salt, ibland i kombination med peppar eller pepparämnen. Sådana varor har ibland hanterats som alkoholhaltiga preparat och därför ansetts falla inom Läkemedelsverkets tillsynsområde. För försäljning av varorna har verket ställt upp krav på att denaturering ska ha skett med t.ex. tre procent salt. Det har trots detta förekommit att varorna ändå har konsumerats som dryck. Av hänsyn framför allt till skyddet för ungdomen bör sådant vin inte kunna säljas helt fritt enligt de regler som normalt gäller för alkoholhaltiga preparat.

Som alkoholhaltiga preparat räknas inte läkemedel enligt läkemedelslagen (1992:859), se avsnitt 5.2.

Underrättelseskyldighet

Det åligger FHI att utöva övergripande tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om alkoholhaltiga preparat. För utövandet av denna tillsyn och meddelandet av föreskrifter på området är det av central betydelse att institutet tillförsäkras tillgång till information om verksamhet. Tidigare har föreslagits att kommunala myndigheter ska underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om de får kännedom om något som kan ha betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om teknisk sprit. Detsamma bör gälla om dessa myndigheter i sin verksamhet får kännedom om att en viss typ av alkoholhaltigt preparat medför fara för liv eller hälsa, t.ex. om ett visst preparat har börjat användas i berusningssyfte. Härigenom kan FHI tidigt få vetskap om nya slag av alkoholhaltiga preparat, eller om ändrad användning av redan kända preparat, som eventuellt påkallar åtgärder i form av föreskrifter för försäljningen.

5.5 Inköp av alkoholdrycker för tekniska m.fl. ändamål

Förslag: Inköpstillstånden enligt alkohollagen för spritdrycker, vin och starköl för tekniska m.fl. ändamål tas bort och ersätts av en möjlighet för den som är godkänd som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt att köpa in dryckerna utan skatt.

Skälen för förslaget: Enligt 4 kap. 4 § alkohollagen får FHI ge tillstånd till inköp av spritdrycker, vin och starköl som används i teknisk, industriell, medicinsk, vetenskaplig eller liknande verksamhet. Tillståndet medför rätt att köpa in varorna hos den som är berättigad att bedriva partihandel med sådana varor. Bland de aktuella inköparna finns endast näringsidkare som har behov av att kunna köpa dryckerna på bulk eller annars i

större förpackningar för användning vid framför allt livsmedelsframställning.

Inköpen sker i dag av beskattade varor mot senare återbetalning av alkoholskatten. Att inte kunna erhålla skattebefrielse redan vid inköpstillfällena kan för vissa mindre företag medföra likviditetsproblem. Att inte endast företag som i sin verksamhet köper sprit för tekniska m.fl. ändamål utan även företag som i sin yrkesverksamhet köper spritdrycker, vin och starköl för motsvarande användning bör kunna köpa obeskattad alkohol ter sig rimligt.

Även dessa krav på tillstånd föreslås tas bort och ersättas med en rätt för den som har godkänts som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt. Det blir således härigenom möjligt att göra inköp av obeskattade alkoholdrycker för teknisk användning hos den som är berättigad att bedriva partihandel med alkoholdrycker.

Det bör uppmärksammas att skattskyldighet inträder även i dessa fall om skattepliktiga varor har levererats utan skatt för skattebefriad användning och varorna används till annat än avsett ändamål.

Ifrågavarande näringsidkare kan emellertid även i fortsättningen välja att göra sina inköp hos detaljhandelsbolaget, dvs. Systembolaget AB. Detta bolag säljer emellertid endast beskattade alkoholdrycker, varför skattebefrielse kan uppnås först i efterhand genom ansökan härom hos beskattningsmyndigheten.

5.6 Tillsyn m.m.

Förslag: Skatteverket ska utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i alkohollagen om tillverkning av sprit och alkoholdrycker och handeln med teknisk sprit. Det gäller dels att tillverkare av sprit får förfoga över den tillverkade spriten i sin egen rörelse, dels bestämmelserna om upplagshavares rätt till import, införsel, export eller försäljning.

Skälen för förslaget: Att bl.a. tillverkningstillstånden avseende sprit och alkoholdrycker samt försäljnings- och införseltillstånden avseende teknisk sprit avskaffas betyder inte att tillverkningen av alkohol och handeln med teknisk sprit kan bedrivas utan kontroll. Eftersom såväl rätten att tillverka sprit och alkoholdrycker som rätten att sälja sprit knyts till ett godkännande som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt, omfattas de aktörer det är fråga om redan av SKV:s tillsyn och kontroll. Vid införsel och import har även Tullverket en roll vad gäller att skattereglerna iakttas. En upplagshavare som inte längre uppfyller kraven på lämplighet kan få sitt godkännande återkallat. Vidare måste emellertid kontrolleras att alkoholvarorna inte säljs till någon som inte har rätt att köpa dessa.

Kontrollen av att de som säljer teknisk sprit samt alkoholdrycker för tekniska m.fl. ändamål följer ifrågavarande bestämmelser i alkohollagen kan relativt enkelt utföras av beskattningsmyndigheten inom ramen för skattekontrollen. Om det t.ex. uppmärksammas att någon upplagshavare sålt teknisk sprit till någon som inte har rätt att köpa varan, vilken försäljning i sig är straffbelagd, så bör godkännandet som upplagshavare normalt ifrågasättas.

Genom förändringarna på tillverkningsområdet kommer således SKV, att utöva tillsyn över att de som tillverkar sprit och alkoholdrycker följer bestämmelserna för försäljning och annan hantering av de tillverkade varorna. Motsvarande kommer att gälla försäljningen av teknisk sprit samt försäljningen av al-

koholdrycker för tekniska m.fl. ändamål. Det bör uppmärksammas att verket redan i dag har ansvaret för tillsynen över efterlevnaden av 4 kap. 5 § alkohollagen, dvs. över att den som är berättigad att bedriva partihandel med alkoholdrycker säljer dryckerna endast till den som har rätt till inköp i detta led enligt alkohollagen.

SKV:s tillsyn kan endast omfatta den som lagligen har rätt att tillverka eller sälja ifrågavarande varor. Lika litet som den tillsyn som i dag utövas av FHI eller Läkemedelsverket på området kan tillsynen omfatta illegal tillverkning eller försäljning av t.ex. insmugglad sprit. Ansvaret för insatser på dessa områden kommer även i fortsättningen att åvila polisen och Tullverket.

Det är viktigt att påpeka att SKV inte genom förslaget åläggs utökade alkoholpolitiska uppgifter, utan den tillsyn som verket ska utöva utgår från verkets skatterättsliga uppgifter. Det är Statens folkhälsoinstitut som har det övergripande ansvaret för tillsynen av att alkohollagens regler följs.

För att en effektiv tillsyn ska kunna genomföras finns i dag bestämmelser i 8 kap. 4 § alkohollagen om en tillståndshavares skyldighet att på tillsynsmyndighets begäran lämna tillträde till driftsställe med tillhörande lokaler och tillhandahålla handlingar som rör verksamheten. Tillståndshavaren ska vidare, om SKV begär det, utan ersättning hjälpa till vid tillsynen, lämna de varuprover som behövs och redovisa uppgifter om verksamhetens omfattning och utveckling. Vad som sagts gäller också i förhållande mellan den som är berättigad att bedriva partihandel med spritdrycker, vin och starköl och SKV.

För SKV:s tillsyn på de områden som myndigheten nu föreslås ha att utöva tillsyn över, behövs motsvarande möjlighet att kunna få tillträde till lokaler, m.m. Ovan nämnda skyldigheter bör i förhållande till tillsynsmyndigheten omfatta – utöver den som är berättigad att bedriva partihandel med spritdrycker, vin och starköl – den som är berättigad att tillverka sprit och alkoholdrycker (vad beträffar vin, starköl och öl dock endast såvitt avser annat än tillverkning i hemmet för eget behov). På den tekniska spritens område bör detsamma gälla i fråga om den som

bedriver försäljning av sådan sprit. SKV:s tillsyn över den som är godkänd som skattebefriad förbrukare för teknisk sprit eller alkoholdrycker följer redan av lagen om alkoholskatt och behöver således inte regleras särskilt i alkohollagen.

Polismyndigheten har att på begäran lämna biträde vid SKV:s tillsyn, se 8 kap. 7 § alkohollagen.

För tillsynen är det också av största vikt att en rörelses bokföring möjliggör kontroll av verksamheten. I 8 kap. 5 § alkohollagen föreskrivs att bokföring i rörelse som är tillståndspliktig ska vara så utformad att kontroll av verksamheten är möjlig. Den som driver rörelsen är skyldig att på anfordran av en tillsynsmyndighet förete bokföringshandlingarna.

Fortsättningsvis bör gälla att bokföring i rörelse vari bedrivs tillverkning eller försäljning av teknisk sprit, spritdrycker, vin eller starköl ska vara så utformad att kontroll av verksamheten är möjlig. Vidare bör föreligga en skyldighet att lämna vissa statistiska uppgifter. I fortsättningen bör skyldighet att lämna statistiska uppgifter föreligga för tillverkare av sprit och alkoholdrycker, de som bedriver försäljning av teknisk sprit, innehavare av serveringstillstånd och de som bedriver partihandel med alkoholdrycker. I förhållande till vad som gäller redan i dag blir således även den som bedriver försäljning av teknisk sprit skyldig att lämna statistiska uppgifter enligt alkohollagen.

Särskilt om kontrollbolag

Majoriteten av de säljande företagen hanterar stora volymer teknisk sprit och säljer till ett flertal kunder. Många införande företag, framförallt partihandlare och företag som hanterar drivmedelsetanol, hanterar också stora volymer teknisk sprit i bulk (i lösvikt som förs in med t.ex. båt). Hantering av stora volymer sprit innebär ökad risk för svinn och missbruk. En förlust av några hundra liter etanol från en cistern som rymmer flera tiotusentals liter kan vara omöjlig att upptäcka. Försäljning till många kunder innebär många tillfällen till utlastning av etanol

samt många tillfällen då kontroll av villkor på köparens tillstånd måste göras. Säljaren får bara sälja till kunder med giltigt tillstånd och leverera till den adress som framgår av köparens tillstånd. Säljaren får också enbart leverera den varan och högst till den mängd som framgår av köparens tillstånd.

För att minimera risken för svinn och missbruk av teknisk sprit hos dessa företag och för att säkerställa att villkoren på köparnas tillstånd uppfylls, ställer Läkemedelsverket krav på anlitage av oberoende kontrollbolag enligt villkor i företagens tillstånd, för kontroll av hanteringen. Kontrollbolagen är oberoende företag som kontrollerar mängd och kvalitet hos olika produkter. De är flitigt anlidade av bl.a. företag i olje- och petroleumbranschen. Produkterna de kontrollerar är dyra, eftertraktade, ofta miljöfarliga och hanteras i stora mängder. Vid handel med produkterna utgör kontrollbolaget en oberoende part som kan kontrollera att mottagaren fått rätt mängd och rätt kvalitet. Det sker genom fysisk närvaro, kontroll av plomberingar och andra låsanordningar, mätning av mängder och provtagning. Många av kontrollbolagen är certifierade och verkar internationellt. Kontrollbolagen utför kontroll utifrån villkor i säljarnas och införarnas tillstånd för teknisk sprit.

Vid uttag hos säljbolaget för leverans till köparen kontrollerar kontrollbolaget att mängden sprit som ska levereras ligger inom ramen för vad köparens tillstånd omfattar samt att denatureringen är i enlighet med inköpstillståndet. Kontrollbolaget rapporterar därefter via säljbolaget till Läkemedelsverket eller direkt till verket. Omfattningen av och genomförandet av kontrollen varierar beroende på bl.a. hur stora leveranserna av sprit är. Vissa säljbolag är "kvalitetssäkrade" enligt ISO 9000 eller liknande kvalitetssäkringssystem. För dessa bolag har Läkemedelsverket ansett att uttag, helt eller delvis, får ske i säljarens "egen regi", medan inleveranser ansetts böra skötas av kontrollbolaget. Kontrollbolaget i fråga gör då t.ex. månatliga stickprovsvisa kontroller av utleveranser och denatureringar. Vidare kontrolleras (pejlas) tankar och plomberingar samt lämnas månatliga rapporter till Läkemedelsverket.

Förekomsten av kontrollbolag och kvalitetssäkringssystem har emellertid inte inneburit att Läkemedelsverket har avstått från stickprovsvisa kontroller. På samma sätt bör det framledes ankomma på SKV att bedöma om och på vilket sätt förekomsten av kontrollbolag kan komma att påverka verkets tillsynsinsatser.

Det kan antas att företag som i större omfattning bedriver handel med teknisk sprit även fortsättningsvis kommer att anlita kontrollbolag för sin egen övervakning av bl.a. försäljning och inköp.

I lagen bör införas en möjlighet för regeringen att bemyndiga Skatteverket att utfärda föreskrifter om i vilken utsträckning det ska ställa krav på anlitande av kontrollbolag samt hur och vad dessa ska rapportera till SKV.

Sekretess

För Läkemedelsverkets hantering av ärenden enligt LFT gäller, genom punkt 37 i bilagan till sekretessförordningen (1980:657), sekretess enligt 8 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) om sekretess i statlig myndighets verksamhet avseende bl.a. tillståndsgivning. Punkt 37 i bilagan till sekretessförordningen kommer med den nya regleringen att behöva upphävas. I stället kommer bestämmelsen i 9 kap. 24 § sekretesslagen om sekretess hos tillstånds- och tillsynsmyndighet enligt alkohollagen att bli tillämplig. För beskattningsmyndighetens handläggning enligt lagen om alkoholskatt gäller sekretess enligt 9 kap. 1 § sekretesslagen. Det torde inte finnas något reellt behov av en ändring av nämnda bestämmelser i sekretesslagen till följd av de förslag som nu läggs fram.

5.7 Tillstånds- och tillsynsavgifter

Förslag: Nuvarande regler om tillstånds- och tillsynsavgifter för tillverkning av alkoholdrycker samt tillverkning och inköp av teknisk sprit tas bort.

Skälen för förslaget: Enligt 7 kap. 4 § ska den som ansöker om tillverknings- eller inköpstillstånd betala ansökningsavgift. Den som beviljas tillstånd ska även betala en årlig tillsynsavgift. Avgifternas storlek regleras i alkoholförordningen och avgifterna uppbärs av FHI.

Genom Regeringsrättens dom den 20 december 2002 (mål nr 7682-2000 m.fl.) blev dåvarande Alkoholinspektionen ålagd att betala tillbaka inbetalda ansöknings- och tillsynsavgifter för 1995–1997 till de företag som haft partihandelstillstånd. Avgifterna ansågs uttagna i strid med EG-rätten. Genom dom i Länsrätten i Stockholm län den 4 april 2005 (mål nr 2518-05 m.fl.) har FHI blivit ålagt att betala tillbaka ansöknings- och tillsynsavgifter för 1995–1999 till några företag som hade tillverkningsstillstånd för alkoholdrycker under denna period. Institutet överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm, som avslog överklagandet den 14 juni 2006 (mål nr 2518-05 m.fl.). Kammarrätten framhöll i domen bl.a. att Regeringsrätten i sitt avgörande från 2002 inte hade gjort åtskillnad mellan verksamheterna tillverkning och partihandel. Institutet begärde prövningstillstånd, vilket avslogs av Regeringsrätten den 31 maj 2007 (mål nr 4614-06 m.fl.).

FHI har i anslutning till sistnämnda avgörande i en skrivelse (S2007/5815/FH) uppmärksammat regeringen på att dessa avgifter inte är i överensstämmelse med EG-rätten och hemställt om att avgifterna tas bort. Institutet har, med hänvisning till beslutets prejudicerande verkan och i avvaktan på att bestämmelsen i alkohollagen ses över, beslutat att återbetala debiterade avgifter för tillstånd att tillverka alkoholdrycker till och med den 30 november 2007 och att inga nya avgifter ska debiteras efter

detta datum. Institutet har vidare, med hänvisning till att avgifterna bedöms strida mot EG-rätten, beslutat att ansökningsavgifter avseende tillverkning av sprit och inköpstillstånd inte ska tas ut från och med den 1 december 2007. Med samma motivering beslutades också att inte debitera tillsynsavgifter för 2007. Några avgifter för tillstånd eller tillsyn har inte debiteras för 2008 eller 2009.

Departementet delar institutets bedömning. Som framgått tidigare i denna promemoria föreslås att nuvarande bestämmelser i alkohollagen om inköps- och tillverkningstillstånd avskaffas och ersätts med en reglering som knyts till den alkoholskatterättsliga regleringen (avsnitt 4.2 och 4.4). Vidare föreslås att tillsynen över tillverkning av teknisk sprit och alkoholdrycker samt försäljning av teknisk sprit och alkoholdrycker för tekniskt ändamål förs över till SKV (se avsnitt 4.7).

5.8 Straffbestämmelser m.m.

Förslag: Bestämmelsen i 10 kap 2 § alkohollagen (1994:1738) utvidgas till att omfatta även olovlig försäljning av teknisk sprit. Brottet benämns härafter *olovlig försäljning av alkohol*. Vidare föreskrivs i alkohollagen ansvar för försäljning av teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter om denaturering. Likaså införs i alkohollagen bestämmelser om ansvar för försäljning av alkoholhaltiga preparat om det kan antas att varan ska användas i berusningssyfte samt för annan hantering av alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Alkoholhaltiga preparat som har varit föremål för brott enligt lagen ska kunna förklaras förverkade.

Bedömning: Föreslagna förändringar beträffande tillverkning av alkohol bedöms inte medföra några behov av ändringar i ansvarsbestämmelserna i alkohollagen. Avdenaturering av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat likställs med tillverkning av sprit och kommer att omfattas av straffbestämmelserna för olovlig tillverkning.

Det bedöms inte i övrigt behöva vidtas några åtgärder i avseende på bestämmelserna i alkohollagen om förverkande med anledning av att LFT föreslås upphöra att gälla.

Skälen för förslaget: I denna promemoria föreslås att bl.a. LFT ska upphöra att gälla och att regleringen av bl.a. försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat ska föras in i alkohollagen. Kraven på tillstånd för att få sälja teknisk sprit föreslås ersättas med en rätt för den som är godkänd som upplagshavare för sådana varor enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt att bedriva försäljning. Likaså föreslås att borttagande eller försvagning av denaturering ska likställas med tillverkning av sprit. En följd av detta blir att de ansvarsbestämmelser som finns i LFT bör föras över och inarbetas i alkohollagen.

Det föreslås vidare i promemorian (avsnitt 5.3) att kravet i alkohollagen på tillstånd för att få tillverka sprit, spritdrycker, vin, starköl eller öl avskaffas och ersätts av en rätt för den som är godkänd som upplagshavare för sprit eller alkoholdrycker att bedriva tillverkning av sådana varor.

Tillverkning av sprit och alkoholdrycker

Regler om ansvar för olovlig tillverkning av sprit eller spritdrycker finns i 10 kap. 1 § alkohollagen. Enligt bestämmelsen gäller att den som olovligen tillverkar sprit eller spritdrycker, eller bereder mäsik i uppenbart syfte att olovligen tillverka sprit eller spritdrycker, döms till böter eller fängelse i högst två år. Till samma påföljd döms även den som förvärvar, innehar, forslar, döljer eller förvarar sprit eller spritdrycker som är olovligt tillverkade, eller mäsik som är avsedd för olovlig tillverkning av sprit eller spritdrycker.

I 10 kap 3 § anges vad som gäller för att brott enligt 1 § ska bedömas som grovt.

För olovlig tillverkning av vin, starköl eller öl döms till böter eller fängelse i högst sex månader, se 10 kap. 4 § alkohollagen.

Den som i fortsättningen tillverkar sprit eller alkoholdrycker utan att ha rätt till detta, dvs. utan att vara upplagshavare, kommer på samma sätt som tidigare att kunna fällas till ansvar för den olovliga tillverkningen. Några ändringar av 10 kap. 1 och 4 §§ alkohollagen behöver således inte göras med anledning av de nya reglerna om rätt att bedriva tillverkning.

I dag finns straffbestämmelser avseende olovlig borttagning eller försvagning av denaturering i teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat i 10 § LFT. Förfarandet bestraffas med påföljd som anges i 10 kap. 1 och 3 §§ alkohollagen. Försättningsvis kommer dock borttagande eller försvagning av denaturering, rening av sprit, att likställas med tillverkning av sprit. Straffbestämmelserna avseende olovlig tillverkning av alkohol kommer därigenom att omfatta även sådana gärningar.

En följd av att gärningen nu kommer att i sin helhet omfattas av ansvarsbestämmelserna i alkohollagen blir att även förberedelse till avdenaturering kommer att bli straffbart (jfr. 10 kap. 9 § alkohollagen) samt att gärningar som bedöms som ringa brott inte straffbeläggs (10 kap. 8 § alkohollagen). Det finns inga skäl till att bibehålla den skillnad som föreligger i dag beträffande straffbarhet av förberedelse till tillverkning och förberedelse till avdenaturering. Båda förfarandena är att anse som tillverkning, slutprodukten är densamma, det är bara förfarandet som skiljer. Den skillnad i straffbarheten som föreligger i dag kan enbart förklaras med att förfarandena regleras i två olika lagar som har tillkommit vid olika tidpunkter.

När det gäller möjligheten att straffbefria ringa brott, som är en avkriminalisering i förhållande till dagens system, kan anföras att detta också är en följd av systematiken i alkohollagen. Det finns naturligtvis när det gäller tillverkning av sprit genom avdenaturering på samma sätt som vid tillverkning av sprit från grunden förfaranden som är av sådan karaktär, t.ex. avseende mängden varor som hanteras eller alkoholhalten i slutprodukten, att en gärning ska anses som ringa och därmed kunna gå fri från straff.

Försäljning av teknisk sprit m.m.

Försäljning av teknisk sprit utan tillstånd är i dag straffbelagt i 9 § LFT. Försäljning av avdenaturerad teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat straffbeläggs i 10 § andra stycket första meningen LFT. Straffskalorna är desamma som i 10 kap. 2 och 3 §§ alkohollagen. I 10 kap. 2 § alkohollagen stadgas ansvar för olovlig försäljning av alkoholdrycker, i 3 § vad som gäller för att ett brott enligt 2 § ska betraktas som grovt. I avsnitt 5.4 har föreslagits att nuvarande reglering med krav på tillstånd för att sälja teknisk sprit ska upphöra att gälla och ersättas med en rätt för den som är upplagshavare för sådana varor enligt lagen om alkoholskatt att bedriva försäljning. Det faller sig naturligt att

införliva bestämmelsen om olaga försäljning av teknisk sprit med bestämmelsen om olaga försäljning av alkoholdrycker i 10 kap 2 § alkohollagen. Brottsrubriceringen ändras till *olovlig försäljning av alkohol*. I ansvarsbestämmelsen tydliggörs också att försäljning i strid med bestämmelserna i 2 kap. 11 § alkohollagen omfattas av straffbestämmelsen. 2 kap. 11 § alkohollagen reglerar till vem försäljning får ske. Uppräkningen motsvaras av de kategorier som i dag ges inköpstillstånd av Läkemedelsverket (jfr 6 § LFT).

Överflyttningen av straffbestämmelsen till alkohollagen medför vissa straffrättsliga konsekvenser till följd av strukturella skillnader i alkohollagen och LFT. Det straffbara området utvidgas genom att oaktsamhet samt förberedelse till olovlig försäljning av sprit kommer att bli straffbart.

Vad först beträffar de subjektiva rekvisiten kan konstateras att det i alkohollagen beträffande olovlig försäljning av alkoholdrycker föreskrivs ansvar för såväl oaktsamhet som för uppsåt, medan olovlig försäljning av teknisk sprit LFT enbart är straffbelagd vid uppsåtligt brott. Skillnaden kan inte förklaras med annat än att det är två olika lagstiftningar från olika tidpunkter. Alkoholpolitiskt och även ur ett fiskalt perspektiv gör sig samma intressen gällande vid bedömningen av straffbarheten av gärningarna. Teknisk sprit är ofta mycket alkoholstark och kan redan av den anledningen vara livshotande att förtära. Den kan också innehålla ämnen som är direkt livsfarliga. Det är således väl så allvarligt om sådan sprit kommer i omlopp i samhället som att t.ex. insmugglade spritdrycker säljs på restauranger. Teknisk sprit hanteras dessutom vanligen i stora mängder, varför det kan handla om avsevärda skattebelopp som staten riskerar gå miste om. Ett exempel på när oaktsamhet kan föreligga är att försäljning sker till någon som nyligen fått sitt tillstånd som upplagshavare eller skattebefriad förbrukare indraget. Det vore orimligt om det skulle vara straffbart att av oaktsamhet sälja alkoholdrycker till någon som inte har sitt serveringstillstånd i ordning men inte att av oaktsamhet sälja 96-procentig sprit till någon som inte har rätt att köpa in varan.

Samma alkoholpolitiska och fiskala överväganden som ovan gör sig gällande avseende straffbeläggande av förberedelse till olovlig försäljning av sprit. Skillnaden mellan alkoholdrycker och sprit i nuvarande reglering kan inte förklaras annat än med att det är två skilda lagstiftningar tillkomna vid olika tidpunkter.

När det gäller frågan om det ska bli möjligt att bedöma vissa fall av olovlig försäljning av teknisk sprit som ringa och därmed straffria kan anföras följande. Ringa fall av olovlig försäljning av alkoholdrycker är i dag straffria. Det kan t.ex. vara fråga om små mängder eller enstaka tillfälle eller att gärningen kan vara ursäktlig av olika skäl. Teknisk sprit däremot är, som tidigare framhållits, ofta mycket alkoholstark och hanteras i stora volymer. Något behov av att nu införa en möjlighet att bedöma olovlig försäljning av teknisk sprit som ett ringa brott har inte framkommit. En undantagsbestämmelse om detta föreslås därför införas i 10 kap. 8 § alkohollagen.

I 9 § LFT straffbeläggs också som *olovlig försäljning av teknisk sprit* brott mot bestämmelsen i 7 § att teknisk sprit inte får säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. Gärningen att sälja alkoholhaltiga preparat i strid med 7 § torde inte kunna bedömas som olovlig försäljning av teknisk sprit enligt 9 §. Det är i dessa fall snarare 12 § som blir tillämplig. Detsamma gäller i fråga om att hjälpa någon att skaffa sådana medel. Någon motsvarighet till denna bestämmelse föreslås inte föras över till alkohollagen avseende teknisk sprit. Genom det aktsamhetsrekvisit vid försäljning som föreslås i 2 kap 10 § alkohollagen, och som omfattas av ansvarsbestämmelsen avseende olovlig försäljning, täcks sådant förfarande in. Beträffande stadgandet i 7 § LFT avseende alkoholhaltiga preparat föreslås emellertid en motsvarande bestämmelse i alkohollagen om att sådana varor inte får säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte (2 kap. 17 § alkohollagen). Till denna bestämmelse knyts en ansvarsbestämmelse, där påföljden bestäms till böter. Detta innebär ingen egentlig skillnad mot i dag då motsvarande gärning

avseende alkoholhaltiga preparat bestraffas med penningböter enligt 12 § LFT.

Övriga straffbestämmelser i LFT

I 10 § andra stycket första meningen LFT stadgas, utöver ansvar för försäljning av avdenaturerad sprit, ansvar för den som tillhandagår med anskaffande av avdenaturerad teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat. Någon motsvarande bestämmelse föreslås inte införas i alkohollagen. Straffbestämmelser i alkohollagen ska vara alkoholpolitiskt motiverade. Handeln med teknisk sprit är med de föreslagna regleringarna omgärdad av bestämmelser som tillgodoser de krav som rimligen kan ställas för att spriten inte ska komma i orätta händer, varför en sådan bestämmelse inte kan motiveras. Vad gäller de alkoholhaltiga preparaten kan anföras att det numera inte är attraktivt att använda sådana varor i berusningssyfte. Det finns därför inga skäl att fortsättningsvis straffbelägga tillhandagående med anskaffande av alkoholhaltiga preparat.

I 10 § andra stycket andra meningen LFT stadgas ansvar för den som förvärvar, innehar, forslar, döljer eller förvarar avdenaturerad teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat. Såsom anförts ovan kommer avdenaturering av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat föreslås likställas med tillverkning av sprit och försäljning av sådana produkter därmed att omfattas av bestämmelserna om olovlig försäljning i 10 kap. 1 § alkohollagen. I första stycket 3 nämnda paragraf stadgas ansvar för den som förvärvar, innehar, forslar, döljer eller förvarar sprit eller spritdrycker, som är olovligt tillverkade. Det finns således motsvarigheter till bestämmelserna i LFT i dessa delar, varför någon ytterligare lagstiftningsåtgärd med anledning härav inte behöver vidtagas. Däremot kan konstateras att i och med att dessa förfaranden nu kommer att regleras i alkohollagen gör sig motsvarande överväganden gällande beträffande ansvar för oaktsamhet och för-

beredelse som anförs ovan under avsnittet om försäljning av teknisk sprit.

I LFT regleras vidare ansvar för försäljning av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat som inte har denaturerats enligt föreskrifter utfärdade av Läkemedelsverket (12 § jämfört med 3 §). Straffet för förseelsen är penningböter. Likaledes föreskrivs i samma paragraf straffansvar för den som bryter mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. I 9 a § föreskrivs straff för den som bryter mot bestämmelserna om försäljning eller utlämnande av sprit från apotek. Påföljden är böter.

När det gäller försäljning av teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat i strid med föreskrifter om denaturering, föreslås en i stort motsvarande bestämmelse föras in i alkohollagen. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer teknisk sprit eller alkoholhaltigt preparat i strid med föreskrifter om hur denaturering ska ske kan dömas till böter. Straffbestämmelsen i alkohollagen föreslås, till skillnad från vad som i dag gäller enligt LFT, även omfatta oaktsamma handlingar. Bestämmelserna om denaturering är tillkomna för att förhindra förtäring. Teknisk sprit kan, förutom att användas i berusningssyfte redan på grund av sin alkoholstyrka vara direkt hälsofarlig att förtära, varför det är motiverat av såväl alkoholpolitiska skäl som skyddet för liv och hälsa att även oaktsamhet ska kunna bestraffas. Beträffande alkoholhaltiga preparat kommer handeln att, under vissa i lagen givna förutsättningar, vara fri och försäljning ske direkt till konsumenter i detaljhandeln. En av dessa förutsättningar är att denaturering har skett enligt de föreskrifter som meddelas av FHI. Det är således alkoholpolitiskt motiverat att även ett oaktsamhetsbrott ska kunna bestraffas.

Beträffande bestämmelsen i 9 a § föreslås ingen motsvarighet i alkohollagen. Detta motiveras av att bestämmelserna i 5 a och c §§, till vilka 9 a § relaterar, inte föreslås överföras till alkohollagen. Skälet för detta är att bestämmelser om receptföreskrifter m.m. och sanktioner vid överträdelser naturligen hör hemma i den lagstiftning som reglerar sådana frågor i övrigt. Beträffande dessa bestämmelser föreslås därför ett bemyn-

digande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om apoteks försäljning eller utlämnande av sprit. Föreskrifter om utlämnande av teknisk sprit finns för övrigt redan i Receptföreskrifterna (LVFS 1997:10) utfärdade av Läkemedelsverket.

Därutöver finns en straffbestämmelse i 11 §, som anger att den som för obehörigt ändamål använder teknisk sprit som han inköpt eller till riket infört enligt bestämmelserna i lagen, om gärningen inte är belagd med straff enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling, döms till böter. Denna bestämmelse är kopplad till kraven på tillstånd för införsel eller inköp av teknisk sprit, som inte har någon motsvarighet i den nu föreslagna regleringen. Någon motsvarande bestämmelse föreslås därför inte föras över till alkohollagen.

Förverkande

Bestämmelser om förverkande finns både i LFT och alkohollagen. Bestämmelserna motsvarar huvudsakligen varandra. Således stadgas i LFT att om någon begår brott enligt 9–11 §§, dvs. olovlig försäljning eller borttagande av denaturering, ska, om det inte är uppenbart oskäligt, befintliga förråd av teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat, kärl och emballage samt renings- och filtreringsmedel förklaras förverkade. Detsamma ska gälla redskap som använts vid borttagning av denaturering. Egendom som använts som hjälpmedel vid brott enligt lagen får förverkas om det behövs för att förebygga brott eller av andra skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas för brott om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök. I stället för egendom får dess värde förklaras förverkat.

Motsvarande bestämmelser i alkohollagen anger att sprit, alkoholdrycker och mäsik som varit föremål för brott eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkade. Har sprit olovligen tillverkats ska även destillationsapparater,

apparatdelar och redskap som använts vid tillverkningen, råämnen som uppenbarligen varit avsedda för tillverkningen och beredningen samt kärl och emballage som varorna har förvarats i, förklaras förverkade. Likaså ska förråd av renings- och filtreringsmedel vilka uppenbarligen avsetts för rening eller filtrering av olovligt tillverkad sprit förklaras förverkat. Egendom som har använts som hjälpmedel vid brott kan förklaras förverkade om det behövs för att förebygga brott eller att det annars föreligger särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt lagen, om brottet fullbordats eller om förfarandet utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse. I stället för egendom får dess värde förklaras förverkat.

De skillnader som kan konstateras i bestämmelserna om förverkande är dels att enligt alkohollagen kan utbyte av samtliga brott enligt lagen förklaras förverkat samt att egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid förberedelsebrott kan förverkas. Bestämmelsen i LFT om att alkoholhaltiga preparat som har varit föremål för brott ska kunna förklaras förverkade föreslås flyttas över till alkohollagen. De brott det är fråga om återfinns i 10 kap 7 a §. Det är dels försäljning i strid med föreskrifter om denaturering, dels utlämnande eller försäljning om det finns särskild anledning anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. Motsvarande brott omfattas inte i dag av förverkanderegler i LFT. Av alkoholpolitiska skäl bedöms det dock som angeläget att framgent dessa brott ska omfattas av förverkandebestämmelserna.

Det behöver således inte vidtas några ytterligare åtgärder i avseende på bestämmelserna om förverkande med anledning av att LFT föreslås upphöra att gälla.

6 Ekonomiska och andra konsekvenser

I denna promemoria har föreslagits att de nuvarande tillstånden för tillverkning av sprit och alkoholdrycker och för inköp av alkoholdrycker för tekniskt ändamål ska ersättas med en koppling till godkännande som upplagshavare respektive skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt. Tillstånden till inköp, införsel och försäljning av teknisk sprit enligt lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. (LFT) ersätts på motsvarande sätt med en koppling till ett godkännande som upplagshavare för sådana varor enligt lagen om alkoholskatt.

Genom de föreslagna förändringarna uppnås ett tydligare regelverk när det gäller alkoholen. Det kommer fortsättningsvis att vara två lagar som reglerar frågor om alkohol – alkohollagen och lagen om alkoholskatt. Två myndigheter blir huvudansvariga för tillsynen över att regelverket följs. Statens folkhälsoinstitut (FHI) har ansvar för de folkhälsopolitiska aspekterna av alkoholhanteringen i samhället och Skatteverket (SKV) ansvarar och kontrollerar att alkoholskattereglerna följs och att skatten kommer in till staten.

Läkemedelsverkets uppgifter som rör tillståndsgivning och den tillsyn som följer av detta ska enligt förslaget upphöra. Läkemedelsverket sysselsätter i dag ca fyra personer med frågor som rör teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. Myndighetens uppgifter finansieras genom att kontrollavgifter tas ut av företagen. Någon motsvarighet till dessa avgifter föreslås inte i det nya systemet.

Beträffande tillsynen kan konstateras att FHI enligt 8 kap. 1 § alkohollagen utövar central tillsyn över efterlevnaden av alkohollagen. Myndigheten sysselsätter vidare i dag ca två personer med tillståndsgivning och tillsyn avseende tillverkning av sprit och alkoholdrycker samt inköpstillstånd. Dessa uppgifter försvinner. De nya uppgifter som tillkommer genom detta lagstiftningsärende – utfärdande av föreskrifter beträffande denaturering, försäljning av alkoholhaltiga preparat samt utökade tillsynsuppgifter – kan beräknas ta motsvarande resurser i anspråk. För att utföra dessa uppgifter behövs kemisk kompetens för att kunna göra analyser av och bedöma olika denatureringsämnen etc. Sådan kompetens finns dock till viss del sedan FHI övertog ansvaret för hälsofarliga varor från Läkeemedelsverket 2006. Den verksamheten är under uppbyggnad och de likartade nya uppgifterna bedöms snarare kunna förstärka det arbetet.

Socialdepartementet gör i denna promemoria den bedömningen att de tillsynsuppgifter som i detta lagstiftningsärende åläggs SKV ligger inom ramen för den skattekontroll och tillsyn som myndigheten redan i dag utövar av den verksamhet som bedrivs av de upplagshavare som genom det nya systemet kommer att ha rätt att bedriva tillverkning och handel med sprit utan särskilda tillstånd. Se vidare avsnitt 4.4 som beskriver SKV:s hantering av alkoholskatt och alkoholtillsyn. Mot denna bakgrund bedöms tillkommande uppgifter för SKV vara av marginell omfattning, varför ytterligare resurser på grund härav inte bedöms behöva tillföras.

Genom att bestämmelserna om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat arbetas in i alkohollagen kommer även bestämmelserna om straffansvar på området att finnas i alkohollagen. Ansvarsbestämmelserna har i huvudsak förts över oförändrade från LFT. De nya ansvarsbestämmelserna består dels i en kriminalisering av förvärv, innehav m.m. av olovligt såld teknisk sprit, dels i en kriminalisering av vissa överträdelser av föreskrifter om denaturering eller försäljning i strid med föreskrifter som har meddelats av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens folkhälsoinstitut. Samtidigt måste beaktas att vissa nu

gällande ansvarsbestämmelser i LFT inte föreslås införda i alkohollagen, jämför 12 § och 13 § tredje stycket LFT. Förslagen kan sammantaget inte förväntas medföra någon ökad belastning på rättsväsendet.

Förslagen kan inte förväntas medföra några konsekvenser för Tullverket i den meningen att verket skulle vara i behov av ökade resurser till följd av den nya ordningen för bl.a. försäljning och införsel av teknisk sprit.

Regelförenkling

Förslaget innebär att företagens administrativa kostnader minskas samt att de avgifter som åläggs företagen slopas. Förenklingarna består bl.a. i att de särskilda tillstånden för försäljning eller inköp av teknisk sprit tas bort, att handeln med alkoholhaltiga preparat ska vara utan krav på införseltillstånd eller godkännande samt att tillstånden för tillverkning av sprit och alkoholdrycker samt för försäljning eller inköp av teknisk sprit tas bort. Vidare begränsas antalet tillsynsmyndigheter som de ifrågavarande näringsidkarna behöver ha kontakt med.

Tillväxtverket mäter, på regeringens uppdrag, hur mycket det kostar företagen att följa de administrativa krav som finns i lagstiftningen. Verkets beräkningar beträffande tillstånden för den tekniska spriten bygger på uppgifter från Läkemedelsverket om att man årligen får in 383 förstagångsansökningar och omkring 900 förnyanden. Av Tillväxtverkets databas framgår att det tar 5 dagar (40 timmar) att ta fram denna ansökan den första gången. Det som tar mest tid är de tekniska beskrivningarna som kan vara relativt omfattande. Företagen beräknar vidare tidsåtgången för förnyade ansökningar till ungefär 4 timmar. Den samlade kostnaden för företagen beräknas med utgångspunkt från dessa uppgifter uppgå till 12 760 000 kronor.

Idag inges även ansökan om tillstånd för att införa alkoholhaltiga preparat. Läkemedelsverket godkänner också denatureringen av alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtä-

ring innan de får säljas eller införas till Sverige. Årligen handläggs ca 300 ansökningar som rör tillstånd eller godkännande av alkoholhaltiga preparat. Uppgifter om kostnader för detta förfarande saknas i Tillväxtverkets databas. Enligt uppgift från Kemisk-Tekniska Leverantörsförbundet så kan arbetstiden per ansökan för de alkoholhaltiga preparaten för företag inom denna bransch uppskattas uppgå till ca 8 timmar, dvs. en hel arbetsdag. En grov uppskattning baserad på dessa antaganden och uppgifter skulle således innebära att de på området verksamma företagen tillsammans använder 300 arbetsdagar för denna aktivitet, dvs. lite drygt en årsarbetskraft. Här bör dock påpekas att FHI enligt föreliggande förslag ges ansvar för att ta fram föreskrifter på området vilket innebär att vissa uppgifter även inom ramen för den nya ordningen kan komma att åläggas företagen.

Även kraven på ansökningar till FHI om tillverkningstillstånd för tillverkning av alkoholdrycker samt om inköpstillstånd för alkoholdrycker för tekniskt ändamål föreslås slopas. Ansökan till FHI om tillverkningstillstånd ska bland annat omfatta uppgifter om sökandes ekonomi, organisation, verksamhet samt preliminär deklaration om uppskattad tillverkningsvolym. Tillväxtverkets beräkningar av företagens kostnader för dessa ansökningar bygger på uppgifter från FHI om att dessa uppgår till nio per år vilket utifrån bedömningen att en ansökan tar 40 timmar i anspråk innebär att den sammanlagda kostnaden för företagen blir 243 000 kronor. Ansökan om inköpstillstånd omfattar bl. a. uppgifter om vem som är ansvarig för förvaring och utlämning, beräknad årlig förbrukning, beskrivning av organisation/verksamhet, rutiner för inleverans, utlämning samt lageravstämning samt förvaring/lager och inbrottsskydd. Ansökningar till FHI om inköpstillstånd för alkoholdrycker för tekniskt ändamål uppgår till fem per år, vilket med en beräknad handläggningstid om 11 timmar per ansökan, innebär att den sammanlagda kostnaden för företagen blir ca 37 000 kronor.

Två myndigheter blir huvudansvariga för tillsynen över att regelverket följs. FHI:s övergripande ansvar när det gäller de folkhälsopolitiska aspekterna av alkoholhanteringen i samhället

blir tydligare. Tillsynen över tillverkning av sprit och alkohol-drycker liksom över försäljning av teknisk sprit samordnas med skattekontrollen och utövas av SKV i stället för av FHI och Läkemedelsverket. Detta innebär att antalet tillsynsmyndigheter som de ifrågavarande näringsidkarna behöver ha kontakt med minskar vilket torde innebära att företagens administrativa kostnader för tillsynen också kan komma att minska något.

Genom förslaget kan således de administrativa kostnaderna för företagen bedömas minska väsentligt. Dessutom slopas kraven på företagen att betala avgifter till Läkemedelsverket. För den tekniska spriten gäller i dag att föreskriven avgift är 8 öre per kilo hundra procentig köpt, införd eller såld etanol. Avgiften tas ut vid försäljning eller när etanolen används i tillståndsinnehavarens produktion. Ingen avgift tas dock ut vid försäljning till annan med Läkemedelsverkets tillstånd att sälja teknisk sprit (LVFS 1999:9). För införsel och försäljning av teknisk sprit som används till inblandning i drivmedel medger Läkemedelsverket för närvarande en nedsättning av avgiften till 2 öre per kilo hundra procentig etanol. För de alkoholhaltiga preparaten gäller att föreskriven avgift är 8 öre per kilo till Sverige infört alkoholhaltigt preparat, omräknat till hundra procent etanol. Avgift tas dock inte ut om den totala mängden införd etanol understiger 5 000 kg per år eller om preparaten utgörs av kosmetiska eller hygieniska produkter (LVFS 1999:9). Läkemedelsverkets årsintäkt för avgifter för teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat uppgår till ca 9 miljoner kr. Att avgiftsfinansieringen upphör resulterar således i att de på området verksamma företagens kostnader minskas med motsvarande belopp.

7 Ikraftträdande

7.1 Teknisk sprit m.m.

Förslag: Den nya lagstiftningen om bl.a. handel med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat ska träda i kraft den 1 juli 2010. Den som vid lagens ikraftträdande har tillstånd enligt alkohollagen för tillverkning av sprit och alkoholdrycker och saknar godkännande som upplagshavare får fortsätta sin verksamhet.

Skälen för förslaget: Som redovisats i avsnitt 5.3 ska tillverkning av sprit och spritdrycker liksom yrkesmässig tillverkning av vin, starköl och öl endast få bedrivas av den som är godkänd som upplagshavare för sådana varor enligt lagen om alkoholskatt. Nuvarande tillverkare är med något enstaka undantag redan i dag godkända som upplagshavare. De tillverkningstillstånd, som före ikraftträdandet har meddelats annan än den som är upplagshavare, bör gälla även efter ikraftträdandet. Statens folkhälsoinstitut har att utöva tillsyn över dessa tillståndshavare liksom över de innehavare av partihandelstillstånd för alkoholdrycker som vid ingången av 2000 inte var godkända som upplagshavare eller registrerade som varumottagare och som inte heller senare fått sådant godkännande eller sådan registrering.

Samtliga innehavare av försäljningstillstånd enligt LFT är redan godkända som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt. Något behov av övergångsbestämmelser för dessa tillståndshavare föreligger således inte.

Innehavare av inköpstillstånd enligt LFT kommer att kunna göra sina inköp med stöd direkt av alkohollagen, om de är godkända som upplagshavare eller skattebefriade förbrukare enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt, eller med stöd av förordning eller föreskrifter som utfärdas med stöd av alkohollagen.

Några övergångsbestämmelser i alkohollagen behövs således inte i dessa avseenden.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)

1 kap.

1 §

Ändringarna i paragrafen är föranledda av att bestämmelser om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat arbetas in i alkohollagen (1994:1738) och att lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. (LFT) upphävs. Reglerna om handel med teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat finns i huvudsak i 2 kap. alkohollagen. Definitionerna av begreppen teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat återfinns i 1 kap. 2 § tredje stycket och 3 §.

I ett nytt *andra stycke* görs en definition av begreppen *införsel* och *import*. Med införsel avses att en vara förs in eller tas emot från ett annat EG-land. Import innebär att en vara förs in eller tas emot från tredje land. Med EG eller ett EG-land förstås de områden som tillhör Europeiska Gemenskapens punktskatteområde. Med tredje land förstås länder och områden utanför detta skatteområde. Denna definition ansluter till de begrepp som används i lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

2 §

Nuvarande bestämmelse i första stycket om vad som ska förstås med tillverkning av sprit har flyttats till den nya 10 § i 1 kap.

I nya *ffjärde* och *femte stycken* definieras teknisk sprit och alkoholhaltigt preparat. Bestämmelserna behandlas närmare i avsnitt 5.2.

Definitionen av teknisk sprit utgår i den nya lagstiftningen, på samma sätt som i LFT, från ordet sprit i dess betydelse enligt första stycket i förevarande paragraf. Med teknisk sprit avses även i fortsättningen sprit som uteslutande är avsedd att användas för tekniskt, industriellt, medicinskt vetenskapligt eller annat jämförligt ändamål. Hänvisningen i LFT till tulltaxenummer ersätts med en hänvisning till de KN-nr som används i lagen om alkoholskatt. Som exempel på teknisk sprit kan nämnas absolut alkohol (sprit med en sammanlagd etanol- och metanolhalt överstigande 99,5 volymprocent), cellulosaråsprit (sprit framställd ur en biprodukt från cellulosaindustrin och med en sammanlagd etanol- och metanolhalt på 95–96 volymprocent) samt finsprit (sprit med en alkoholhalt på 95–96 volymprocent). Även andra former av teknisk sprit förekommer beroende på tillverknings-teknik och råvaror.

Definitionen av begreppet alkoholhaltigt preparat har till viss del sin motsvarighet i 1 § andra stycket LFT, men innebär en något snävare avgränsning av begreppet genom lokutionen ”färdigställd för slutlig användning”. I uttrycket ligger bl.a. att produkten ska vara avsedd att användas direkt, alltså utan vidare bearbetning eller förädling, för visst, åsyftat slutligt ändamål. Alkoholhaltiga preparat är i allmänhet avsedda för enskilda konsumenter och finns att tillgå i detaljhandeln. Alkoholhaltigt preparat är inget enhetligt begrepp, utan ett samlingsbegrepp för varor som innehåller alkohol men som inte är vare sig alkoholdryck, sprit eller läkemedel. Dessa varor, som kontrolleras i annan ordning, utgör således aldrig alkoholhaltiga preparat. Den nedre gränsen för när en produkt skall betraktas som ett alkoholhaltigt preparat är 2,25 volymprocent alkohol, samma gräns som gäller för när en dryck ska anses vara en alkoholdryck.

8 §

Vissa redaktionella ändringar har gjorts i bestämmelsen till följd av att reglerna om teknisk sprit införs i alkohollagen.

9 §

Paragrafen är ny och ger en definition av vad som ska förstås med denaturering. Definitionen är densamma som i dag återfinns i Läkemedelsverkets föreskrifter på området. Med denaturering förstås ett förfarande varigenom ett eller flera ämnen tillsätts sprit eller en vara som innehåller sprit, för att göra spriten eller varan otjänlig för förtäring. Denatureringsämnena ska ha tillsatts genom en medveten, aktiv handling. En vara kan härigenom betraktas som odenaturerad även om den rent faktiskt innehåller vissa denatureringsämnen. Se vidare 2 kap. 9 och 19 §§ beträffande krav på denaturering.

10 §

Paragrafen är ny och behandlas i avsnitt 5.3.

Bestämmelsen i *första stycket*, om vad som ska förstås med tillverkning av sprit, har flyttats från 1 kap. 2 § första stycket. Liksom tidigare förstås med tillverkning av sprit varje förfarande varigenom sprit framställs eller utvinns.

I *andra stycket* slås fast att även rening och återvinning av sprit som huvudregel ska likställas med tillverkning av sprit. Även borttagning eller försvagning av denatureringsmedel samt andra förfaranden med teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat i syfte att göra dem tjänliga för förtäring likställs med tillverkning av sprit. Den som olovligen tar bort eller försvagar denaturering i tekniska alkoholprodukter gör sig alltså skyldig till olovlig tillverkning enligt 10 kap. 1 § 1 alkohollagen. Vem som har rätt att tillverka sprit regleras i 2 kap. 1 §.

I *tredje stycket* anges att rening eller återvinning av sprit för användning i egen verksamhet hos den som är godkänd som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt inte ska anses som tillverkning. Det handlar här om företag som renar spriten enbart för att återanvända den i den egna tillverknings-

verksamheten. Om den skattebefriade förbrukaren i stället önskar sälja den renade spriten blir processen att jämställa med tillverkning, vilket kräver ett godkännande som upplagshavare enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

2 kap.

1 §

Ändringarna i *första stycket* är föranledda av att de nuvarande tillverkningstillstånden avskaffas och ersätts med en reglering som är kopplad till lagen om alkoholskatt, se avsnitt 5.3. Rätt att bedriva tillverkning av sprit och spritdrycker föreligger således endast för den som är godkänd som upplagshavare för sådan vara enligt 9 § första stycket 1 lagen (1994:1564) om alkoholskatt. Upplagshavaren är en fysisk eller juridisk person som såväl yrkesmässigt som regelmässigt tillverkar skattepliktiga varor och som har att ställa säkerhet för skattens betalning. Tillverkning av och förvaring av en vara under skattesuspension kan ske endast i en upplagshavares skatteupplag. För sådana upplag finns föreskrifter, meddelade av Skatteverket, om säkerhet m.m.

För att rätt att tillverka sprit ska föreligga krävs att beskattningsmyndighetens beslut om godkännande avser just sprit. Att godkännande finns för t.ex. spritdrycker är inte tillräckligt.

Genom utformningen av 2 kap. 10 § och 4 kap. 1 § har den som har rätt att tillverka sprit respektive spritdrycker även rätt att sälja varorna. Tillverkning utan rätt därtill enligt paragrafen medför straffansvar, se 10 kap. 1 § 1.

I bestämmelsens *andra stycke* har justeringar gjorts i enlighet med den nya ordningen för rätten att tillverka sprit och spritdrycker.

Nuvarande tredje stycket upphävs.

2 §

I paragrafen regleras förutsättningarna för tillverkning av vin, starköl och öl. Vad som sägs under 1 § om krav beträffande godkännande som upplagshavare m.m. gäller även i fråga om dessa alkoholvaror.

Andra stycket motsvarar andra ledet i nuvarande bestämmelse. Det ska således även fortsättningsvis vara tillåtet att i hemmet tillverka, vin, starköl eller öl för eget behov.

3 §

Ändringen i bestämmelsen har ingen saklig betydelse, utan är en anpassning till det nu rådande sättet att skriva. Avsikten är dock att det även fortsättningsvis ska vara Statens folkhälsoinstitut (FHI) som meddelar föreskrifter om tillverkning av alkohol-drycker och sprit.

5 §

Ändringen i paragrafen är föranledd av de förändringar som skett beträffande avskaffandet av systemet med tillstånd för tillverkning och försäljning. Den som tillverkar sprit kommer, genom sitt godkännande som upplagshavare, även att vara berättigad att bedriva handel med den tillverkade spriten, se 2 kap. 10 §. Den som har rätt att bedriva handel med teknisk sprit får enligt 2 kap. 11 § sälja sådan vara till dem som anges i paragrafens andra stycke. Enligt 2 kap. 11 § första stycket får den som har rätt att sälja teknisk sprit i sin verksamhet också köpa samt importera och exportera sådan sprit.

Vad gäller sprittillverkarens rätt att förfoga över den av honom tillverkade spriten för användning i egen rörelse finns inte anledning att i fortsättningen uppställa krav på särskilt medgivande. Lagen (1994:1564) om alkoholskatt innehåller regler för upplagshavares förfogande över sina varor inom den egna sfären. För den som förfogar över obeskattad sprit på ett inte avsett sätt eller tar ut spriten ur skatteupplaget, inträder som huvudregel skatteplikt för varorna.

6 §

Paragrafen, om bl.a. försäljning av sprit i samband med överlåtelse av rörelse vari bedrivs tillverkning, är ny. All annan försäljning av sprit än den som omfattas av paragrafen regleras i 2 kap 11 §.

Regleringen är utformad med förebild från 4 kap. 6 §. Enligt första stycket gäller att om en rörelse vari ingår verksamhet för vilken det krävs godkännande som upplagshavare i enlighet med vad som anges i 1 § första stycket för sprit ska överlåtas, så får överlåtaren sälja sitt lager av sprit till sin efterträdare, om denne är berättigad att bedriva verksamheten, dvs. är godkänd som upplagshavare för de varor som omfattas.

Konkurs- eller dödsbo eller, ifråga om utmätt egendom, Kronofogdemyndigheten får utan hinder av bestämmelserna i alkohollagen, sälja sprit till den som är berättigad att tillverka sprit. Motsvarande gäller då en verksamhet måste avvecklas till följd av att godkännande som avses i 1 § första stycket återkallats eller då det finns andra tvingande skäl.

7 §

I 7–15 §§, som är nya paragrafer, finns de centrala delarna av den nya lagstiftningen om försäljning av teknisk sprit.

För att kontroll ska kunna ske av att inte den tekniska spriten används för andra än avsedda ändamål reglerar den nya lagstiftningen, i likhet med LFT, exklusivt rätten att till landet föra in, importera, inom landet sälja och köpa och från landet föra ut teknisk sprit, se 7 § första stycket.

I likhet med LFT omfattar de nya bestämmelserna även teknisk sprit som är fullständigt denaturerad i enlighet med kommissionens förordning (EEG) nr 3199/93 av den 22 november 1993 om ömsesidigt erkännande av förfaranden för att fullständigt denaturera alkohol för att erhålla punktskattebefrielse. Förordningen har ändrats genom kommissionens förordning (EG) nr 2546/95 av den 30 oktober 1995, där bl.a. de svenska denatureringsämnen är angivna. (Alkoholerna skall per hektoliter ren etylalkohol ha denaturerats med två liter metyletylketon och tre liter metylisobutylketon). Enligt reglerna på gemenskapsnivå ska sprit som är fullständigt denaturerad i enlighet med något medlemslands bestämmelser vara skattebefriad inom EU.

Till skillnad mot regleringen i LFT har emellertid, genom *andra stycket*, den fullständigt denaturerade tekniska spriten un-

dantagits från reglerna om handel med teknisk sprit. Lagen uppställer således för detta slag av sprit inga särskilda begränsningar beträffande handeln. En annan sak är att det finns möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att vid behov utfärda föreskrifter till skydd för liv och hälsa, vilka kan omfatta även sådan teknisk sprit, se 15 §. Vad gäller de särskilda övervägandena beträffande den fullständigt denaturerade spriten, se avsnitt 5.4. Vad som sägs i andra stycket innebär således att den fullständigt denaturerade spriten i princip kommer att kunna köpas fritt av exempelvis skolor och näringsidkare, men även av privatpersoner.

8 §

I paragrafen anges vem som får sälja teknisk sprit. I förhållande till LFT har reglerna ändrats i flera avseenden. Framför allt har de särskilda försäljningstillstånden avskaffats. I stället föreskrivs när rätt att bedriva försäljning föreligger. Denna ordning kan jämföras med rätten att bedriva partihandel med och import av spritdrycker, vin och starköl under villkor som anges i 4 kap. 1 och 2 §§.

Rätt att bedriva försäljning föreligger endast för den som är godkänd som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt. Dessa subjekt är fysiska eller juridiska personer som såväl yrkesmässigt som regelmässigt tillverkar eller hanterar skattepliktiga varor och som har att ställa säkerhet för skattens betalning. Förvaring av en vara under skattesuspension kan ske endast i en upplagshavares skatteupplag. För sådana upplag finns föreskrifter, meddelade av Skatteverket, om säkerhet m.m.

För rätten att bedriva försäljning krävs att beskattningsmyndighetens beslut om godkännande avser sprit. Den som har godkännande som upplagshavare endast för spritdrycker har alltså inte rätt att bedriva försäljning av teknisk sprit. Eftersom godkännandet som upplagshavare tar sikte på vilken vara som hantearas, kommer rätten att försälja att omfatta förutom den som tillverkar eller bearbetar sprit även den som yrkesmässigt inför

skattepliktiga varor från ett annat EG-land eller som importerar sådana varor.

Olovlig försäljning av sprit medför straffansvar, se 10 kap. 2 §. Försäljning i strid med vad som föreskrivits angående bl.a. denaturering kan medföra straffrättsligt ansvar enligt 10 kap. 7 a §.

Någon på det nya regelverket grundad administrativ sanktion för den som är berättigad att bedriva försäljning av teknisk sprit men som bryter mot reglerna finns inte. Försäljning i strid med det skatterättsliga regelverket medför dock att skatten omedelbart förfaller till betalning. Det bör också beaktas att ett beslut av Skatteverket om återkallelse av ett godkännande som upplagshavare medför förlust av rätten att sälja teknisk sprit. Om det framkommer att en upplagshavare uppsåtligen har sålt sprit till någon som inte har rätt att inköpa varan så bör normalt godkännandet ifrågasättas.

9 §

I denna paragraf finns bestämmelser om denaturering av teknisk sprit. Dessa bestämmelser är av central betydelse på den tekniska spritens område, jämför 3 § LFT.

I dag eftersträvas av Läke-medelsverket att försäljning, inköp och annan användning av teknisk sprit så långt möjligt ska avse denaturerad sprit och då med så kraftig och ändamålsenlig denaturering som möjligt. Tillstånd till inköp av odenaturerad sprit ges endast för det fall annan sprit inte kan komma i fråga med hänsyn till den avsedda användningen. Även fortsättningsvis bör eftersträvas att odenaturerad sprit används endast när detta är nödvändigt och att sprit med starkast möjliga denaturering används i övriga fall. För själva införseln eller importen har dock, med hänsyn till vissa EG-rättsliga aspekter, inte uppställts motsvarande krav. Således föreskrivs i paragrafens *första stycke* att teknisk sprit som ska användas eller säljas inom landet ska vara denaturerad på ett sätt som så långt möjligt försvårar förtäring av spriten utan att hindra den avsedda användningen.

I *andra stycket* föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om denaturering och i vilka fall denaturering får underlåtas. Avsikten är att FHI ska anförtros uppgiften. Genom föreskrifter kan antas komma att bli reglerat t.ex. att sprit för användning vid tillverkning av kosmetika ska vara denaturerad på visst sätt. På samma sätt kan t.ex. för sprit avsedd för tillverkning av desinfektionsmedel föreskrivas användning av vissa för detta ändamål lämpliga denatureringsämnen. Alternativa möjligheter bör anges, liksom vilka förutsättningar som eventuellt kan finnas för att medge att odenaturerad sprit får användas. Som utgångspunkt för de nya föreskrifterna bör Läkemedelsverkets föreskrifter kunna ligga till grund.

10 §

I paragrafens *första stycke* slås fast att försäljare av teknisk sprit är skyldiga att förvissa sig om att köparen har rätt att återförsälja eller köpa in varan. Bestämmelsen motsvarar vad som gäller vid partihandel med spritdrycker, vin och starköl, se 4 kap. 7 §.

I *andra stycket* föreskrivs att försäljning av teknisk sprit ska skötas på ett sådant sätt att otillåten användning av spriten förhindras. Något motsvarande aktsamhetskrav finns inte i LFT som emellertid i 7 § innehåller bestämmelser om förbud mot försäljning av teknisk sprit om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte.

11 §

I paragrafens *första stycke* föreskrivs att den som har rätt att sälja teknisk sprit i sin verksamhet även får köpa, föra in, importera och exportera sådan sprit. Enligt *andra stycket* får teknisk sprit säljas, förutom till annan upplagshavare som har rätt att bedriva handel med sådan sprit, till den som har rätt att tillverka alkoholdrycker, till den som har godkänts som skattebefriad förbrukare för sådan vara enligt 31 e § lagen (1994:1564) om alkoholskatt. Vidare får försäljning ske till apotek, till universitet eller högskola för vetenskapligt ändamål och till sjukhus för medi-

cinskt ändamål. Därutöver kan regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddela föreskrifter om rätt till inköp. Dessa föreskrifter kan omfatta såväl vissa näringsidkare som skolor på grundskole- och gymnasienivå, se avsnitt 5.4. Den myndighet som avses få föreskriftsrätten är Statens folkhälsoinstitut.

Bland de näringsidkare som kommer att kunna köpa teknisk sprit som skattebefriade förbrukare finns bl.a. tillverkare av alkoholhaltiga preparat som färger, kosmetika och livsmedel.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i kraven på inköpstillstånd i 6 § LFT. Kretsen av förbrukare innebär ingen utvidgning mot vad som gäller idag.

Det åvilar, i enlighet med 9 § första stycket, upplagshavaren att förvissa sig om att den som önskar köpa teknisk sprit också har rätt att göra detta. I tveksamma fall kan upplagshavaren ta kontakt med Statens folkhälsoinstitut (FHI) för att efterhöra om rätt till försäljning föreligger.

Vid försäljningen har upplagshavaren också att iaktta de föreskrifter som kan finnas om denaturering, jämför 8 §. Detta kan innebära t.ex. att en skattebefriad förbrukare som önskar köpa sprit för användning vid tillverkning av kosmetika inte kan medges sådant inköp om begäran avser sprit med annan denaturering än den som föreskrivits för tillverkning av kosmetikan i fråga. Motsvarande gäller vid övriga inköp, t.ex. vid inköp med stöd av föreskrifter.

Försäljning i andra fall än de som anges i andra stycket kan förutom straffrättsligt ansvar (10 kap 2 §) även medföra att Skatteverket beslutar om återkallelse av godkännande som upplagshavare.

12 §

I bestämmelsen föreskrivs att även den som är godkänd som skattebefriad förbrukare enligt 31 e § lagen (1994:1564) om alkoholskatt för teknisk sprit har rätt att sin verksamhet föra in och importera sådan sprit, se avsnitt 5.4.

13 §

I paragrafen föreskrivs att bestämmelserna i 6 § i tillämpliga delar ska gälla även i fråga om rörelse vari ingår verksamhet för vilken det krävs godkännande som anges i 8 §. Även för handeln med teknisk sprit gäller således att om en rörelse vari ingår försäljning av sådan sprit överläts, så får överlåtaren sälja sitt lager av teknisk sprit till sin efterträdare under förutsättning att denne är berättigad att bedriva verksamheten. Konkursbo eller dödsbo eller, i fråga om utmätt egendom, Kronofogdemyndigheten får utan hinder av bestämmelserna i alkohollagen sälja teknisk sprit till den som är berättigad att bedriva försäljning av sådan sprit. Motsvarande gäller då en verksamhet måste avvecklas till följd av att godkännandet som upplagshavare återkallats eller då det finns andra tvingande skäl.

14 §

Bestämmelsen ersätter nuvarande reglering i 5 a–c §§ LFT. Istället för att i lag föreskriva om försäljning av sprit från apotek, bemyndigas regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om apoteks försäljning och utlämnande av sprit. Den myndighet som avses är Läkemedelsverket. Bestämmelser om apoteks försäljning av receptbelagda varor hör naturligen hemma i samma regelverk som reglerar apoteks försäljning av receptbelagda läkemedel.

15 §

I paragrafen föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om krav på anlitande av kontrollbolag samt de ytterligare föreskrifter som behövs till skydd för liv och hälsa. Kontrollbolag är en internationell företeelse som används av säljare och köpare för att kontrollera och säkra leveranser av framför allt olja, etanol och andra värdefulla och volymmässigt omfattande varor. Läkemedelsverket ställer i dag ofta som villkor vid utfärdande av införsel- och importtillstånd att kontrollbolag ska användas. Krav på anlitande av internationellt kontrollbolag finns vidare i

regelverket kring hanteringen av vinetanol avsedd till motorbränsle (art. 38 i kommissionens förordning (EEG) nr 377/93.) Se vidare avsnitt 5.7.

Genom paragrafen ges därutöver regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om försäljning och inköp av teknisk sprit om det behövs till skydd för liv och hälsa. Föreskrifterna kan gälla t.ex. vissa säkerhets- och kontrollåtgärder vid försäljning till den som har rätt att köpa teknisk sprit men också hanteringen av spriten hos inköparen, t.ex. genom regler om hur spriten ska förvaras för att förhindra en inte avsedd användning av varan.

16 §

I paragrafen slås fast att det i princip gäller fri handel med alkoholhaltiga preparat. Vissa allmänna krav på preparaten, som motiveras av skyddet för folkhälsan, har dock ställts upp i alkohollagen som förutsättning för att preparaten ska få säljas fritt inom landet, se 17 och 18 §§. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.5.

17 §

Enligt paragrafen får ett alkoholhaltigt preparat inte säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. Paragrafen motsvarar 7 § LFT. Ett straffstadgande för den som bryter mot bestämmelsen finns i 10 kap 7 a §.

18 §

I paragrafen föreskrivs att alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring, får inte genom smak, färg, förpackningsutformning eller liknande medföra risk för förväxling med alkoholdryck eller på annat sätt uppmuntra till förtäring. Syftet är i första hand att motverka konsumtion av varor som kan vara direkt hälsofarliga.

19 §

I paragrafen finns bestämmelserna om denaturering av alkoholhaltiga preparat. I dag gäller, enligt LFT:s regler och genom Läkemedelsverkets praxis, att all hantering av såväl teknisk sprit som alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring, i princip ska avse denaturerade produkter. Läkemedelsverket har i sin verksamhet eftersträvat att denatureringen ska vara så kraftig och ändamålsenlig som möjligt. Även fortsättningsvis bör eftersträvas att de alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring är denaturerade med starkast möjliga denaturering, se avsnitt 5.5. I *första stycket* föreskrivs därför att alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring och som ska användas eller säljas inom landet, ska vara denaturerade på ett sätt som så långt möjligt hindrar att de förtärs.

I *andra stycket* föreskrivs att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter om på vilket sätt denaturering ska ske. I detta ligger även en möjlighet att föreskriva om i vilka fall denaturering får underlåtas. Avsikten är att FHI ska meddela sådana föreskrifter.

För alkoholhaltiga preparat som tillverkas i Sverige erhålls med den nya lagstiftningen viss kontroll av preparatens sammansättning redan genom inköpen av teknisk sprit. För de preparat som inte tillverkas i landet utan förs in eller importeras kan komma att inträffa att de inte innehåller för preparatet i fråga i Sverige föreskriven denaturering. Möjligheten att meddela begränsningar för försäljningen får i sådana fall ta sikte på vilket sätt produkten, om den inte denatureras på föreskrivet sätt, får tillhandahållas konsumenterna.

20 §

Paragrafen innehåller ett allmänt bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela ytterligare föreskrifter om försäljning av alkoholhaltiga preparat om det behövs till skydd för liv och hälsa. Den myndighet som avses är FHI. Som exempel på sådana föreskrifter kan nämnas t.ex. att ett visst slag av alkoholhaltigt preparat endast får säljas

till personer som har fyllt 20 år eller att ett visst preparat endast får säljas över disk.

4 kap.

4 §

Den ändrade lydelsen av paragrafen är föranledd av den nya ordningen för inköp av spritdrycker, vin och starköl för tekniska m.fl. ändamål, se avsnitt 5.6. Den som har godkänts som skattebefriad förbrukare enligt lagen om alkoholskatt för spritdrycker, vin och starköl får med stöd av godkännandet skattefritt inköpa sådana drycker för användning vid t.ex. livsmedelsframställning. Inköp får ske hos den som är berättigad att bedriva partihandel med sådana varor.

7 kap.

20 §

Ändringen är en följd av de nya reglerna för dels tillverkning av sprit och alkoholdrycker, dels inköp av alkoholdrycker för tekniska m.fl. ändamål och att 18 § därigenom upphör att gälla.

8 kap.

1 a §

Ändringarna i *andra stycket* är föranledda av de ändrade reglerna för dels tillverkning av sprit och spritdrycker, dels försäljning av teknisk sprit. I likhet med vad som gäller beträffande de som bedriver partihandel med alkoholdrycker kommer tillverkare och försäljare av sprit och alkoholdrycker att omfattas av Skatteverkets (SKV) kontroll och tillsyn. De närmare övervägandena beträffande bestämmelsen finns i avsnitt 5.7.

2 a §

I paragrafen, som är ny, föreskrivs att statliga och kommunala myndigheter ska underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan ha betydelse för tillämpningen av bestämmelserna i 2 kap. om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat. I för-

sta hand avses FHI, men det kan inte uteslutas att även SKV kan komma i fråga för sådana underrättelser. Båda myndigheterna har tillsynsuppgifter enligt alkohollagen och det kan i detta arbete vara värdefullt för myndigheterna att få del av iakttagelser från "fältet". Det krävs ingen särskild utredning från myndigheternas sida. Vad som avses är i stället en underrättelse om i verksamheten gjorda iakttagelser.

4 §

Ändringarna i *andra stycket* är föranledda av den ändrade ordningen för dels tillverkning av sprit och alkoholdrycker, dels försäljning av teknisk sprit.

5 §

Ändringarna är föranledda av den nya ordningen för tillverkning av sprit och alkoholdrycker samt försäljning av teknisk sprit.

10 kap.

2 §

De närmare överväganden beträffande bestämmelsen finns i avsnitt 5.9. I paragrafens *första stycke 1* görs ett tillägg med innebörden att olovlig försäljning av teknisk sprit omfattas av straffstadgandet. Brottet benämns hädanefter *olovlig försäljning av alkohol*.

I ett nytt *andra stycke* anges att ansvarsbestämmelsen även omfattar försäljning i strid med 2 kap. 11 §, vari anges hur och till vem försäljning ska ske. Vem som får sälja teknisk sprit regleras i dag i 5 § 2 mom. LFT, där det stadgas att det erfordras särskilt försäljningstillstånd utom för tillverkare av sprit. Aktsamhetskravet i 10 § andra meningen motsvaras till stor del av 7 § LFT. I 2 kap. 11 § alkohollagen regleras till vem försäljning får ske. Uppräkningen motsvaras av de kategorier som i dag ges inköpstillstånd av Läkemedelsverket (jfr 6 § LFT).

3 §

Ändringen i paragrafen är enbart redaktionell.

7 a §

Straffansvar föreskrivs för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter om denaturering, som meddelats med stöd av 2 kap. 9 eller 19 §. Även för uppsåtliga överträdelser av bestämmelsen i 2 kap. 16 § om att alkoholhaltiga preparat inte får säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte, föreskrivs – i likhet med regleringen i LFT – straffansvar.

I bestämmelsens *andra stycke* föreskrivs straffansvar för den som uppsåtligen säljer eller i övrigt hanterar alkoholhaltiga preparat i strid med föreskrifter enligt 2 kap. 17 eller 20 §. I 17 § föreskrivs att ett alkoholhaltigt preparat inte får säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att användas i berusningssyfte. Bestämmelsen i 20 § innehåller ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela ytterligare föreskrifter om försäljning av alkoholhaltiga preparat om det behövs till skydd för liv eller hälsa.

8 §

Ändringen i paragrafen är föranledd av det nya straffstadgandet i 7 a §. Även brott enligt denna paragraf ska omfattas av stadgandet om strafffrihet för ringa brott.

I ett nytt *andra stycke* anges att olovlig försäljning av sprit enligt 2 § första stycket 1 inte kan bedömas som ett ringa brott.

10 §

I paragrafen, som är en upplysningsparagraf, har tillagts ordet *sprit*, eftersom alkohollagen hädanefter omfattar bestämmelserna om handel med sprit.

11 kap.**1 §**

I paragrafen, som anger förutsättningar för förverkande, har tilllagts alkoholhaltiga preparat. Tillägget är en konsekvens av att LFT upphör att gälla och att bestämmelserna i den lagen införs i alkohollagen. De närmare övervägandena avseende förverkande finns i avsnitt 5.9.

12 kap.**3 §**

En ändring av redaktionell art har gjorts i bestämmelsen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Tillverkningstillstånd som före den 1 juli 2010 har meddelats annan än den som är godkänd som upplagshavare enligt lagen om alkoholskatt, ska efter detta datum fortfarande gälla. FHI utövar tillsyn över dessa tillståndshavare i enlighet med 8 kap. 1 §. Institutet kan meddela beslut om bl.a. återkallelse eller varning i enlighet med den tidigare 7 kap. 18 §. Ett beslut om återkallelse, varning eller villkor som har ändrats av allmän förvaltningsdomstol kan överklagas av institutet.

**8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen
(1996:701) om Tullverkets befogenheter vid
Sveriges gräns mot ett annat land inom
Europeiska unionen****3§**

Ändringen i den s.k. inregränslagen är föranledd av att bestämmelserna om teknisk sprit har arbetats in i alkohollagen (1964:1738). Det kan uppmärksammas att det i alkohollagen inte har ställts upp några införsel- eller utförselrestriktioner för alkoholhaltiga preparat. Med hänsyn härtill har sådana preparat inte

tagits med i uppräknningen över vilka varor som får kontrolleras enligt inregränslagen.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter

2 kap.

16 §

Ändringarna i paragrafen är föranledda av att bestämmelserna om försäljning och införsel av teknisk sprit har arbetats in i alkohollagen (1994:1738).

3 kap.

1 §

Ändringen är föranledd av att bestämmelserna om införsel av teknisk sprit har arbetats in i alkohollagen (1994:1738).

Departementsserien 2009

Kronologisk förteckning

1. Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning. Fö.
2. Skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Jo.
3. Fordonsbesiktning. N.
4. Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration. Ku.
5. Författningsändringar med anledning av VIS-förordningen. Ju.
6. Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet. Ju.
7. Effektivare regler och bättre beslutsunderlag för arbetsmarknadspolitiken. A.
8. Genomförandet av delar av Prümrådsbeslutet. Ju.
9. Förbättrad utslussning från sluten ungdomsvård och ändrade gallringsregler i belastningsregistret. Ju.
10. Stärkt finanspolitiskt ramverk – översyn av budgetlagens bestämmelser om utgiftstak. Fi.
11. Oberoendet i den kommunala revisionen. Fi.
12. Registrering av personuppgifter vid katastrofer utomlands. Ju.
13. Konsumenttjänster m.m. Ju.
14. Konsumentombudsmannen – en översyn IJ.
15. En enklare ledighetslagstiftning. A.
16. Produktsäkerhet vid offentliga tjänster. IJ.
17. Straffrättsliga åtgärder till förebyggande av terrorism. Ju.
18. Behovsbedömning av annat än ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. S.
19. Insatser för en alkohol- och narkotikafri graviditet. S.
20. Rätt till gymnasial vuxenutbildning och gymnasial särvux. U.
21. Bortom krisen. Om ett framgångsrikt Sverige i den nya globala ekonomin. U.
22. Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. Ju.
23. Det nya punktskattedirektivet. Fi.
24. Effektivare skatter på klimat- och energiområdet. Fi.
25. Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. Del 1+2. U.
26. Förbättringar i arbetslöshetsförsäkringen. A.
27. Ny lag om ekologisk produktion. Jo.
28. Ny delgivningslag m.m. Ju.
29. Återbetalningsskyldighet i straffrättsliga förfaranden, m.m. Ju.
30. Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet. Fi.
31. Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande bestämmelse. S.
32. Teknisk sprit m.m. S.

Departementsserien 2009

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Författningsändringar med anledning av VIS-förordningen. [5]
Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet. [6]
Genomförandet av delar av Prömrådsbeslutet. [8]
Förbättrad utslussning från sluten ungdomsvård och ändrade gallringsregler i belastningsregistret. [9]
Registrering av personuppgifter vid katastrofer utomlands. [12]
Konsumenttjänster m.m. [13]
Straffrättsliga åtgärder till förebyggande av terrorism. [17]
Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. [22]
Ny delgivningslag m.m. [28]
Årberättningskyldighet i straffrättsliga förfaranden, m.m. [29]

Försvarsdepartementet

Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning. [1]

Socialdepartementet

Behovsbedömning av annat än ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. [18]
Insatser för en alkohol- och narkotikafri graviditet. [19]
Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande bestämmelse. [31]
Teknisk sprit m.m. [32]

Finansdepartementet

Stärkt finanspolitiskt ramverk – översyn av budgetlagens bestämmelser om utgiftstak. [10]
Oberoendet i den kommunala revisionen. [11]
Det nya punktskattedirektivet. [23]
Effektivare skatter på klimat- och energiområdet. [24]
Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet. [30]

Utbildningsdepartementet

Rätt till gymnasial vuxenutbildning och gymnasial särvox. [20]
Bortom krisen. Om ett framgångsrikt Sverige i den nya globala ekonomin. [21]
Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. Del 1 + 2. [25]

Jordbruksdepartementet

Skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. [2]
Ny lag om ekologisk produktion. [27]

Näringsdepartementet

Fordonsbesiktning. [3]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Konsumentombudsmannen – en översyn. [14]
Produktsäkerhet vid offentliga tjänster. [16]

Kulturdepartementet

Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration. [4]

Arbetsmarknadsdepartementet

Effektivare regler och bättre beslutsunderlag för arbetsmarknadspolitiken. [7]
En enklare ledighetslagstiftning. [15]
Förbättringar i arbetslöshetsförsäkringen. [26]